

BİYOGRAFİK ROMAN

VADİDEN
DOĞAN
GÜNEŞ
OSMAN HULÛSİ ATEŞ

İLHAN AKIN

VADİDEN DOĞAN GÜNEŞ

OSMAN HULÛSİ ATEŞ

Biyografik Roman

İLHAN AKIN

Nasihat Yayınları

Ankara / 2015

Vadiden Doğan Güneş

Copyright 2015© Nasihat Yayınları

Bu kütaptaki metin ve resimlerin, tamamının veya bir kısmının, kitabı yayımlayan şirketin önceden yazılı izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması ve depolanması yasaktır.

Yayın Numarası: 43

ISBN: 978-9944-774-34-5

Baskı: SALMAT Basım Yayıncılık Ltd. Şti. / Ankara
Tel: 0 312 341 10 20

Şubat 2015

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı
Visan İktisadi İşletmesi
Zaviye Mahallesi Hacı Hulûsi Efendi Cad. No:71 (44700)
Darende / MALATYA
Tel: (422) 615 15 54 - 615 28 95 Fax:(422) 615 28 79
www.nasihatyayinlari.com - facebook.com/nasihatyayinlari
visan@nasihatyayinlari.com

TAKDİM

Değerli okurlar,

Geçmişten günümüze ilim teknesinde yoğrulup tasavvuf ateşinde yanmış, hizmet aşkıyla pişip sevgi dalında olgunlaşmış gönül dostları şahsiyetler, şükürler olsun ki hep var olagelmiştir.

Kültür ve medeniyetimizi kuşaktan kuşağa taşıyan, dünü bu günle buluşturup geleceği geçmişle kucaklaştıran bu şahsiyetler, Yunus Emre'nin aşk dilinde simgeleşen:

“Yaratılanı severiz yaratandan ötürü” anlayışı içinde yüreklere sevgi tohumları ekmişler, insanlığa ve manevîyata yön vermişlerdir.

Hem sözleriyle, hem öğütleriyle insanımızın yüreğine öylesine nüfuz etmişlerdir ki; millî, dinî, örfî, tarihî bütün değerlerimizi günümüze kadar vazgeçilmez kılmışlar, birlik ve beraberliğimizin teminatı olmuşlardır.

Onların sevgi dairesi içinde sadece insan yoktur...

Onlar, bütün tabiatı, içinde barındırdığı her şeyiyle birlikte sevmeye layık görmüşlerdir.

Yine bu şahsiyetler, vakıf geleneğimizi günümüze kadar

taşımişlar, bütün gönüllere ışık olup gönlmz, ufkumuzu aydınlatmışlar, topluma rehberlik ederek feyiz aldığımız rol model olmayı ve toplumun maddi ve manevi her türlü ihtiyaçlarına cevap vermeyi başarmışlardır.

Değerli okurlar,

Tarihe mal olmuş bu kıymetli şahsiyetlerden biri olan Osman Hulûsi Efendi, yüreğinde taşıdığı kocaman sevgisi, hücrelerinde hissettiği hizmet şevkiyle 76 yıllık hayatı boyunca çevresini aydınlatmayı başarmıştır ve inanıyorum ki, bu aydınlanma süreci sonsuza kadar eksilmeden devam edecektir. Osman Hulûsi Efendi ki, on ikinci kuşaktan da Somuncu Baba'nın (şeyh Hamid Hamid'd-dn-i Veli) torunlarından biridir.

Somuncu Baba ki, Osmanlı coğrafyasının manevi güneşidir. Hem yle bir güneştir ki, yetiştirmiş olduğu talebeleriyle bütün Osmanlı tarihini etkilemiştir.

İşte onun torunlarından Osman Hulûsi Efendi, "Hacı Hulûsi Ateş şeyhzadeoğlu zel Kitaplığı" isimli şaheser kütüphanesiyle, Darendede ve bütün civar illeriyle birlikte Türkiye'nin, hatta bütün medeniyetlerin hizmetine koşmuş biridir.

İnsanlara manevi ışık olan Dvan, Mektubat ve Hutbeleriyle sevenlerinin kulağına hakikat sesini fısıldayıp fıkrini, zikrini, sohbetini, ilmini ve hayatını insanların hizmetine sunan Osman Hulûsi Efendi, son yılların yetiştirdiği çok önemli bir mutasavvıf olarak, insanlığa rehberdir.

Ayrıca şahsım adına, Grnl biri olarak onun dizinin dibinde oturma, tatlı sohbetini dinleme, gönül sofrasında bulunma ve suyunu paylaşma fırsatı bulduğum için de kendimi bahtiyar sayıyorum.

Birçok eserinin yanında, Dzceli Âlim Muhammed Zahit Kevseri'nin biyografik bir romanını da yazan, Düzce'de Hulûsi Efendi Vakfı Kermesi açılışında, vakıf yöneticileriyle tanıştırdığım Sayın İlhan Akın'a:

“Keşke Osman Hulûsi Efendi ile ilgili bir biyografik roman yazsanız.” demiştim.

Bu sözü sylememden sadece bir ay kadar zaman geçmişti ki, “Vadiden Doğan Güneş-Osman Hulûsi Ateş” adlı romanı masamda bitmiş halde bulduğum anın sevincini kelimelerle ifade etmem mümkün değildir.

O an çocukluğuma dönüp kendimi Osman Hulûsi Efendi'nin dizleri dibinde buldum. O an ben, çocuklar gibi şendim.

Memleketimizin yetiştirdiği böylesine önemli şahsiyetleri milletçe tanımak ve anlamak adına, Onların hayatlarını biyografik roman olarak generimizin ve öğrencilerimizin önüne koymak milletçe temel hedefimiz olmalıdır.

Dileğim o dur ki, Osman Hulûsi Efendi gibi kendisini insanlığa bahşetmiş başka birçok değerli şahsiyetimizin de birer biyografik romanı yapılır ve insanlığın ve bilhassa generimizin hizmetine sunulur.

Değerli okurlar!

Ben de kendimi bu anlamda hem Somuncu Baba'nın, hem Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'nin, hem de onların yolundan giden gönül erlerinin aynı safında görüyor ve onlarla beraber olmaktan büyük bir bahtiyarlık duyduğumu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Bütün değerlerimizle bir olacağız, iri olacağız, diri olacağız, birlik ve beraberlik anlayışı içinde ortak akılda daima buluşup güzel yarınlara koşarken, Allah rızasını baş tacı edip gönüllere girecek ve mutlaka başaracağız.

Osman Hulûsi Efendi'nin doğumunun 100. yılında başta Vakıf Mütevelli Heyet Başkanı Hamid Hamidettin Ateş Efendi ile böylesine güzel bir eser meydana getiren yazar İlhan Akın'ı kutluyor, bana verdiği bu güzel fırsat için teşekkürlerimi sunuyor, daha birçok eserler yazmasını diliyor, selamlarımı sunuyorum.

01.06.2013

Adnan YILMAZ

(DÜZCE VALİSİ)

ÖNSÖZ

Hani bazı insanların önünde, saygıyla eğilir ya insan...

Hani bazı insanların kaleminde, satır satır kendini okur ya bazen...

Bütün Anadolu'nun, önünde saygıyla eğildiği, şiirlerini her okuyanın içinde kendini bulduğu üstatlardan biriydi o.

Edebiyle kâmil, ilmiyle müstesna, ismiyle müsemma...

Özüyle tekmil, sözüyle şeyda, gönlüyle takva...

Yunus'un:

“Yaratılanı severim Yaratandan ötürü.” feryadına:

“Yaratılanı hoş görürüm yaratandan ötürü...” feryadıyla akseden, bazen Ahmet Yesevî ile buluşup onun coşkunluğuyla tarumar olan, bazen Fuzûlî ile yanıp ateşlerde kavrulan, bazen Şeyh Galib ile Hüsn ü Aşk mırıldanan, mısralarında Allah'ı ve O'nun Rasûlü'nü arayan büyük bir zat...

Kimdir bu Hak yoluna divane, ilim yoluna amade dersenez...

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi...

“Darendeli Osman Hulûsi Efendi” derler onun namına.

Kendisine koşan herkesi, kışın dondurucu soğuğunda sıcaklığıyla, yazın kavurucu sicağında serinliğiyle karşılıyıp bağrına basan küçücük, gizemli bir vadiden doğan, kocaman bir derya...

Değil sadece Darenden’in, bütün civar illerin gururu, Anadolu’nun övünç kaynağı Osman Hulûsi Efendi...

Bir Ramazan gecesinde Hacılar Mahallesinde dünyaya gözlerini atığında; gelenekler gereği, genç yaşta Hakk’ın rahmetine kavuşan amcası mer Osman Hulûsi Efendi’nin ismini alan, babası şeyhzadeoğulları’ndan Hasan Feyzi Efendi ile annesi Fatıma Hanım’ın biri kız, dört çocuğundan en küçüğü...

Kayseri’nin Akçakaya Köyü’nde dünyaya gelip şam ve Tebriz’de ilim tahsil eden, aşkın sırrına erdikten sonra Bursa’ya gelip yerleşen, somun ekmeği pişirip halka dağıttığı için de, adı ‘Somuncu Baba’ya çıkan, Bursa Ulu Camii’nin açılış hutbesinde Fatıha Suresi’ni tam yedi türlü tefsir etmesiyle şöhret bulan ve bu şöhretten bunalıp Darendeye yerleşen Somuncu Baba’nın (şeyh Hamid-i Velî) on ikinci kuşaktan torunu Osman Hulûsi Efendi...

Birinci Cihan Harbi’nin kargaşasında iyi bir tahsil fırsatı bulamadığı halde, babasının önünde diz kp Kur’an’la ilim öğrenmeye başlayan ve yedi yaşında, Kur’an’ı hatmetmeyi başaran, öğrenmeye olan dřknlyđyle akranlarından ayrılan Osman Hulûsi Efendi...

Sivas'tan Darende'ye misafir gelip Hacı Mustafa Efendi'nin evini soran İhramcızade İsmail Hakkı Efendi'yi, "Yâre giden en kısa yol..."dan götürüp "himmət" bulan, komşusu açken tok uyumayan; yoklukta da, varlıkta da yüreğinden şükür eksik olmayan, elde avuçta ne varsa muhtaçlarla paylaştan:

"Veren el alan elden üstündür..." anlayışı ile gece yardım dağıtan, içindeki coşku yu Tohma Irmağı'na nağme yapıp:

Pırl pırl gümüş gibi akar karşıdan.

O çağlayış, o inleyiş yakar insanı karşıdan.

dizeleriyle çağlayan:

Her şey sebepsiz hüsnüne bir âşık-ı şeyda senin.

Älem cemalin şem'ine zerre-i nâ-peyda senin...

dizeleriyle de "gerçek aşk"a mana olan Osman Hulûsi Efendi...

Farsça ve Arapçaya olan hâkimiyetiyle koca bir "Dvan" teşkil eden, ilminin ışığıyla Darende'den dünyayı aydınlatırken, sayısız hizmetlere önayak olup vakıftan kllyeye, hastaneden okula, fabrikadan camii inşasına bedenen çalışmayı erdem sayan hizmet âşığı...

İnsanların ayıplarını ortaya çıkarıp yerme yerine, insanları iyi yönleriyle yücelten; dargınları barıştırıp sosyal hayata yön veren, iyiliğın ktlge galip gelmesini ilmine gaye eden:

"Doğruluk kârın olsun, vefa şiarın olsun..."

diyerek insanlığa yön veren, Darende'de doğup Darende'de vefat ettiğı için de:

“Darendevî” nisbeti ile anılan Osman Hulûsi Efendi...

Gönülden gönüle uzanan aşk yolunda yol alırken:

Elest hitabında Hakk divanında,

Abd ile peymanı yapanlardanız.

Baş u can verip de aşk meydanında,

Saadet topunu kaparlardanız.

dizelerinden de anlaşıldığı üzere özünden sapmayan, sevdiğine sadık örnek bir sevgili...

Mevlâna'nın:

“Âşıklara ölüm, düğündür...” sözünü kendine baş tacı edip vuslatı özleyen bir fani...

Yetmiş altı yıllık yaşamı boyunca:

“Aşk olmadan Hakk'a vuslat meşk olmaz...” felsefesini kendine yoldaş edip koca dünyayı içine sığdırdığı sevgi dolu yüreğinden fıskıran hoşgörü çiçeklerini toparlayıp; ölümünden yirmi dört yıl sonra, 100. doğum yılında olsun yazmayı başarabildiğim küçücük bir demet...

Darendeli Osman Hulûsi Ateş Efendi...

Bu romanın yayınlanmasını sağlayan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Mütevelli Heyet Başkanı H. Hamidettin Ateş Efendi ile 2012-2013 yılları arasında Düzce Valiliği görevinde bulunan ve beni bu çalışmaya teşvik eden Adnan Yılmaz Bey'e teşekkür ederim.

İlhan AKIN

Asra Doğan Bir Guneş

Yıl 1914...

Birinci Cihan Harbi'nin hengâmeli yıllarında dünyaya gelmişti Osman Hulûsi.

Önce Ahmet Nuri'yi dünyaya getirmişti annesi.

Ardından da, sadece dört yaşına geldiğinde öbür dünyaya göçen Bedrettin...

Kerime Sekine'den sonra, 1914 yılının 12 Ağustos'unda, hem de Ramazan orucunun ortasında da Osman Hulûsi...

Hulûsi'nin gelişiyile Darende'nin Hacılar Mahallesi, büyük bir sevinç yaşıyordu savaş hüznü içinde.

Darende ki, Anadolu'nun incisi, Anadolu'nun göz bebeği...

Yedi bin yıllık tarihinde, "Timelkia" diye de, "Derin Dere" diye de anılan Derende, Osman Hulûsi ile anılacaktı bundan böyle.

Hititlerden Asurlulara, Perslerden Makedonlara, Romalılara, Bizans'a, hatta Araplara kadar birçok medeniyete

ev sahipliği yapmış olan Darende, Osman Hulûsi ile çok daha önemliydi şimdi.

Perslerin kurduğu, kesme taşlarla örülmüş Zengibar Kalesi (Senkbar) içinde ilk yerleşime başlayıp tarih boyunca önemini hiç kaybetmeyen Darende, Osman Hulûsi'nin gelişiyile çok daha şendi şimdi.

Malazgirt'le Selçuklulara, Bayezid'le Osmanlı'ya, Ankara Savaşıyla Timur'un eline geçen, Osmanlı'yla Memlk'lerin paylaşmadığı Darende, Hulûsi ile çok daha vazgeçilmezdi şimdi.

En son 1515 tarihinde Osmanlı'ya dâhil olup Evliya Çelebi'nin, nl Seyahatnamesi'nin sayfalarına konu; Koca Ragıp Paşa'nın:

“Olamazsın beş beldenin birinden...” diyerek göklere çıkarttığı Darende'ye, ön olmaya gelmişti engin yreğiyile.

Tarihî seyir içinde Sivas'la Malatya arasında gidip gelen, en sonunda Malatya'da karar kılan Darende, Osman Hulûsi ile hem Sivas'ın, hem Malatya'nındı şimdi.

Toroslar'ın ve Nurhak Dağları'nın ihtişamlı gölgesine gizlenen, bin metre yüksekliğe kurulu küçücük bir vadinin ismi olan Darende, Osman Hulûsi ile çok daha yceydi şimdi.

Tohma Irmağı ile Balıklı Kuyular'ın izdivacından doğan, ana kucağı kadar şefkatli Mığdı Ovası'ndan fışkıran nimetlerle Darende, Osman Hulûsi'yle çok daha bereketliydi şimdi.

Mığdı Ovası ki, arpadan buğdaya, Őekerpancarından nohuda, patatesten kengere, çeşit çeşit yemyeşil sebzeleriyle çok daha Ően; kayısı ve dut ağaçlarıyla muhteşem, dizi dizi zm bağları çok daha lezizdi Osman Hulûsi'yle.

Yazın ne kadar sıcak olsa da serinliğiyle, kışın ne kadar soğuk olsa da sıcaklığıyla nl Darende, Osman Hulûsi ile serinleyecek, Osman Hulûsi ile ısınacak, aşkı onunla yaşıyıp onun ateşinde yanacaktı bundan böyle.

Darende'de bir ocuk doğar da, fakir fukaranın önüne, Allah ne verdiyse sofraya açılmaz mıydı?

Cihan Harbi de olsa; açlık, kıtlık da olsa, komşular davet edilmeden, fakirin karnı doyurulmadan olur mıydı?

 gözlü, toprak evlerinin mutfağında, akşama kadar sürecek telaşlı bir hazırlık başladı sabahın erken saatlerinde.

Öğlene doğru da, bütün Darende'de her evin bahçesini süsleyen, Fatıma Hanım'ın da bahçesinin dip köşesinde bulunan toprak tandır yakılmıştı, akşama sıcacık ekmek yetiştirmek üzere.

Zira aylardan Ramazan, insanların ağzı, dili bağlıydı iftar vaktine.

Ramazan ayları bir başka olurdu Darende'de...

Akşama birkaç saat kala, hali vakti yerinde olan evlerin tandırlarından mis gibi ekmek kokusu yayılırdı mahalleye.

Mutfaklarından da çeşit çeşit yemeklerin kokuları tüter, düşkünler ve çoluk çocuğa açılan sofralar, bambaşka bir değer katardı Darende'ye.

Ramazan boyunca senin benim sofram olmaz, herkes herkesin sofrasına oturabilir, karnını doyururdu gönül huzuru ile.

Camii kapılarında, dergâhlarda, mahalle meydanlarında ve kahvehanelerde derin sohbetler yapılır, Ramazan aylarında sen, ben olmazdı Darende'nin hiç bir yerinde.

Yatsı ezanıyla birlikte büyük küçük herkes camiye dolar, topluca tekbirler getirerek teravîh namazını kılarlardı ki, değme keyfine...

Dedik ya, Ramazan ayları bir başka olurdu Darende'de...

İşte Osman Hulûsi de böyle bir Ramazan ayında, ailesinin dördüncü çocuğu olarak gelmişti Darende'ye.

Darende şenlenmiş, Darende bayramı yaşıyordu onun gelişiyile.

Her çocuk neşeyle, biraz da gururla karşılanırdı ya ilk gelişinde, Osman Hulûsi'nin gelişi de böyleydi işte.

Onun dünyaya gelişiyile, dünyalara sahip olduğunu düşünüyordu Hasan Feyzi Efendi'de...

Hasan Feyzi Efendi de, Fatıma anne de...

Bu sevince büyük bir davet yapılacak, fakir fukaranın karnı doyurulacak, konu komşunun gönlü yapılacaktır mahallede.

Osman Hulûsi'nin, ailesine ve milletine hayırlı bir evlat olması için avuçlar göğe açılıp Allah'a dualar edilecekti hep birlikte.

Darende işte...

Mutlulukta da yürekler hep birlikte çarpıp...

Hznde de gözler hep birlikte ağlardı...

Herkesin tek, tekin herkes olduğu yerin ismiydi Darende.

Daha dün gece doğum yapan anne Fatıma Hanım, Hulûsi ile birlikte dşekte, komşu kadınları ise pr telaş kilerde...

Hasan Feyzi Efendi de imamlığını yaptığı Şeyh Hamid-i Velî (Somuncu Baba) Camii'nde mukabelede...

Ramazan aylarında hemen her gün, her camide mukabele okunurdu Darende'de.

Hasan Feyzi Efendi de, çocukları ile birlikte sahur yemeğini yedikten sonra, yeni doğum yapmış Fatıma Hanım ile Hulûsi bebeği evde bırakıp camiye gitmişti.

Sabah namazından sonra da eve dönmemiş, görevli olduğu Şeyh Hamid-i Velî Camii'nde kalmıştı mukabele okumak üzere.

Ramazan ayı denince ilk akla gelen mukabele olurdu zaten Darende'de.

ğle namazından sonra okunan ikinci mukabelenin ardından ikinci vaktine kadar Birinci Cihan Harbi'ni konuşacaklardı cemaatle.

Aralarında yle anlaşmışlardı dün gece...

Tohma Irmağı'nın yalayıp geçtiği çıplak dağ yamacına sırtını yaslamış halde ihtişamını haykıran Şeyh Hamid-i Velî Camii'nin bahçesinde toplanmıştı cemaat.

Tohma Boğazı'nın serin esintisi eşliğinde Hasan Feyzi Efendi'yi bekliyorlardı, sohbetle bir an önce başlasın diye.

Dünden kararlaştırdıklarına göre, sohbet mevzuu, bütün dünyayı yerinden sallayan Birinci Cihan Harbi olunca, endişeyle karışık merak okunuyordu kırışık suratlarda.

Haksız da sayılmazlardı aslında.

Her birinin ailesinden en az bir kişi askerdi sonuşta.

Birinci Cihan Harbi başlayalı on dört, on beş gün olmuştu neredeyse.

Uzun yıllardan beri birbirinin peşini kollayan, gc gösterisine kapılan zamanın büyük devletleri, Avusturya Tahtı'nın veliahdı Franz Ferdinand'ın, milliyetçi bir Sırp olan Gavrilo Princip tarafından öldürülmesini sebep gösterip birbirlerine savaş ilan etmişlerdi fırsattan istifade.

Savaşın ismi bile bir garip geliyordu Anadolu insanına.

Birinci Cihan Harbi...

Koca cihanın birbiriyle savaşa tutuştuğu anlamsız bir savaş...

Dünyanın yarısı, dünyanın diğer yarısıyla savaş yapıyor; gzyaşi, kan, ölüm kol geziyordu cephelerde.

Osmanlı Devleti de İttihat Terakki Partisi lideri Enver Paşa'nın kararıyla bu büyük savaşta tarafını belirleyip yerini almıştı savaş sahnesinde.

Bütün dünya ile beraber Anadolu da kan ağlıyordu savaş sebebiyle.

Zira savaş, krpecek çocukları ellerinden koparıp alıyor, anaların yüreklerine ateşten toplar bırakıyordu.

Dul kalan taze gelinler...

Nişanlısını, sözlsn yitiren gencecik kızlar...

Kolunu, bacağını yitirmiş, yitik gaziler...

Anadolu yaralı, Anadolu gözü yaşlı, Anadolu lm, kıtlığı, yokluğu yaşıyordu o yıl alabildiğine.

şeyh Hamid-i Velî (Somuncu Baba) Camii'nin imamıydı Hasan Feyzi Efendi...

"Nedir bu başımıza gelenler Hasan Feyzi Efendi..."

Durup dururken bu savaş da nereden çıktı böyle...

Anlat bize Feyzi Efendi...

Anlat da nedir, ne değildir öğrenelim hele..." diye feryat eden cemaate, bir Şeyler anlatmalıydı aklının erdiğince.

"Bilmem..." diyemezdi...

Öyle bir Őansısı da yoktu zaten.

O bir imamdı...

Hem de, şeyh Hamid-i Velî Medresesi'nde tahsil görmüştü.

Müderris Hacı Mahmut Efendi'den de icazet almıştı ki, bu herkese nasip olmazdı.

Nakşibend Tarikatı'na mntesipti ki, mrşsidi de meşhur Sivaslı İhramcızade İsmail Hakkı Efendi idi...

Cemaatin karşısına çıkıp:

"Ben bilmiyorum..." diyemezdi.

O bir imamdı...

Milletin önüne düşen bir nder...

nde olmak, bilmeyi gerektirirdi elbette.

Hem savaş anlatmaya da yabancı sayılmazdı Hasan Feyzi Efendi.

Bu yaşına kadar ne savaşlar, ne yıkımlar görmüştü memlekette.

Hem son yıllarda Osmanlı Devleti'nin başından hiç eksik olmuyordu ki savaşlar.

Lakin şimdiye kadar gördüğü savaşlar böylesine büyük, böylesine kanlı değildi ki...

Adı stnde, Birinci Cihan Harbi...

Dünyanın, dünyayla yaptığı savaş...

Bu kadar güzel şey anlatmak varken, insanlara savaşı ve ölümü anlatmak kolay bir iş değildi ki...

Dünyanın, dünyayla tutuştğ amansız bir savaş, nasıl olur da bir çırpıda anlatılabilirdi ki...

Savaş yıkım, savaş ölüm, savaş kan, savaş gözyaşı demektir.

Hasan Feyzi Efendi'ye de...

Savaşı yaşıyan herkese de...

Elden bir şey gelmezdi işte...

Madem savaş ilan etmişti Osmanlı Devleti yedi dvele, eli silah tutan cepheye koşmalı, ağzı dua yapan dua etmeliydi.

Memleket için kim ne yapabiliyorsa onu yapmalıydı mmet bilinciyle.

Feyzi Efendi anlattı, yaşı cemaat dinledi sknetle.

Hem sknetle, hem hüzün içinde...

Gençler yoktu sohbette.

Darende boşalmış, gençler çoktan koşup gitmişti cepheye, can vermeye...

Savaş denen şey, böyle bir şeydi işte...

Başlarını yere düşürüp geçmiş zamanı düşündü her bir dede.

Ne savaşlar görmüşlerdi onlar gençliklerinde.

Osmanlı-Rus Harbi'ni de...

Trablusgarp Harbi'ni de...

Birinci Balkan Harbi'ni de...

İkinci Balkan Harbi'ni de...

Hepsi de birbirine benziyordu savaşların...

Bütün dedelerin gönlünden:

Neden savaşır durur insanlar, isyanı yükselse de gökyüzüne, birileri savaş ilan ederdi işte, belki de sebepsiz yere.

Birileri savaş ilan eder, birileri de cepheye koşardı kol vermeye, bacak vermeye, can vermeye...

Onlara düşen, savaşmaktı sadece...

Kendi bedeninden başka neyi vardı ki Anadolu gencinin elinde.

Candan başka ne verebilirlerdi milletine.

Kıtlık, yokluk, sefalet ise olabildiğine...

Sebep ne olursa olsun savaş demek, kan demektir, gözyaşı demektir, kıtlık demektir, yokluk demektir ya...

Olmasaydı be...

Olmasaydı keşke...

Anlattı durdu Hasan Feyzi Efendi...

Dilinin döndüğü, aklının erdiğince savaşı, yıkımı, ölümü anlattı dolgun gözlerle.

Arada bir, gözyaşlarına boğulan dedeler olsa da dedelerin içinde...

O anlattı cemaat dinledi hüzünle.

Neredeyse ikindiye etmişlerdi savaş sohbetiyle.

Birinci Cihan Harbi'nin vahametini anlamış mıydı her dede bilmiyordu lakin anlatmıştı işte bilebildiğince.

"İkindiye ettik cemaat..." diyerek, son verdi savaşı anlattığı sözlerine.

"şu ikindi ezanını da ben okuyayım..." diye yerinden doğrulup camiye doğru yürümeye başlayan dedenin arkasından onu izlemeye koyuldu her bir dede.

Ezanın okunmasıyla namazlarını kılmışlar, namazdan sonra da hep birlikte semaya avuç açıp dua göndermişlerdi Mehmetiğe.

Duaları bitince de aralarında sözbirliği ederek, herkes evlerine...

Akşama kadar birkaç saat istirahat edecekler, akşamüzeri de kadın, kız, çoluk ocuk, Hasan Feyzi Efendi'nin bahçesinde, iftar ziyafetinde buluşacaklardı hep birlikte.

Savaş da olsa memlekette, hayat devam ediyordu bir şekilde.

Cephelerde çocukları, torunları, ciğerpareleri düşmanla ggs ggse çarpışırken, onlar akşama iftar edeceklerdi Hasan Feyzi Efendi'nin evinde.

Hayat denen şey, böyle bir şeydi işte...

Sadece onlar değildi sofraya hayali kuran...

Çoluk çocuk, yaşlı, kadın mahalledeki bütün herkes akşamı bekliyordu.

Oysa Anadolu'da yokluk, kıtlık vardı o sene alabildiğine.

Karın doyurmak bile büyük bir mesele...

Ama herkes bilirdi ki yoksul da olsa, Hasan Feyzi Efendi ve Fatıma Hanım'ın sofrası bereketli olur, a kalan fakir fukara karın doyururdu onun evinde.

Yoklukta bereket, böyle bir şeydi işte...

Hem komşusu açken, tok nasıl uyuyabilirdi insan Darende'de...

Bir lokma da olsa olan, olmayana vermeyince nasıl Müslüman olurdu insan...

Darende böyleydi işte...

Olanla olmayanın farkı yoktu birbirinden.

Akşama az bir süre kala bütün mahalle, Hasan Feyzi Efendi'nin evinin yolunu tutmuşlar, en hareketli günlerinden birini yaşıyordu Hacılar Mahallesi.

Davete icabeti ibadet sayan Darende, g ediyordu sanki iftar edecekleri, küçücük ama bereketiyle büyük eve.

Darende'de iftar böyle olurdu işte...

Hasan Feyzi Efendi de evinin bahçe kapısında, on beş yaşına basan en büyük oğlu Ahmet Nuri ile dikilmişti.

Fakir-zengin, yaşlı-ocuk ayrımı yapmadan gelen misafirleri karşılıyorlardı büyük bir hürmetle.

Hasan Feyzi Efendi içinden:

“Soframa gelen bereketiyle gelsin inşallah...” diyerek misafirlerine mahcup kalmamayı diliyordu Rabbinden.

Mevsim yaz olunca da iftar sofrası, büyük dut ağaçlarının süslediği geniş bahçeye açılmıştı gere gere.

Erkekler bahede, hanımlar evde, az sonra okunacak ezanı beklemeye koyulmuşlardı heyecan içinde.

Ortalıkta koşup eğlenen çoluk çocuğun ise, diyecek yoktu keyiflerine.

O ocuklar ki, bir başka neşe katardı bayramlara, davetlere.

Ezanı beklerken dalıp gitti Hasan Feyzi Efendi.

Neşe içinde koşuşturan çocukları izledi dolgun gözlerle.

“Tarihin tekerrürü...” dedi içinden.

Misafirlerine mahcup kalma endişesiyle, sofraya şöyle bir göz gezdirmiş, sonra da içinden:

“Büyük Allah’ım...”

Bu mübarek ayda, bu mübarek günde, bu mübarek saatte beni konu komşuya, fakir fukaraya mahcup etme...” diyerek dua etti tüm samimiyetiyle.

İftar sofralarının vazgeçilmezi, hatta Darende halkının dilinde:

*Hiç kaşık çaldın mı sıcak “helle”ye,
Tokat, şamar derler eski “sille”ye.
Tandır alevinde yanan kelleye,
“tk” der Hazeynler, Darende'mizde. ...*

dizeleriyle şiiirleşen, pirinçli ve maydanozlu “helle” çorbasından dumanlar tütüyordu sofranın üzerinde.

Ortasına tereyağı boca edilmiş, mis gibi “herise (keşkek)” ve otlu ekmeğin kokusu sabırlar yokluyordu iftar bekleyenlere.

Minarelerden yükselen:

“Allahu Ekber... Allahu Ekber...” sesi ile birlikte semaya ellerini açıp kısacık bir dua yapmışlardı hep birlikte.

Sonra da yemekler yenmiş, kıt ama bereketli sofraya herkesin karnını doyurmuş, buz gibi “karadut şerbeti” iilmişti üstüne.

Şükür ki komşularına mahcup olmamıştı Hasan Feyzi, Efendi Rabbinin izniyle. Yemekler yetmişti...

Anadolu âdetlerine yaraşır şekilde ikramda bulunmuştu sofrasına diz çkenlere.

Onun sofrası her zaman bereketliydi de...

Bu seferki bereket, Osman Hulûsi'nin bereketiydi belki de.

Avular göge açılıp bu akşam da karınlarını doyurmuş olmanın minnetini sundular Rablerine.

Bahçeye serilen rengârenk seccadelerin üzerinde, topluca akşam namazını kıldılar doymuş halleriyle.

Ardından ikram edilen mis gibi çayı yudumlamışlar, hep birlikte yürüyüp gitmişlerdi Şeyh Hamid-i Velî Camii'ne teravih namazlarını eda etmeye...

Darende'de Ramazanlar böyle olurdu işte... Darende'de Ramazanların diyecek olmazdı keyfine...

Darende'de Ramazanlar fakire de aynıydı, zengine de...

Somuncu Baba'nın Yolunda

Küçücük evlerinde mutluluğun kaynağı olan, ailesinin yanında, bütün komşularının da mutlu olması için elinden geleni yapan Fatıma Hanım, yardımseverliğinin yanında edebiyatla, ahlâkıyla biliniyordu herkesçe.

Küçücük bebeğine abdestsiz bir kere bile süt emzirmeyen, yüreği iyilik dolu Fatıma Hanım'ın elinde büyümeye başlayan Osman Hulûsi, beş altı yaşlarına gelmişti neredeyse.

Küçücük evde üç kardeş olmalarına rağmen, aralarında bir kere bile, en ufak bir tartışma yaşanmamış, herkes sorumluluğunun ve görevlerinin bilinci içinde davranmayı alışkanlık haline getirmişti kardeşçe.

Huzurlu, mutlu, bir o kadar da saygılı bir ailenin ferdi olmakla gurur duyuyordu her biri.

Osmanlı âdeti gereği en küçükleri Osman Hulûsi olduğu için evdeki herkes, önce onun gönlünü yapmaya çalışır, ama buna rağmen şımarıklığa kapılmazdı Osman Hulûsi.

Hem buna annesi müsaade etmezdi zaten.

Osman Hulûsi, küçük bir ocuk gibi değil, büyük bir insanmış gibi davranmayı tercih ederdi çoğu kere.

Fatıma Hanım, küçücük yaşına rağmen, boyundan büyük işler yapıp büyük sözler eden oğlunun durumuna arada bir şaşırıp kalıyor, onun çok hususi bir ocuk olduğunu düşünüyordu içten içe.

Fatıma Hanım'a göre Osman Hulûsi, büyük biri olacak, çok büyük işler yapacaktı büyüdüğünde.

Hiçbir anne çocukları arasında ayırım yapmazdı lakin Osman Hulûsi bir başka görünüyordu onun gözlerine.

Namaz kıldırmadır, öğrencilere derstir, cemaatiyle sohbetir derken, yatsı namazından sonra ancak evine, çoluk çocuğunun başına dönebilen Hasan Feyzi Efendi de Osman Hulûsi'deki hususiyetlerin farkına varıyor:

“Bu ocukta anlayamadığım bir şeyler var hatun...” diyerek Fatıma Hanım'la dertleşiyordu arada bir.

Akranlarına göre zeki bir ocuk olduğu gözlerinden belliydi Osman Hulûsi'nin.

evresinde yaşanan olayları, başkalarına göre çok farklı algıladığı sözlerinden belliydi.

Arada bir dalıp gidn ruh halinden belliydi ki, Osman Hulûsi hiç benzemiyordu emsallerine.

Bazı günler, annesinden müsaade alıp babasının görevli olduğu şeyh Hamid-i Velî Camii'ne gidiyor, bir köşeye oturup onun cemaate anlattıklarını dinliyordu sessizce.

Yine babasının peşinden camiye gittiği günlerden birinde,

ikinci namazını kıldıktan sonra cemaatten yaşlı bir dede:

“Bize Somuncu Baba’yı anlat hele Hatip Hasan Efendi...” dediğinde heyecandan nefesi kesilmiş, gözlerinin içi parlamıştı sevinçten.

“Somuncu Baba” ismini defalarca, hem de defalarca duymuştu annesinden.

Onun nasıl biri olduğunu içten içe merak edip dururken, iyi ki de sormuştu bu dede.

İyi ki de istemişti Somuncu Baba’yı anlatmasını...

Osman Hulûsi, o çok önemli zatı, babasının ağzından ilk defa dinleyecekti cemaatle birlikte.

Oysa Hasan Feyzi Efendi, Somuncu Baba’yı sayısız kere anlatmıştı bu cemaate.

Zira cemaatin bir dediğini iki etmeyen Hasan Feyzi Efendi, yorulacaktı bu gün de.

Malum ki bu anlatış, son da olmayacaktı görünüşe göre.

“Somuncu Baba” ismi, zor günler geçiren insanların akıllarına ilk düşün isimdi bütün Darendede.

Her dara düşen Somuncu Baba’dan medet bekler, Somuncu Baba’dan aman dilerdi haline.

İstekleri de yerine gelirdi Allah’ın izniyle.

Hele Cihan Harbi denen ve dünyayı ters yüz çeviren savaşın Anadolu’da sebep olduğu yıkım sürüp giderken, Somuncu Baba’nın ismi hiç düşmüyordu Darendelinin dilinden.

Derin bir nefes çaktı Hasan Feyzi Efendi.

Bu kaçınıcı anlatışını hatırlamıyordu bile.

Lakin her anlatışında heyecanlanır, yüreği yerinden çıkacaktımış gibi olur; kalın, karakaşları çatılırdı nurlu yüzünde.

Bir kez daha Somuncu Baba'yı dinlemek için sabırsızlıkla bekleyen cemaatin üzerinde Şöyle bir göz gezdirdikten sonra, başını sallayıp iki yana:

“Demek Somuncu Baba'yı dinlemek istersiniz yine...” dedi ve göz göze geldi köşede diz çökmüş halde bekleyen küçük oğlu Osman Hulûsi ile.

O da en az cemaat kadar heyecanlı, bir an önce Somuncu Baba'yı bulmak istiyordu babasının sözlerinde.

O, Somuncu Baba'yı ilk kez dinleyecekti, baba lisamı ile.

Hasan Feyzi Efendi, bakışlarını oğlunun gözlerinden ayırmadan:

“Daha önce de dediğim gibi Kayseri'de dünyaya gelmiştir ceddimiz ‘Somuncu Baba.’

Kayseri'nin Akçakaya Köyü'nde...” diyerek başladı sözlerine.

Sonra da devam etti yıllardan beri tekrar tekrar yaptığı ezberine:

“O zamanlar ismi ‘Somuncu Baba’ değilmiş elbette.

O, dünyaya geldiğinde ‘Hamid Hamidddin’ ismini koymuş ona babası Őemseddin Musa...

Akıllı, zeki, edepli ve tertipli bir ocuk olarak büyümüş

Hamid, dünyaya geldiği Akçakaya Köyünde.

Çocuk denecek yaşta iken, ilmin tarifsiz tadına ermiş, ilme olan hevesi artarak devam etmiş günden güne.

Yaşı ilerleyip eğitim çağına geldiğinde de, ilk tahsilini babası şemseddin Musa'dan almış edebince.

Çok şeyler öğrenmiş babasından...

Babası Hakk'ın rahmetine kavuşup gittikten sonra da, Kayseri'den ayrılmaya karar vermiş günün birinde.

İlmin peşinden koşup ilmin sırrına ermek varmış ya serde, mutlaka bir yerlere gitmeyi düşünüyor, rüyalar görüyormuş her gece.

şam'a yönelmiş önce...

'Hankah-ı Bayezidiyye'ye giderek, çocukluğundan beri babasından aldığı ilmi ilerletmiş ilerletebildiğince.

Oradan da tasavvuf yoluna girmiş Hamid, ateşlerde yanmak üzere.

İlmin deryası Bayezid-i Bistami'den aldığı sır ilmiyle coşmuş, feyiz bulmuş feyiz içinde.

İlme yle çok iştahlıymış ki, şam'dan sonra Tebriz'e gitmiş büyük bir hevesle.

Tebriz'in Hoy Kasabası'nda bulunan Hace Alâeddin-i Erdebil Hazretleri'ne gidip karşısında diz çökmüş, daha bir derinlik katmış ilim denizine.

Hevesi öylesine tkenmezmiş ki, kısa zamanda tasavvufun en üstün derecelerine ulaşmış merhale merhale.

Onun iyice olgunlaşıp kemale erdiğini gören Hace Hazretleri:

‘Ey Hamid...

Artık bizden öğrendiğin ilim sana kfidir...

Öğrendiklerini, ğrenmeye istekli olan insanlara öğretmek, onların yollarını ışığınla aydınlatmak zamanı çoktan gelmiştir.

Var git oğul...

Var git Anadolu illerine.

Bilgin bereket olsun, yol olsun sana kulak verene...’
deyince, yola çıkmak zorunda kalmış istemeye istemeye.

Ve bir sabah Tebriz’den, Hace ve onun ğrencilerinin gözyaşları eşliğinde yola koyulmuş Anadolu illerine.

Hamid, ağır adımlarla yürürken, Hace ğrencilerine:

‘Onun arkasından iyi bakın...

Gözden kayboluncaya kadar gözünüzü ondan ayırmayın.

Geri döner de, bizden tarafa bakarsa bilin ki Anadolu, onun ilminden istifade edecek.

Yok, geri dönüp bizden yana bakmaz ise, ne yazık ki onun ilminden hiç kimse istifade edemeyecek.’ diyerek, öğrencilerini salmış merak içine.

Herkesin gözü Hamid’i izliyor, onun ne yapacağını bekliyorlarmış ki, geri dönmüş Hamid.

Gözyaşları içinde kendisini uğurlayan öğrencilerin gözleriyle buluşmaya yaşlı gözlerle.

Bir müddet öylece kalakaldıktan sonra, dönüp yoluna devam etmiş Anadolu'ya.

Birkaç adım daha atmış ki yeniden durmuş olduğu yerde.

Bir kere daha arkasını dönüp nazar etmiş hocası ve onun ğrencilerine.

O günden sonra da kavuşmak nasip olmamış, feyziyle bereketlendiği hocası Hace Hazretleri'ne.

Günler süren yolculuğun sonunda Kayseri'ye dönmüş Hamid-i Velî.

şam'da ve Tebriz'de öğrendikleriyle ışık saçıp şifa olmuş dileyen bütün gönüllere.

Nasihatleriyle yol olmuş, yoldaş olmuş evre ahaliye.

Hoca olup ders vermiş dergha koşan ğrencilere.

Günlerden bir gün, çok sevdiği ğrencisi şuca-i Karaman'yi yanına çağırıp:

'Ey şuca...

Ankara da 'Numan' isimli bir müderris vardır bildiğime göre. Derhal Ankara'ya gidiniz ve Numan'ı bulunuz.

Bulunuz da onu, Kayseri'ye davet ettiğimi söyleyiniz...' demiş tatlı bir tebessümle.

şuca, şeyhinin emri zerine Ankara'nın yolunu tutmuş, birkaç gün sonra varmış Ankara'ya.

şimdiye kadar adını hiç duymadığı Numan denen müderrisi bulup şeyhinin selamını ve davetini iletmiş, büyük bir saygıyla.

Bu daveti memnuniyetle karşılayan Numan'ın gözleri dolmuş:

“Ey Hamid-i Velî'nin ğrencisi şuca... şeyhimin anlamlı daveti başım üzeredir. Elbette ki bu davete icabet gerekir...” diyerek, şuca ile yollara düşüp bir bayram günü çıkagelmiş şeyhinin huzuruna.

Ankara nere...

Kayseri nere...

Kayseri'ye ayak baştığı gün, Kurban Bayramı'nın birinci günü olduğu için de ismine ‘Bayram’ sözü eklenmiş, ‘nisbet’ niyetiyle.

şeyh Hamidi'ye bağlanıp ondan ilim öğrenmiş günlerce.

Onun büyüklüğü ve manevî havası karşısında geri dönmek bile gelmiyormuş içinden lakin hocası bir gün onu karşısına oturtup:

‘Evladım Bayram...

Uzak demedin, yakın demedin çıkıp taa Ankara'dan buraya geldin.

Diz kırıp ilim ğrendin...

‘Zâhirî ilimleri’ de gördün...

Bu ilimlerde kemale ermiş âlimleri tanıyıp onların derecelerini de ğrendin.

Bunun yanında ‘bâtınî ilimleri’ de gördün...

Bâtınî ilimlerde kemale ermiş velîleri tanıyıp onların derecelerini de ğrendin.

Şimdi sorarım sana Bayram...

Bu ilimlerden hangisini murad edersin?

Zâhirî ilimlere midir, yoksa bâtinî ilimlere midir meylin?' diye sorduğunda hiç düşünmeden batını ilimlere karar kılmış Bayram.

Onun meylî baştan beri bâtinî ilimlerin sırlarla dolu ince çizgisinde yol almamış zaten.

Ankara'ya geri dönüp tasavvuf yoluna devam etmiş, Anadolu'nun büyük velilerinden olmuş zaman içinde.

O gün bu gündür de ismi 'Hacı Bayram-ı Velî' olmuş, dolanıp durmuş dilden dile.

Uzun yıllar bu yolda hizmet verdikten sonra, Kayseri'de görevini bitirdiğini düşünüp gözlerini Başkent Bursa'ya dikmiş Şeyh Hamid-i Velî.

Zira nerede sırrı açığa çıksa, bir daha orada duramaz, gcer gdermiş başka yerlere.

Mademki Kayseri'de sırrı ifşa olmuş halka, kimseye belli etmeden oradan ayrılmış, yeni adresinin yolunu tutmuş, gecenin bir vaktinde.

Haftalar süren yolculuktan sonra, Bursa'ya ulaşmış Şeyh Hamid.

Molla Fenari Mahallesi'nde, Ali Paşa ınarı'nın hemen dibinde iki gözlü, küçücük bir fırın yaptırmış kendine.

İki gözün bir gözünde yatıp kalkar, kble tarafından ayırdığı küçücük 'ilehane'sinde inzivaya çekilir, huzura kavuşurmuş i âleminde.

Bursa'ya yerleştiği günden beri de onu hiç yalnız bırakmamış Hacı Bayram-ı Velî.

Sık sık Ankara'dan yola düşer, Bursa'ya gelip hocasının elini per, onun feyziyle bereketlenir, sanki yeniden dünyaya gelmiş gibi geri dönermiş geldiği yere.

Bursa'da kaldığı süre içinde elden geldiğince kendini gizlemiş Şeyh Hamid...

evresindeki insanlara cahil biriymiş gibi davranır, ilmi deryasını belli etmezmiş kimseye.

Henüz gün ışımadan bineğiyle dağa çıkar, odun yükleyip geri dönermiş aceleyle.

Getirdiği kuru odunlarla fırınını yakar, glen yemeğine somun ekmeği yetiştirmek için uğraşır dururmuş kendi kendine.

Kfesine doldurduğu sıcacık somun ekmeklerini sırtlandığı gibi kendini sokağa atar, dilinden eksik etmediği:

'Somunlar... Mü'minler somunlar...' sözlerini tekrar ede ede ekmekleri dağıtır, ertesini gün aynı Şeyi tekrar yapar ve bundan da sonsuz haz alırmış ne hikmetse.

Böyle olunca da, kısa zamanda adı 'Somuncu Baba'ya çıkmış bütün Bursalıların dilinde.

Elinden geldiğince halk içinde olmaya, halkla yüz yüze gelmeye gayret eder, lakin kendini, ilmini belli etmezmiş kimseye.

Haftalar, aylar birbirini kovalamış...

Günlerden bir gün, fırından somun ekmeklerini çıkarıp

kfesine doldurmaya başlamış ki, Padişah Yıldırım Bayezid Han'ın damadı Seyyid Emir Sultan'ı, elinde bir çömlek olduğu halde karşısında görmüş.

Heyecandan ne yapacağını şaşırması Somuncu Baba.

'Koskoca Padişah damadının da ne işi vardır benim küçücük fırınımda...' diye mırıldanırken, Emir Sultan büyük bir ciddiyetle:

'Selamünaleyküm baba...' diyerek selam vermiş Somuncu Baba'ya.

Fırınına kadar gelen önemli misafirine saygıyla:

'Ve Aleykümselâm...' diye cevap veren Somuncu Baba'yla bir süre bakışmışlar göz göze.

Başka hiç konuşmamışlar...

Lakin tanışıp dost olmuşlar birbirleriyle konuşmadan...

Demek konuşmadan da tanışabiliyor, dost olabiliyormuş insan...

Padişah Bayezid'in damadı, elinde tuttuğu çömleği uzatıp:

'Bu çömleğin içindeki yemeği fırınında pişirmeni istiyorum...' demesiyle çömleği alıp fırına sürmeye çalışmış Somuncu Baba.

Ne yapmışsa, ne etmişse çömleği fırına sürmeyi başaramamış ne hikmetse.

Seyyid Emir Sultan'a dönmüş büyük bir mahcubiyetle:

'Gördüğünüz gibi bu işi ben başaramadım sultanım.

Anlıyorum ki, bu çömleği fırına siz sreceksiniz...' demiş

ve ona, fırının önüne kadar yaklaşmasını işaret etmiş.

Fırının önüne kadar sokulan Emir Sultan, çömleği tuttuğu gibi fırına sürvermiş.

Sürmüş sürmesine ya...

Fırında ateşin zerresi bile yokmuş.

Hiç ateş olmayan fırında yemek pişer mi?

Zira Somuncu Baba, sabah yaktığı fırında ekmeklerini pişirmiş ve çoktan bitirmiş işini.

Başını iki yana sallayıp:

‘Ateş olmayan bir fırın...’ diye mırıldanmışsa da içten içe, susup beklemeyi tercih etmiş Emir Sultan küçücük fırının önünde.

İstifini hiç bozmamış Somuncu Baba:

‘Biraz bekleyin... Yemeğiniz az sonra pişmiş olacak Allah’ın izniyle.’ diyerek, ateş olmayan fırının sürgüsünü kapatmış aceleyle.

Biraz sonra açılan fırından, içindeki yemeği pişmiş bir çömlek çıkınca işin sırrını anlayan Emir Sultan, karşısında büyük bir velinin varlığıyla sevinmiş, havalara uçmuş neredeyse.

Aralarında gizlice anlaşmışlar ki, arada bir görşecekler, dost olacaklarmış bundan böyle.

Gel zaman git zaman, Yıldırım Bayezid Han, Haçlı Ordusu’na karşı kazandığı Niğbolu Zafe’rinin anısına Bursa’da muhteşem bir camii yaptırmaya karar vermiş.

Somuncu Baba, mimarlığını Ali Neccar'ın yaptığı üç kapılı, yirmi kubbeli, çift minareli, şadırvanı içinde olan, ismine de Ulu Camii denilen bu caminin inşaatında çalışan işçilere somun ekmeği taşırmış hemen her yemekte.

Nihayet yıllar süren çalışmadan sonra camiinin yapımı bitmiş ve açılışa gelmiş sıra.

Tellallar salınmış her sokağa...

Cuma namazıyla birlikte açılışı yapılacak olan camiye davet edilmiş bütün Bursa.

O gün Osmanlı İmparatorluğu'nun Padişahı Yıldırım Bayezid Han da oradaymış.

Kimler gelmemiş ki açılışa...

Molla Fenari Hazretleri başta olmak üzere şehrin bütün uleması hazırmış koca meydanda.

Her bir şey hazır edilmiş, açılış merasimi için Cuma hutbesini kimin okuyacağına gelmiş sıra.

Padişah Yıldırım Bayezid, caminin açılış hutbesini okumak üzere damadı Emir Sultan'a vazife vermiş vermesine ya...

Emir Sultan telaşlı mı telaşlı...

Böylesine büyük ve ehemmiyetli bir merasimde hatalı bir şey yapmaktan son derece ekiniyormuş Emir Sultan.

Hutbeyi okuyacak en isabetli ismi bulmaya çalışıyormuş ki, kalabalığın içinde Somuncu Baba ile göz göze gelmiş Allah'ın hikmeti...

Ona gözleriyle:

‘Yapma...’ demiş Somuncu Baba...

‘Sakın yapma Emir Sultan...

Sakın kıyma bu garibana...’ diye yalvarıp yakarmışsa da, kâr etmemiş Sultana.

Padişah Yıldırım Bayezid’e dönüp:

‘Padişahım...

Zamanımızın en büyük ilim ve manevîyat ehli burada hazır iken, başka birine hutbe okumak düşmez...

Zira kalabalığın içindeki şu zat, bu iş için en uygun kimsedir.’ diyerek onu işaret etmiş Emir Sultan.

O anda kaynar sular dökülmüş Somuncu Baba’nın başından.

‘Neden yaptın Emir Sultan...

Neden yaptın bunu bana...

Bilmez misin ki şöhret, afettir ulemaya...

Bilmez misin ki, avamdan kendimi kurtaramam bundan sonra...’ diyerek hayıflanmışsa da, söz geçirmek ne mümkün Emir Sultan’a...

Olan olmuş, Emir Sultan’ın isteğine direnememiş daha fazla.

Zira olanlardan sonra geri dönmeyi yakıştıramamış dostluğuna.

Yavaşça ayağa kalkmış Somuncu Baba...

Cemaatin:

‘Bu adam da nereden çıktı böyle...’ homurtuları

eşliğinde, yavaş yavaş yürümüş minbere.

Emir Sultan'ın yanına yaklaşınca durmuş Somuncu Baba.

'Ey Emir'im...

Sizi sevmiş, size güvenmiştim...

Zira dost olduğumuzu düşünürdüm.

Niçin böyle yaptınız...

Beni neden ele verdiniz?' diye sitem etmişse de:

'Sakın bana kırılma Somuncu Baba...

Bu kalabalığın içinde sizden ileri birini göremediğim için böyle yaptım...' cevabını alınca, boynunu yere düşürüp devam etmiş yürümeye.

Cemaat ise, şaşkınmış alabildiğine.

Haksız da değillermiş stelik...

Sokaklarda somun ekmeği dağıtın birinin ne işi olur, nasıl konuşurdu koskoca Ulu Camii'nin minberinde.

Hem kalabalığın içinde sayısız âlim, ulema, eşraf varken...

Kimse bir şey anlamamış bu işten.

Ağır adımlarla yürüyüp minberde yerini almış Somuncu Baba.

Olan olmuş nasılsa...

Bütün cemaatin gözlerinin üzerinde olmasına aldırmmamış bile.

Onun gözleri, Emir Sultan'a sitem ediyormuş sadece:

'Bunu neden yaptın...' diye.

Ama madem minberdeydi Somuncu Baba...

Hutbenin hakkını vermeliydi ilminin gereğince.

Öyle bir hutbe okumalıydı ki cemaate...

Herkes onu pr dikkat dinlemeli, yepyeni şeyler öğrenmeliydi söyledikleriyle.

şöyle bir cemaatin arasında göz gezdirdikten sonra:

‘Bazı limlerin, Fatiha-i şerife’nin tefsirinde mşklatı vardır bildiğime göre.

Anlayıp kavrayamadığı yerler vardır surenin sırrı içinde.

Onun için bu hutbede Fatiha Suresi’nin tefsirini yapalım müsaadenizle...’ diyerek, merakla beklenen hutbesine başlamış.

Bütün gözler Somuncu Baba’ya dönmüş koca camide...

Fatiha Suresi’ni, tasavvufi yönden, tam yedi çeşit tefsir etmiş minberde.

Birinci yaptığı tefsiri, cemaatin hepsi anlamış.

İkinci yaptığı tefsiri, cemaatin büyük bir kısmı anlamış.

nc yaptığı tefsiri, cemaatin yarısı anlamış.

Dördüncü yaptığı tefsiri, cemaatin küçük bir kısmı anlamış.

Beşinci yaptığı tefsiri, cemaatin çok azı anlamış.

Altıncı yaptığı tefsiri, cemaatin sadece bir kaçı anlamış.

Yedinci yaptığı tefsiri ise hiç kimse anlamamış...

Bursalılar o güne kadar böylesine etkileyici, böylesine büyüleyici bir hutbeyi hiç duymamışlar.

Bir yandan da:

‘Bu asla Somuncu Baba olamaz...’ diye mırıldanmışlar, hayretler içinde.

Sokaklarda:

‘Somuunn... Somuunn...’ diye bağırıp ekmek dağıtan kişinin bu kişi olduğuna asla inanmamışlar.

O gün, muhteşem bir açılış merasimi yaşamış Bursa Ulu Camii.

Somuncu Baba’nın kıldırıldığı Cuma namazından sonra olanlar olmuş, bütün cemaat Somuncu Baba’nın elini öpmek için sıraya girmiş avluda.

Hayatının en zor günlerinden birini yaşıyor olsa da, geri dönüşü olmayan bir yola girdiğini çoktan anlamış Somuncu Baba.

Bu insan selinden kendini kurtarıp oradan uzaklaşması mümkün olmamış, cemaatin isteğini geri çevirememiş Padişah’ın huzurunda...

Camiinin üç kapısından birine dikilmiş istemeye istemeye...

‘Ah Emir Sultan...

Neler açtın başıma...’ diye serzenişte bulunsa da, olan olmuş bir kere...

Kapıdan dışarı çıkan her kişi elini öpmüş hürmetle.

Allah’ın hikmeti ki, diğer iki kapıdan çıkan herkes de Somuncu Baba’nın elini öptüğünü söylemiş birbirine.

Üç farklı kapıdan çıkan cemaat:

‘Ben Somuncu Baba’nın elini pmekle şereflendim...’
diyor, başka bir şey demiyormuş yanındakine.

Bursa Ulu Camii’nin üç kapısında, aynı anda dikilen bir
Somuncu Baba...

El öpmek uzadıkça vücudunu ter basıyor, evine gitmek
için sabırsızlanıyormuş, dikilip kaldığı yerde.

Yaşadığı bu olayla huzuru kaçmış iyiden iyiye.

Nihayet Ulu Camii önündeki merasim bitmiş, lakin
Somuncu Baba da bitip tükenmişti merasimle birlikte.

Yorgun haliyle ve ağır adımlarla evine doğru yürümüş,
etrafına bakmadan.

Evine varır varmaz da kendini atıvermiş yer döşeğine.

Artık Bursa, eskisi gibi grnmyormuş gözlerine.

Bütün Bursa ne olduğunu, kim olduğunu öğrenince nasıl
dururdu Bursa’da.

Kararını vermiş Somuncu Baba...

‘şöhret felakettir, işin sırrını bilene...’ diye tutturmuş ki,
Padişahın damadı Seyyid Emir Sultan bile onu bu kararından
vazgeirememiş.

Sabahın erken saatlerinde üst üste kapısı vurulmaya
başlamış bu sefer de.

Kapıyı atığında bakmış ki, kendisini camide dikkatle
dinleyen Molla Fenari kapının dibinde.

‘Selamünaleyküm Somuncu Baba...

Malumunuz mudur bilmem lakin Kur'an-ı Kerim'i tefsir etmekle meşgulüm naçizane.

Fatiha Suresi'nin tefsirinde anlayamadığım bazı yerler vardır ki, koşup geldim peşinize.

Cuma hutbesinde yaptığınız tefsirleri, Allah rızası için bir kez daha yapmanız için yalvarıyorum size.

Yapın ki, bana yardım etmiş olun.

Yardım edin ki, böylesine sır dolu bir sure eksik kalmasın tefsirimde...' dediğinde tebessüm etmiş Somuncu Baba.

Hutbede yaptığı tefsirleri bir kez daha yapmış Molla Fenari'nin isteğiyle.

Onun bu hizmetine ziyadesiyle memnun kalmış Molla Fenari.

Hatta medrese kasasında biriken beş bin akçeyi bağışlamak istemiş Somuncu Baba'ya.

'Ananın ak sütü gibi helaldir...' diye ısrar etmişse de:

'Parayla, pulla işim olmaz benim.

Hem parayla, pulla 'Somuncu Baba' olunmaz ki...' diyerek bu teklifi reddetmiş ki, bu sefer onun öğrencisi olmayı teklif etmiş Molla Fenari.

Bu teklifi de kabul etmemiş Somuncu Baba.

Ellerini semaya açıp bol bol dua edip feyiz kapısını aralamış Molla Fenari'ye.

Ertesi gün merkebinin alıp dağa gitmemiş Somuncu Baba.

Dağdan odun getirip fırınını yakmamış ilk defa...

Ekmek pişirip Bursa sokaklarına düşüp somun ekmeği dağıtmamış halka.

‘Sırrımız ifşa oldu...’ diye hayıflanıp veda etmeye karar vermiş Bursa’ya.

O gün geçmek bilmemiş Somuncu Baba’ya...

Akşamı zor etmiş küçücük odasında.

Ertesi gün erkenden, Gavaş Paşa Medresesi’nden birkaç talebeyi yanına alarak, Bursa’dan ayrılıyormuş ki, Molla Fenari düşmüş ardına.

Şehrin çıkışındaki büyük çınar ağacının altında yetişmiş Somuncu Baba’ya.

‘Gitme, kal...’ diyerek, ne kadar yalvarıp dil döktüyse de, ikna edip çevirememiş onu yolundan.

Büyük Çınar’ın altında, Bursa için ellerini açıp dua etmiş sadece.

O günden sonra da o büyük çınar ağacının ismi ‘Dua Çınarı’ olarak kalmış halkın dilinde.

Gözlerinden yaşlar süzöldüğü halde Bursa’dan ayrılıp yoluna devam etmiş öğrencileriyle birlikte.

Günlerce süren yolculuktan sonra Aksaray’a gelmiş önce.

Bir süre sonra da oğullarından Halil Taybî’yi yanına alarak önce hac görevini yerine getirmek üzere Hicaz’a gitmiş, daha sonra da Darende’ye gelip yerleşmiş, Darende’yi vatan etmiş kendine.

Bizim Tohma Irmağı kenarında Halvethanesini kurup kendini adamış halkın hizmetine...” demiş, Somuncu Baba

konusu son bulmuştı Hasan Feyzi Efendi'ye göre.

Bitmişti bitmesine de, Somuncu Baba'nın Darende'deki hayatından hiç bahsetmeden nasıl yol verirdi cemaate.

Yorulmuştu Hasan Feyzi Efendi...

Somuncu Baba'yı her anlatışında, kendini onun yerine koyup yorulur, bitap düşerdi böyle.

Ama ne kadar yorulsa da, Darende'deki Somuncu Baba'yı anlatmadan edemezdi.

Zira Osman Hulûsi de dinliyordu onu bu defa.

Bağdaş kurup saatlerdir üzerine oturduğu ayakları uyuşmuş olacak ki, dizlerini ovuşturdu birkaç kere.

Köşede, nefes bile almadan, dikkatle kendisini dinleyen Osman Hulûsi'yle göz göze gelip dalıp gitti bir süre.

Gözlerini oğlundan almadan devam etti "Somuncu Baba" dersine...

"Ey cemaat..."

Şu anda ayak bastığımız topraklara Somuncu Baba da ayak basmıştı zamanın birinde.

Sizin içtiğiniz sudan içmiş, soluduğunuz havadan solumuş, ekip biçtiğiniz tarlalardan karın doyurmuştu Darende'de.

O sadece sizlerden ve bizlerden biri gibi yaşamış, ömrünü tamam etmişti bu beldede.

Günlerden bir gün Somuncu Baba, bağ bahçe işlerini çok seven öğrencilerinden birine bir miktar tohum vermiş.

ğrencisine demiş ki:

‘Bu tohumları al...

Yarısını bir yere bizim için, diğer yarısını başka bir yere kendin için ek...’ demiş, onun sırtını sıvazlayıp hafiften de tebessüm ederek öğrencisinin yanından ayrılmış.

Öğrenci, hocası Somuncu Baba’nın isteği zerine, Tohma Irmağı kenarındaki verimli tarlasını ikiye ayırarak tohumları ekmiş.

Tarlanın birini kendine...

Diğerini şeyhine...

Aradan zaman geçmiş.

Ekinlerin yeşerip grbzleştiği bir mevsimde ğrencisi ile birlikte tarlaya gitmişler, ne olup ne bitti diye.

Bakmışlar ki, tarlanın yarısı yemyeşil, diğer yarısı kupkuru ne hikmetse.

Somuncu Baba, yine tebessüm ederek, elini öğrencisinin omzuna koymuş ve sormuş:

‘Söyle bakalım şimdi... Bu tarlanın hangisi benim, hangisi senin?’

Utanmış talebesi...

Yerin dibine girmiş neredeyse.

Bu soruya cevap vermesi çok zormuş ona göre.

Hocası Somuncu Baba’nın hissesi olan tarladaki, ekinlerin yeşermediğini, ona ayrılan tarlanın kupkuru kaldığını söylemeyi yakıştıramıyormuş diline.

Terlemiş, kan ter içinde kalmış üzüntüsünden.

Ne söylese ki, Şeyhinin gönlünü hoş etse...

Ne söylese ki, Şeyhinin önüne geçmese...

Şimdiye kadar böylesine zor bir durumda kaldığını hatırlamıyordu bile.

En sonunda kararını vermiş, kendisi için ektiği ve yemyeşil olan tarlayı işaret ederek:

‘Efendimiz... Sizin için ekmiş olduğum tarla budur işte...

Bakın, nasıl da yemyeşil olmuş, yürümüş gitmiş gökyüzüne...’ dediğinde, hiç hoşuna gitmemiş Somuncu Baba’nın.

Yüzü gerilmiş, kaşları atılmış birden bire.

‘Bu işte bir yanlıŐlık olmasın...’ diye itiraz etmişse de öğrencisine:

‘Bu tarla sizindir Efendim...’den başka bir Şey diyememiş ğrenci.

Kaç kere sorduysa aynı cevabı alan Somuncu Baba, olduğu yere çökmüş dizleri zerine.

Başını ellerinin arasına alıp:

‘Ben Şimdiye kadar öbür dünya için çalıŐtıđımı sanıyordum.

Ben nasıl bir günah iŐlemiŐim ki, dünyadayken bu denli mamur oldum.

Ben Şimdi ne yapar, ne ederim.

Rabbimin huzuruna nasıl durur, O'na hangi gözle nazar ederim...' demiş ki, daha fazla dayanamamış öğrencisi:

'Efendim...

İşin aslı size söylediğim gibi değildir.

şu gördüğünüz kupkuru tarla, sizin için ektiğim tarladır...' dediğinde, Somuncu Baba'nın yüzünde güller açmıştı birdenbire.

Diz çöktüğü yerden sevinçle doğrulup öğrencisinin şaşkın bakışları arasında, Rabbine şükrederek oradan ayrılmış.

Seksen bir yıllık hayatı boyunca hep oradan oraya dolaşıp durdu ya Somuncu Baba...

şimdi de Darende'den ayrılmaya hazırlanıyormuş..." dediğinde, içi burkuldu Osman Hulûsi'nin.

Somuncu Baba'nın Darende'den ayrılacak olmasına üzüldü içten içe.

Kafası da karışmıştı aslında...

Somuncu Baba'nın türbesi, şu anda buldukları yerde değil miydi zaten?

Babası onun Darende'den ayrılacağını neden söylemişti şimdi?

Neler olduğunu anlamaya çalışıyordu ki, sözlerine devam etti Hasan Feyzi Efendi:

"şimdi merak ediyorsunuz, Somuncu Baba Darende'den neden ayrılacak diye. Bu ayrılış, sizin düşündüğünüz ayrılıklardan değildir elbette.

Her faninin başına gelecek olan bir yolculuktan bu sadece.

İşte Somuncu Baba, bu çok uzun yolculuğa çıkmadan önce bütün hazırlıklarını tamamlamış güzelce.

1412 yılının bir gününde, dostları ve talebeleriyle helalleşmiş.

Üzerine de iki rekât namaz kıldıktan sonra, dualar eşliğinde ‘Kelime-i Şehadet’ getirerek, ‘Hayat Bohçası’nı sırtına yükleyip emanet aldığı ruhunu, emanetin sahibi Rabbine teslim etmiş, gönül huzuruyla.

Cenaze namazını da Somuncu Baba’yı ziyaretine gelen Hacı Bayram-ı Velî kıldırılmış...” diyerek sözünü bitirdiğinde, oğlunun gözlerinden süzülen yaşları fark etti.

Osman Hulûsi’nin yanaklarında açılan ‘gözyaşı yolu’nda yol alıp Somuncu Baba’ya gitti Hasan Feyzi Efendi.

Derin bir iç çektikten sonra:

‘Bu günlük bu kadar sohbet yeter dostlar...

Somuncu Baba’yı bilmem kaçınıcı kez anlattım size...” deyip oturduğu yerden ayağa kalkmaya çalıştı Hasan Feyzi Efendi.

Belli ki, onun da gözleri dolmuştu, cemaatle birlikte.

Lakin cemaatin karşısında gözlerinden yaş düşürmek hiç de işine gelmezdi Hasan Feyzi Efendi’nin.

Somuncu Baba’nın hayatını bu şekilde ilk kez duymuştu Osman Hulûsi.

Hem de babası Hasan Feyzi Efendi’nin dilinden...

Yavaş yavaş ayağa kalkarken, cemaatten yaşlı bir dedenin:
“Yine tevazu gösterdin Feyzi Efendi...”

Somuncu Baba’yı her anlattığında böyle yaparsın zaten.

Bir türlü demezsin Somuncu Baba denen evliyanın, on birinci kuşaktan torunuyum diye.

Demezsin de, herkes bilir bunun böyle olduğunu...” dediğinde ayağa kalkmaktan vazgeçip yerine oturdu Feyzi Efendi.

Gözlerinde biriken yaşları tutmaya çalışarak:

“Somuncu Baba’yı her anlattığımda böyle dersin Yusuf Efendi.

Dersin de beni mahcup edersin her seferinde.

Atayı sahiplenme vardır da, atayla övünmek yoktur âdetimizde.

Ne âdetimizde, ne dinimizde...

Zorlarsın, zor duruma sokarsın beni Yusuf Efendi...”

Babasının söylediklerini ilk kez duyan Osman Hulûsi’nin gözyaşı dinmedi, ağlamaya devam ediyordu oturup kaldığı yerde.

Demek sık sık ismini duyduğu Somuncu Baba denilen o evliya kişi, büyük büyük dedelerindendi.

Cemaati yolcu edip evinin yolunu tuttu Hasan Feyzi Efendi.

Bir adım arkasında yürüyen oğlunun neler hissettiğini tahmin edebiliyordu ki:

“Bak oğul...” diyerek, nasihate başladı Osman Hulûsî’ye.

“İnsanoğlunun önünde onu bekleyen dört sinsi tehlike vardır.

Bu tehlikeyi yeterince bilmez, tanımaz isek eğer; bizi biz olmaktan ıkarıverir zaman içinde.

şimdi bu tehlikeleri anlatacağım sana sıra ile.

Birincisi, insanın, atalarının yaptıklarıyla vnmesidir.

İkincisi, insanın, hakkı olanın hakkını teslim etmemesidir.

Üçüncüsü, insanın, vazifesini layıkıyla yerine getirmemesidir.

Dördüncüsü, insanın, ilim irfan öğrenip böbürlenmesi, başkalarının ilim ve bilgisine sırtını çevirmesidir.

Henüz küçücük bir çocuksun Osman Hulûsî.

Diğer üç tehlikeyi anlatıp yormayacağım seni.

Sen onları zaman içinde öğreneceksin.

Bu günkü sohbet mevzuumuz olduğu için birinci tehlikeyi anlatmak isterim sana, dilimin döndüğünce.” dedi ve yolunu değiştirdi Hasan Feyzi Efendi.

Eve doğru yürümekten vazgeçip yolun kenarındaki çeşmenin başına kverdi oğluyla birlikte.

Islak gözlerle babasını dinledi Osman Hulûsî.

eşmeden akan suyun şırlıtısı eşlik ediyordu Hasan Feyzi Efendi’nin nasihatine.

Dünyanın en güzel nağmesi buydu belki de.

Hasan Feyzi Efendi, konuşmasına ara verip derin bir

nefes çekti ciğerlerine.

Elini oğlunun ensesine götürüp onun saçlarını okşadı baba şefkatiyle.

“Dinle beni oğul...” diyerek yeniden başladı sözlerine:

“Bu gün camide, cemaate de bahsettiğim gibi Somuncu Baba’nın torunlarıyız ikimiz de.

Soyumuz Somuncu Baba’yla başlar, Somuncu Baba’yla yürür Darend’e.

Otuz beşinci kuşaktan da uzanır gideriz Allah’ın Rasl Hz. Peygamber Efendimize...

Diyeceğim odur ki, hiçbir zaman meyletmeyesin vnp böbürlenmeye.

Bizler ki, bir kısım büyüklere ait olan meziyetleri, maharetleri, faziletleri sadece anlatmakla yetiniriz çoğu kere.

Hele gözümüzde, sözümüzde onları kahramanlaştırırız da, bir an olsun kahraman olmayı aklımıza bile getirmeyiz ne hikmetse.

Konuşmalarımızın çoğunu ermiş, evliya sohbetleri ile ssleriz de, onlar gibi olmaya gayret etmeyiz bir an bile.

Sen sen ol oğul...

Sen sen ol ki, bir tek kendi yaptıklarınla vn yüreğinin içinde.

Sakin ha, vncn kimseye belli etme.

Hatta yle ol ki oğul, mümkünse yüreğinin içinde bile övünme kendinle.

Bırak Mevlâ bilsin, nasıl bilirse...

O Mevlâ ki, geceyi de bilir, gündüzü de...

Dışını da bilir, iini de...

Geçmişi de bilir, geleceği de...

Olmuğu da bilir, olacağı da...

Ey oğul, sakın ha mağrur gönüllü olma.

Hayatta en insanca davranışın tevazu olduğunu sakın görmezden gelme.

Unutma ki, ancak o zaman münasip davranmış olursun hıfzettiğin Kur'an ilmine.

O Kur'an ilmi ki, asla gelmez vnp böbürlenmeye...

Alçak gönüllü ol oğul...

Öyle ol ki, büyüğe de aynı ol, küçüğe de...

Çobana da aynı ol, padişaha da...

Kendine de aynı ol, içindeki "Ben"e de...

Yaşın küçük oğul...

Henüz bunları anlayacak yaşta değilsin belki de.

Lakin sen büyük gibisin benim gözümde...

Sen emsallerinden çok ilerisin halinle, hareketinle.

Söylediklerimi asla unutma oğul...

Hayat boyunca da aklından bir an olsun çıkarma..." dediğinde, iki damla yaş daha belirdi Osman Hulûsi'nin gözlerinde.

Nedense baba nasihatleri onu duygulandırır, gözyaşlarına

hâkim olamazdı her seferinde.

Gözyaşı dökmek ne kadar da güzeldi babasının önünde.

Oğlunun yanaklarından süzülen gözyaşlarını görünce dayanamadı Hasan Feyzi Efendi.

Oturduğu yerden kollarını açtı aabildiğince.

Bu kolların içine dünya sığardı neredeyse.

Daha fazla dayanamadı Osman Hulûsi.

Bırakıverdi kendini, babasının sıcakık Őefkatine.

Arada bir sarılırdı babasına ya...

Bu seferki sarılmak çok daha başka geliyordu ona nedense.

Zaman durmuŐtu Şimdi baba-oğula...

Hem zamanın ne önemi vardı ki böyle hallerde.

Osman Hulûsi'nin, küçücük bedeni eriyor, kaybolup gidiyordu babasının kucağında.

Ne kadar oturduklarını bilmedikleri çeŐmenin başından kalkıp yürümeye başladılar evlerine.

Birkaç adım atmıŐlardı ki:

“Baba...” dedi Osman Hulûsi.

Bu gün babasıyla konuŐmak çok zor geliyordu ona.

Boğazına sıralanan dgmler zlmyordu ki bir Şeyler söylese.

Kendini zorladı elinden geldiğince.

Dudaklarını ısırđı ısırabildiğince.

Titreyen sesiyle:

“Baba...

Size söz veriyorum ki, bu bana söylediklerinizi aklımdan çıkarmayacağım bir an bile.

Söylemediklerinizi de ben öğrenecek, öğrendiklerim gibi yaşayacağım bütün gayretimle.

Size söz veriyorum baba...

Somuncu Baba ile hiç övünmeyeceğim bundan böyle...

Ama hayatımı onun gibi yaşamak için elimden ne gelirse yapacağım Allah’ın izniyle.

Her ettiğiniz sözü, her attığınız adımı kendime rehber edecek, sizleri canımdan çok seveceğim ömrümce.

Sakın ola ki verdiğim sözü unutacağımı düşünmeyin.

Hem siz demez miydiniz; ‘Söz unutulursa, öz de unutulur.’ diye.”

Daha fazla konuşacak hal kalmamıştı Osman Hulûsi’de.

Gözlerinden süzülen yaşları tutmaya çalışmadı elleriyle.

Kendini duygularına bırakıp ağlamanın tadını çıkardı özgürce.

Ağlamak, gözyaşı dökmek insan olduğunu hatırlatıyordu Osman Hulûsi’ye.

Hasan Feyzi Efendi ise gözyaşlarına engel olmaya çalışıyor, arada bir elini atıyordu gözlerine.

Sokak ortasında gözyaşı döken baba, oğul...

Ne der, ne düşünürdü acaba birileri görse.

Hasan Feyzi Efendi'nin eli, Hulûsi'nin omzunda yürüdüler evlerine.

Baba ve oğul...

Biri Hasan Feyzi Efendi, birisi Osman Hulûsi...

Fatıma Hanım'ın şaşkın bakışları arasında içeri girmişlerdi girmesine de...

Bunlara da ne olmuştu böyle.

Yoksa koca Hasan Feyzi Efendi ağlayıp gözyaşı döker miydi durduk yerde?

Meraktan içi içini yese de:

“Neyiniz var...”

Baba, oğul ne oldu size...” diye sormak geçse de içinden sormadı Fatıma Hanım.

Sustu sadece.

Karışmadı baba oğulun işine...

Titrek bir sesle:

“Bu akşam yemek yemeyeceğim hanım.

Sen çocukların sofrasını hazır et hele...” dediğinde merakı daha da artmıştı Fatıma Hanım'ın.

Bu gün neler oluyordu bu evde böyle.

Belki de ilk kez kocası, akşam yemeği yemeyecekti çocuklarıyla birlikte.

“Bu işte bir iş var ya, neyse...” diye mırıldanarak, mutfağa doğru yürüdü Fatıma Hanım.

Çocuklarını sofraya oturtup Hasan Feyzi Efendi'nin

yanına koştı aceleyle.

Döşekte, başını ellerinin arasına almış halde oturan kocasına:

“Hayırdır inşallah efendi...”

Neyiniz vardır bu gün böyle baba oğul. Siz burada içinizi çeker, Hulûsi mutfakta naz eder. Bir şey anlamadım gitti...

Sizi bu denli perişan edecek kadar önemli ne oldu da sofraya dâhil etmediniz kendinizi.” diye sorunca, dayanamadı Feyzi Efendi.

Hanımını yanı başına oturtup:

“Yolda gelirken Osman Hulûsi ile sohbet ettik biraz. Seni bilmem ama ben onda çok şey görüyorum Fatıma Hanım...”

Çok derin bakar bakışlarıyla...

Mim deyince minareyi anlar her konuşmamda.

Bu çocukta bir haller var ya, hayırlısı Allah’tan Fatıma...” diyerek dertleştı hanımıyla.

Fatıma’nın da ondan farkı yoktu aslında.

O da Osman Hulûsi’de hususi durumlar gözler, onun diğerlerine göre çok başka bir çocuk olduğunu düşünürdü çoğu kere.

Hasan Feyzi Efendi de, Fatıma Hanım da aynı şeyi görüyorlardı demek en küçük çocukları Osman Hulûsi’nin hallerinde.

Bu çocuk emsallerine göre başka bir çocuktu işte...

Diyecek bir şey kalmıyordu geriye...

Bir Kuş, Bir Efsane

Yedi yaşına varmıştı Osman Hulûsi...

Hem Hacılar-Şeyhli Mahallesi Camii Medresesi'nde ders almış, hem babası Hasan Feyzi Efendi'nin dizinin dibinde Kur'an'ı hatmetmiş, birçok ilme temel kurmuştu edindiği bilgilerle.

Artık mektep çağı gelmiş, babası onu Dutluk Sıbyan Mektebi'ne yazdırmıştı bu sene.

Bu sene mektepli olacaktı Osman Hulûsi.

Mektebe başlayacak olmak, yerinden hoplatıyordu küçücük yüreğini.

Gün geçtikçe heyecanı artıyor, yemekten içmekten kesildiği gibi, geceleri uyku girmiyordu gözlerine.

Mekteple yatıyor, mekteple kalkıyordu Osman Hulûsi.

Mektep sevdası böyle bir şeydi işte...

Mekteplerin açılmasına bir hafta kalmıştı ki, heyecanı doruğa çıkmış, yeni şeyler öğrenecek olmanın tarifsiz telaşını yaşıyordu içinde.

Arada bir, sabahın erken saatlerinde yola koyulup Tohma Irmağı'nın kıyısındaki bahçelerine giderlerdi ailece.

Akşamdan kararlaştırdıklarına göre, babası camideki görevini bir günlüğüne Hacı Selim Ağa'ya emanet etmiş, yarın bahçeye gideceklerdi hep birlikte.

Bu sabah yatağından çok daha erken kalkmıştı Osman Hulûsi büyük bir hevesle.

Tohma Irmağı kıyısındaki bahçelerine gitmek ona çok ayrı bir haz verirdi her seferinde.

Tohma Irmağı'nın kenarında oturup hayallere dalmak, Tohma'nın suyuyla akmak, bahçedeki meyve ağaçları ile uğraşmak en çok sevdiği şeydi Osman Hulûsi'nin.

Sabah çorbasını içip yola koyuldular.

Hasan Feyzi Efendi ile Osman Hulûsi nde, Fatıma Hanım geride...

Küçücük keçileri ise en arkada...

Bahçelerine yaklaştıklarında, yolun kenarındaki çesmenin başında durmuşlar, az biraz nefesleniyorlardı hep birlikte.

Oturup kaldıkları çesme başından kalkıp bahçeye vardılar.

Bahçeye girer girmez keçileri koşup karın doyurdu Tohma Irmağı'nın bereketli kıyılarında biten yemyeşil otlarla.

"Bak oğul..." dedi Hasan Feyzi Efendi oğluna.

İştahla otlayan keçiyi işaret ederek:

"Arada kimse yok bu defa..."

Keçiyle ot, baş başa..." dediğinde, tatlı bir tebessüm

belirdi Osman Hulûsi'nin yüzünde.

Başını sallayarak cevap verdi babasına.

Sıra sıra kayısı ağaçları, ağaçların hemen bitişiğinde zm bağlarıyla, Tohma Irmağı'nın kenarına doğru şekerpancarı, nohut ve patates, dağın yamacına doğru da arpa ve buğday ekili olan bahçelerinde güneş kızdırıncaya kadar çalışmışlardı büyük bir gayretle.

Gelmişken çok iş yapmak lazımdı.

Zira Hasan Feyzi Efendi, her zaman fırsat bulamıyordu bahçeye gelmeye.

Öğlene doğru da mola vermişlerdi, yorgun bir halde.

Osman Hulûsi, Tohma Irmağı'nın kıyısında hâlâ karın doyumakla meşgul keçinin yanına doğru yürümüş, büyük bir kayısı ağacının gölgesinde oturuvermişti yorgun haliyle.

Bir süre keçinin karın doyurma telaşını izledi tebessümle.

“Ne güzel...” diye mırıldandı kendi kendine.

Aracı olmayınca arada, nasıl da güzel oluyordu her şey.

Tohma Irmağı'nın şırltıısına kapılıp dalıp gitti bilinmez yerlere.

Tohma Suyu bu gün ne kadar da güzel görünüyordu gözlerine.

Bu gün ırmakla birlikte akıyordu Osman Hulûsi başka lemlere.

Başını önüne eğip çıplak ayaklarına bulaşan çamurları izledi bir süre.

“Toprak...” diye mırıldanıp ırmağa dikti gözlerini.

Gözlerinin önünde akıp giden suyu gördü Osman Hulûsi.

“Su...” diye mırıldandı şimdi.

Başını gökyüzüne kaldırdı.

Güneşin kavurucu sıcağını düşünüp:

“Ateş...” dedi...

Derin bir nefes çekti kendine.

Şimdi de:

“Hava...” dedi ve varlığa temel olan “toprak, su, ateş, hava” dörtlüsünü yaşadı yüreğinde.

Aradan ne kadar zaman geçmiş bilmiyordu ki ırmağın üzerinde telaşla uçuşan bir kuşun ötüşüyle kendine geldi.

Küçücük bir çocuk iken annesinden dinlediği “Gıdı Kuşu Efsanesi”ni düşündü.

Hani zamanın birinde, Darendе'nin isminin “Derin Dere” olduğu günlerde biri sekiz, diğerleri on yaşlarında iki kardeş varmış.

Darendе'nin Kılıçbağı Mahallesinde küçücük bir evde yaşayan, büyüğü oğlan, küçüğü kız olan bu çocukların anneleri aniden ölüp gitmiş.

Çocukların karşı çıkmalarına rağmen babaları, kısa süre sonra başka bir kadınla evlenmiş.

Eve gelen üvey anne çocuklarla hiç ilgilenmediği gibi onları akşam sabah döver de dövermiş.

Üstelik babaları, her akşam eve geldiğinde üvey

annelerinin sözüne inanır, çocuklarını bir de o dvermiş.

Efsane bu ya...

Bir gün babaları, bir keçi satın alıp eve getirmiş.

Kısa zaman sonra da bu keçinin, sevimli mi sevimli iki tane “gıdık (yavru)”ı dünyaya gelmiş.

Bir gün üvey anneleri, keçileri çocukların önüne katıp meraya göndermiş.

Abi kardeş oyuna dalıp keçileri unutup gitmişler.

Çocuklar oyun oynarken keçiler birbirlerine toslaya toslaya meradan iyice uzaklaşmışlar.

Aradan epey zaman geçmiş ki çocuklar oyunu bırakıp kendilerine gelmişler.

Gelmişler gelmesine de, keçiler ortalıkta yok...

Ne kadar arayıp taramışlarsa da keçileri bulamamışlar.

Çaresiz başları nde eve gelip üvey annelerine, gözyaşları içinde keçilerin kaybolduğunu söylemişler.

Siz misiniz keçileri kaybeden...

Çocukları bir güzel dövmüş üvey anne.

Dayağın sonunda da:

“abuk gidin keçileri bulup gelin.

Keçileri bulamazsanız sakın geri dönmeyin...” demiş ve çocukları evden dışarı atmış.

Çocuklar ağlayarak tekrar başlamışlar keçileri aramaya.

Ne kadar aramışlarsa, keçileri bir türlü bulamamış iki kardeş.

Sanki yer yarılmış, yerin dibine girmiş keçiler.

Karanlık bastırınca da, korkuya kapılıp bir ağacın altında sinip kalmışlar.

Evlerinin yolunu bulmaları da mümkün değilmiş artık.

Kucak kucağa vermişler ağlayıp gözyaşı dökmüşler...

Akşam soğuğu da bastırınca titremeye başlamışlar tir tir.

Hıçkırıklara boğulan abi, bacısına demiş ki:

“Kaybolan keilerimizi bulamadık kardeşim.

Yolumuzu da kaybettik stelik.

Hem yolumuzu bulsak bile evimize gidemeyiz.

Bizi dayaktan öldürür üvey annemiz.

Yetmezmiş gibi, bir de babamızdan dayak yeriz...

Tek çaremiz kaldı geriye.

Ellerimizi açıp bol bol dua edelim.

Allah’a diyelim ki, bizi birer kuş yap da uçup gidelim.

Anne ve babamızın dayağından kurtulalım...”

Abisinin bu teklifini kabul etmiş kız kardeşi.

Vakit geçirmeden ikisi birlikte ellerini kaldırıp Allah’a yalvarıp yakarmışlar:

“Allah’ım, ne olursun bizim ikimizi de bu gece kuş yap...”

Allah’ın hikmeti ki, duaları kabul olmuş, bir anda kuş oluvermiş ikisi birlikte.

Kanatlanıp uçup gitmişler karanlığın içinde.

Aradan günler, haftalar geçmiş.

Bir gün iki kardeş, kendi evlerinin damına gelip konmuşlar ve aralarında:

“Gıdı...

Gıdı buldun mu Gıdı...

Gıdı...” diyerek, tşp durmuşlar.

O günden sonra da iki kardeş kuş, bilhassa akşam karanlığında ortaya çıkar, geceleri de:

“Gıdı...

Gıdı buldun mu Gıdı...

Gıdı...” diye ter dururlarmış.

Günlerden bir gün, avcının biri hava kararmak üzereyken avdan dönüyormuş.

Tohma Irmağı’nın kenarındaki bahçeler arasında garip bir şekilde ten bu kuşlardan birini görmüş.

Kuşun uçmasına fırsat vermeden silahıyla onu vurup öldürmüş.

Söylenceye göre vurulup ölen kuş, abi olan ocukmuş.

O günden sonra tek başına kalan ve hâlâ yaşadığına inanılan bacı kuş, Tohma Irmağı kenarlarında ter dururmuş.

Hikyenin etkisinden kurtulup kendine geldi Osman Hulûsi.

Az önce gördüğü kuş, çoktan çekip gitmişti.

Yoksa bu kuş, o efsaneye konu olan ve halk arasında hâlâ konuşulan “Gıdı Kuşu” muydu?

Başını kaldırıp gökyüzüne baktı heyecanla.

Hâlâ gündüzdü oysa...

Ama bu kuş, sadece akşam karanlığında çıkmaz mıydı ortaya?

Bu nasıl bir işti böyle...

Bilemedi Osman Hulûsi, ne kadar düşündüyse.

O kuşun, o kuş olup olmadığını hiç bilemeyecekti.

Vakit epey geçmişti ki babasının:

“Haydi oğlum, dönüyoruz.

Vakit epey geç oldu.

Keçiyi de önüne sür de gidelim evimize...” sesiyle yerinden kalkıp yorgun haliyle yürüdü Osman Hulûsi.

Aklı hâlâ o kuştaydı ama yürüdü babası ve annesinin arkasından.

Arada bir etrafına baksa da o kuşu göremedi yine.

Sivas: Buram Buram Kitap Kokusu

O gece yatağına girip yorganını üzerine çekince, Tohma Irmağı'nın kıyısında gördüğü kuşu düşündü bir süre.

Kim bilir...

Gördüğü kuş, Gıdı Kuşu'ydu belki de.

Kuşun ardından mektebi düşündü Osman Hulûsi.

Birkaç gün sonra başlayacağı mektebin hayalini kurdu uyumadan önce.

Babası uzun zamandan beri sürekli:

“Dostlarımı özledim hanım...” diyerek, Sivas'a gitmekten bahsediyordu annesine.

Annesi de:

“Sen bilirsin bey...”

Madem Sivas'a gitmek gönlünüze düşmüştür varın gidin.

Hem Osman Hulûsi'nin mektep alışverişini de hallediverirsiniz gitmişken.

Malumunuz ki, birkaç güne başlayacak mektepler.

Varın gidin yleyse baba-oğul...” diyerek, yol vermişti Hasan Feyzi Efendi’ye.

Mutluluktan havalara uğuyordu Osman Hulûsi.

Yarın Sivas’a gideceklerdi babasıyla birlikte.

Birkaç gün sonra da mektepli olacaktı Allah’ın izniyle.

Mektepli olmak, bilgisine bilgi eklemek, gelişip kemale ermekti Osman Hulûsi’ye göre.

Ama mektebi düşününce uyku girmezdi ki onun gözlerine.

Hele yarın Sivas’a gideceklerdi ya alışverişe...

Yorgundu üstüne, lakın uyumak ne mümkündü bu gece...

Bu gün bahęede yaşadıkları her şey yormuştu onu alabildiğine.

Bir anda iki âlemi birden yaşamak, böyle bir şeydi işte.

Uykuyla buluşabilseydi gözleri, rüyasında görecekti mektebi.

Dün gece görmüştü, önceki gece de...

Bu sefer rüya görmüş myd, görmemiş miydi bilinmez lakın sabahı zor etmişti Osman Hulûsi.

Çorbalarını iğer iğmez de dışarı çıkmışlar, yolculuk için atı hazırlamaya başlamışlardı.

Heybesini, atın semerini attı. Osman Hulûsi’nin daha rahat yolculuk etmesi için bir de minder istedi hanımından.

Fatıma Hanım kendilerine:

“Hayırlı yolculuklar...” dedikten sonra, Sivas’a doğru yol

almaya başlamışlardı ki, heyecanına diyecek yoktu Osman Hulûsi'nin.

Sivas ki, Anadolu'nun göbeğinde, buram buram tarih kokan bir belde...

Eski Yunanlıların “Sebastea” ismini verdikleri Sivas, Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biri...

Tarihî seyir içinde Hititlerden Kimmerlere, İskitlerden Medlere, Perslerden İskender'e, Romalılardan Partlara, Sasanilerden Bizanslılara, Selçuklulardan Osmanlılara kadar sayısız medeniyetlerin hüküm sürdüğü Sivas...

Kurtuluş Savaşı döneminde de önemli kongrelere ev sahipliğı yapmış, önemli bir Anadolu şehri...

Gökmedrese, Çifte Minareli Medrese, Şifaiye Medresesi, Buruciye Medresesi ve Ulu Camii gibi önemli eserleriyle Selçuklu Dönemi'ni ve Selçuklu mimarisini yansıtan bütün dünyaya ün salmış bir şehir...

Çok çeşitli kültürleri içinde barındırırken, “Sivas Gaydaları” ve “Gürün Halayları” ile coşan, Âşık Veysel'in sazında bestelenip dudağında nağmeleşen Sivas...

Uzun bir yolculuğun ardından Sivas'talardı...

Atlarını uygun bir yere bıraktılar ve pazara doğru ilerlediler.

Aslında babasıyla bir iki kere Sivas'a gelmişti geçtiğimiz sene.

Ama bu defa bir başka görünüyordu Sivas Osman Hulûsi'nin gözlerine.

Mektep malzemelerini alacaklar, ardından da Sivas'ın tam ortasında, 1197 yıllarında Selçuklular döneminde yapılan nl Ulu Camii'nde Cuma namazı kılacaklardı birlikte.

Alabildiğine heyecanlıydı Osman Hulûsi.

Hem Sivas'ta kitapçı dkknlarını gezecek, hem Ulu Camii'nde Cuma namazı kılacak, hem de Pazartesi mektebe başlayacaktı Darende'de.

“Bundan iyisi can sağlığı...” diye fısıldayıp kendine, yürümeye başladı babasının peşinde.

Pazarın başında bulunan, hem ciltçilik, hem de kitapçılık yapan Zeynel Amca'nın dkknına gidecekler, kitapları gözden geçireceklerdi gönüllerince.

İsmi babasının ağzından çok duyduğu Zeynel Amca'nın kitapçı dkknına ilk kez gidecekti Osman Hulûsi.

İçinde hissettiği heyecanı gitgide artıyordu kitapçaya doğru ilerledikçe.

Osman Hulûsi işte...

Kitap deyince yüreği erir, akar giderdi sayfalarla birlikte.

Karşındaki dkknın duvarında “Kitapçı” yazan kck bir tabela ilişiyordu gözlerine de, bir türlü ulaşamıyorlardı işte.

Babası, yolda karşılaştığı hemen herkesle selamlaşp, arada bir de ayaküstü kısa sohbetlere tutuştukça keyfi kaçıyordu Osman Hulûsi'nin.

Onun en büyük isteği, tabelasını grdğu Zeynel Amca'nın kitapçı dkknına gidebilmeydi bir an önce.

Olduğu yerde duramıyor, sabırsızlıktan ne yapacağını bilemiyordu ki, birkaç kişiyle daha ayaküstü selamlaştıktan sonra, dkknın önüne gelebilmişlerdi sonunda.

Sokağa yayılan kitap kokusunu içine çekti Osman Hulûsi.
Babasına duyurmadan:

“Kitap kokusu...” diye mırıldandı içinden.

Burnunda her kitap kokusu hissettiğinde okuma hevesi artar, içi içine sığmaz, yerinde duramazdı Osman Hulûsi.

Ondaki bu kitap hevesi babası Hasan Feyzi Efendi’yi ziyadesiyle mutlu ederdi eskiden beri.

Her fırsat bulduğunda da oğluna, bulabildiğince değişik kitaplar getirir, onun okuma hevesini geliştirirdi elinden geldiğince.

Ama şimdi kendi kitabını kendisi seçecekti Osman Hulûsi.

Kendi kitabını kendisinin seçmesi, çok önemli bir şeydi eğitimde.

Sonunda gelmişlerdi Zeynel Amca’nın kocaman dkknının önüne.

Büyük bir iş hanının hemen girişindeki dkknın kapısının üzerinde asılı olan küçücük tabelayı okudu büyük bir hevesle.

“Kitapçı Zeynel...”

Böylesine büyük bir dkkmı ilk kez görüyor olmanın şaşkınlığı okunuyordu yüzünde.

nce Zeynel Efendi’nin başında oturduğu ağaç masanın

zerindeki karışıklık çekti dikkatini.

Yılların, omuzlarına kondurduğu kambura aldırmadan, masanın başında eski kitapları ciltlemeye çalışın nur yüzlü dedenin gayreti, onu ancak bu kadar mutlu edebilirdi.

Oysa sadece istif istif kitap göreceğini sanıyordu Zeynel Efendi'nin dükkânında.

Demek Zeynel Efendi, ciltçilik de yapıyordu kitap satmanın yanında.

Bir kitabın nasıl ciltlendiğini ilk defa görüyordu Osman Hulûsi.

Eski kitaplar nasıl da yakışıyordu Zeynel Efendi'nin yaşlılıktan titreyen ellerine.

Eski kitaplar ki, onun ellerinde hayat bulmanın sevincini haykırıyordu sanki Osman Hulûsi'ye.

Kim bilir...

Zeynel Efendi, tamir edip hayat verdiği kitaplarla hayat buluyordu belki de...

Bir baba, bir anne şefkatiyle okşuyordu eski kitapları avuçlarının içinde.

Uzun, ince parmakları bu iş için yaratılmıştı sanki.

Kendi ellerine baktı Osman Hulûsi.

Onun da parmakları ince ve uzundu tıpkı Zeynel Efendi gibi...

Yoksa o da, eskimiş kitaplara hayat verebilir miydi gördüklerinden sonra?

Utangaçlığı bir kenara bırakıp:

“Şayet benim de eskiyen kitaplarım olursa günün birinde...” diye düşünerek, onlarca soru sordu Zeynel Efendi’ye.

Küçücük bir çocuğun, kitaplara bu denli ilgisinden ziyadesiyle memnun olan Zeynel Efendi, Hasan Feyzi Efendi’den müsaade isteyerek ciltçiliği anlattı Osman Hulûsi’ye.

Ne sorduysa bıkmadan, sıkılmadan gösterip anlatmaya çalıştı dilinin döndüğünce.

Zeynel Efendi’nin anlattıklarına göre, gerekli malzemeleri elde edebilirse, bir kitabı rahatlıkla ciltleyebilirdi bundan böyle.

“Eskiyen kitaplara hayat vermek...” diye düşündü kendi kendine.

Ciltçilikle ilgili soruları bitince, Zeynel Efendi’ye tekrar tekrar teşekkür ederek raflara yöneldi hevesle.

Yerden tavana kadar uzanan raflarda üst üste dizili kitaplar ne kadar da güzel görünüyordu Osman Hulûsi’ye.

Kitapların kokusunu içine çekti ekebildiğince.

Dkknı gezdike yüreği yerinden çıkacakmış gibi oluyor, her kitap onu başka lemlere taşıyordu.

Bu kadar kitabı bir arada ilk kez görmenin heyecanı yüreğini hoplatıyor, kitapların arasında kitap oluyor, kitaplarla hayat buluyordu Osman Hulûsi.

Sadece bir dkknda bu kadar kitap olabileceğini biri

söylese inanmazdı gözleriyle görmedikçe.

İçinden:

“Şu Zeynel Amca denen adam ne kadar şanslı...” diye düşünüyor, onun yerinde olabilmek için can atıyordu içten içe.

Kitaplar âlemindeydi Osman Hulûsi.

Ya da kitaplar onun âleminde...

Kitaplarla yaşıyordu Osman Hulûsi...

Ya da kitaplar onunla...

Babasıyla Zeynel Amca'nın, kahve eşliğinde koyu bir sohbeta dalıp gitmelerini fırsat bilmiş, rafların arasında kaybolup gitmişti şimdi.

Gerçek âlemden kitap âlemine geçmişti Osman Hulûsi.

O biliyordu ki, burada bulunan her bir kitap bambaşka bir dünyayı anlatıyordu sayfalarında.

İnsan bu kitapları okusa en derin âlim olur çıkardı Osman Hulûsi'ye göre.

Bıkmadı...

Dükkânda ne kadar kitap varsa isimlerini okuyup gözden geçirdi üşenmeden.

Okuduğu her isim, büyülüyordu Osman Hulûsi'yi.

“Böylesine büyük bir kitaplığa sahip olabilmek için her şeyimi verirdim...” diye düşünüp hayal âleminde koca bir kitaplık kurdu kendine.

Hayal âleminde kurduğu kitaplığa:

“Osman Hulûsi Kitaplığı...” dedi kendince.

Bundan böyle Sivas denince “kitap” gelecekti gözlerinin önüne.

Osman Hulûsi kitapların esiri olmaktan kurtulamayacaktı bundan böyle.

Zeynel Efendi’den ayaküstü öğrendiği ciltçilik de, tuz biber olacaktı kitap sevgisine.

Daha mektebe bile başlamamıştı ama boyundan büyük kitapların içinde eriyip gitmişti Osman Hulûsi.

Kim bilir...

Belki de bu âlemden hiç dönmeyecekti...

Hasan Feyzi Efendi, bir yandan Zeynel Efendi’yle sohbet ediyor, bir yandan kahvesini yudumluyor, bir yandan da oğlunun raflar arasında kaybolup gidişini izliyordu meraklı gözlerle.

Onun kitaplar arasında bu kadar mutlu olacağını düşünseydi, şimdiye kadar onlarca kez getirirdi oğlunu Sivash Zeynel Efendi’ye.

Oysa sadece mektep kitapları almaya gelmişlerdi Sivas şehri’ne.

Mektebe başlamak için gerekli olan kitapları alacaklar, Ulu Camii’de Cuma namazlarını kılacaklar; eş, dost ziyareti yapacaklar ve geri döneceklerdi Darende’ye.

Oğlunun kitaplara gösterdiği ilgi Hasan Feyzi Efendi’yi ziyadesiyle memnun etmiş olmalı ki, mektep kitaplarının haricinde tam yedi kitap daha almıştı Osman Hulûsi’ye.

Dükkândan çıkacakları sırada da:

“Evladım...

Kitaplara olan ilginle, çocukluğumu hatırlattın bana.

Bunlar da benden hediye olsun sana...” diyen Zeynel Efendi’nin eline tutuşturduğu çantaya ise, teşekkür bile edemedi sevincinden.

Tam bir çanta dolusu cilt malzemesi...

Ayakları yere basmıyordu Osman Hulûsi’nin.

Kısacık hayatında bu kadar mutlu olduğunu hatırlamıyordu bir kere bile.

Sivas’taki Zeynel Amca’sını hayatı boyunca unutmuyacaktı Osman Hulûsi.

Kitap demek nefes demek, kitap demek hayat demekti ona göre.

Cilt demek de, kitaplara hayat vermek demekti...

Bu günden sonra kitap tutkusu, hiç bitmeyecekti Osman Hulûsi’nin.

Ciltilik ise, mesleği olup çıkacaktı zaman içinde.

Bir elinde kitaplar, diğer elinde Kitapçı Zeynel Efendi’nin hediye ettiği anta, Ulu Camii’ne gelmişlerdi babasıyla birlikte.

Caminin avlusuna girip şadırvanında, Cuma namazı için hazırlıklara başlamışlardı kalabalığın içinde. O kadar kalabalıktı ki camiinin avlusu, sanki Sivas’ta yaşayan ne kadar insan varsa buraya toplanmışlardı Osman Hulûsi’ye göre.

Aslında bu kalabalık, bilhassa Cuma günleri cemaatin en fazla rağbet gösterdiği cami, Ulu Camii olduğu içindi sadece. Şaşkındı Osman Hulûsi...

Hem böyle bir kalabalığı ilk kez görüyor, hem de Şaşkın haliyle Ulu Camii'nin ihtiyaını seyrediyordu.

Yüz on altı basamaktan oluştuğunu öğrendiği minarenin dantel gibi işlenmiş ihtiyaının içinde kaybolup gitmiş, minarenin hafiften eğri olduğu da dikkatinden kaçmamıştı.

Arada bir Hızır (a.s.)'ın bu camiye gelerek namaz kıldığını duyunca merakı iyiden iyiye artmış, Ulu Camii'nin gizemine dalıp gitmişti.

Minbere çıkan imam efendinin sesiyle kendine geldi Osman Hulûsi.

Hutbede anlatılanlar, Hulûsi'nin içinden geçenleri anlatıyordu sanki.

Kitaplardan bahsediyordu imam efendi.

Kitap-ilim ilişkisinden, ilim-erdem ilişkisinden bahsediyor, öğrenmenin ve öğrendiğini başkalarına öğretmenin ehemmiyetinden söz ediyordu hutbede.

İlmin insanı; canlı, cansız yaratılmış hiçbir Şeye, hatta küçücük bir ağaç dalına bile zarar vermeyecek mertebeye taşıdığını söylüyordu ki, Hasan Feyzi Efendi göz göze geldi Hulûsi'yle.

“Bana böylesine güzel ahlâklı bir ocuk verdiğin için sana sonsuz duacıyım Rabbim...” diyerek Őkretmiřti içinden.

Her Şey nasıl da seyrini buluyordu ilahî ahenk içinde.

Doğru olan, nasıl da yerini buluyordu yanlışların içinde.

Yeter ki araya girip o seyri bozmasındı hiç kimse.

Her şey kendini tamamliyordu belli bir düzen dâhilinde.

Namazlarını kıldıktan sonra, avluda buluştuğu dostlarıyla musafaha edip hasbihal etti Hasan Feyzi Efendi.

Oradan da, dostları tarafından davet edildiler oğlen yemeğine.

Çarşıdaki bir lokantaya oturup hep birlikte, önce Sivas'a has "Ayrın Çorbası", ardından da "Mirik Köftesi"...

Başkşede, ye beni diye bekleyen, etrafa mis gibi kokular saçan "Pezk Turşusu", en sonunda da tatlı niyetine "İncir Dolması"...

stne de bir fincan köpüklü "Sivas Kahvesi"...

"Bundan iyisi can sağlığı..." diye düşünüp bir güzel sofrada duası yaptı Hasan Feyzi Efendi.

Sofranız geniş, bereketiniz bol olsun diye dua etti Sivasslı kardeşlerine.

Büyük mutasavvıf İhramcızade İsmail Hakkı Efendi'yi sordu sofradaki dostlarından birine.

İhramcızade'nin Malatya'da olduğunu, sağlığının ve sıhhatinin de yerinde olduğunu oğrenince mutlu oldu ziyadesiyle.

Sivas'a gelmişken onun yanına uğramadan, hal hatır etmeden dönmek asla olmazdı.

Madem Malatya'daydı:

“Allah kısmet ederse, bir dahaki sefere el per, özür beyan ederiz kendilerine...” deyip selam ve hürmetlerini bıraktı İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’ye.

Birkaç saat süreyle sohbet etmişlerdi ki, yeleğinin cebinden çıkardığı kstekliye göz atan Hasan Feyzi Efendi, kalkma vaktinin geldiğini düşünerek, dostlarına bir bir teşekkür etmiş, onlardan müsaade isteyerek sofradan kalkmıştı aceleyle.

Sohbete dalıp gitmişler, vaktin nasıl geçtiğini anlamamışlardı bile.

Lokantadan çıkıp yürümeye koyuldular, binitlerinin bulunduğu yere doğru...

Hasan Feyzi Efendi nde, Osman Hulûsi onun peşinde...

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi ismini ilk kez duyan Osman Hulûsi, babasının arkasından yürürken:

“Baba...

O zatın ismine neden ‘İhramcızade’ derler ki...” diye sormuş, merakını gizleyememişti babasından.

Ne zaman soracak diye beklerken nihayet beklediği soru gelmişti.

Tebessüm eden Hasan Feyzi Efendi, bir kolunu açarak oğlunu yapıştırmıştı bedenine.

“Hep böyle garip sorular sorarsın Osman Hulûsi...” demiş, İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’yi anlatmaya koyulmuştu tatlı bir tebessümle.

Tatlı insanlar, tatlı bir tebessümle anlatılırdı elbet:

“İsmail Hakkı Efendi'nin ataları vakti zamanında Kâbe'nin örtüsünün değişim ve bakım işlerini yaparlarmış oğlum.

O gün bu gündür ‘İhramcızade’ ismi eklenmiş isimlerinin önüne.

Evliyadandır İhramcızade İsmail Hakkı Efendi.

Hem de evliyalarn en derini...” diye anlatırken biriyle daha karşılaşmış, sözünü yarıda kesip ayaküstü hal hatır etmişti yine.

Sonra da anlatmaya devam etmemişti nedense.

Bir kez daha sormadı Osman Hulûsi...

Onun nasıl biri olduğunu bulmaya çalıştı kendi kendine.

Aldığı kitapların sayfaları içinde bulabilir miydi acaba İhramcızade'yi...

“Kim bilir belki de bir gün tanışır, elini öperim sayđı niyetine...” diye mırıldanıp yürüdü babasının peşine.

Babasının adımlarına ayak uydurmaya çalıştıysa da başaramadı.

Babasının adımları çok büyük geliyordu Osman Hulûsi'ye...

Birkaç esnafla daha hal hatır edip ayaküstü sohbet ettikten sonra çok geç kalmadan atlarına binmişler, Darende'nin yolunu tutmuşlardı.

Hasan Feyzi Efendi, kendini İhramcızade İsmail Hakkı Efendi'ye ilgili sohbetin yarıda kaldığını hatırlayıp Osman Hulûsi'ye döndü:

“Evladım Hulûsi...”

Yarda kalan sohbetimize devam etmek ister misin?

Hani İhramcızade Efendi’yi anlatıyordum sana...” dediğinde, başını salladı Osman Hulûsi.

Ardından da:

“İsterim tabi babacığım...”

Hem burada sohbetimizi yarda kesecek kimse de yok...” deyip, baba oğulştler bir süre.

Kaldığı yerden anlatmaya başladı Hasan Feyzi Efendi:

“Sivas’ın rtlpınar Mahallesi’nde dünyaya gelmiş İhramcızade İsmail Hakkı Efendi.

Kolağası Hüseyin Hüsnü Bey ve halk arasında ‘Nilli Hatun’ namıyla bilinen ve aslen Medineli olan Ayşe Hanım’dan dünyaya gelen tek evlattır İhramcızade İsmail Hakkı Efendi.

Çocukluğundan beri farklı bir hal içinde olan İhramcızade, Sivas’taki şifahiye Medresesi’nde tahsil görmüş uzunca bir süre.

Babasının da yardımlarıyla Arapça ve Farsçayı ana dili gibi öğrenmiş kısa sürede...” deyip konuşmasına bir süre ara verdi Hasan Feyzi Efendi.

“O da tıpkı senin gibi biriyemiş çocukluğunda...” demek geçtiyse de içinden, diyemedi.

Birkaç kere üst üste yutkunup devam etti sözüne:

“Birçok devlet dairesinde çeşitli işlerde görev aldıktan

sonra, Hocası Mustafa Haki Hazretleri'nin vefatıyla irşad görevini üstlenerek, sayısız öğrenci yetiştirmiş.

Halk arasında, 'Emanetçi Baba' olarak da bilinen İhramcızade İsmail Hakkı Efendi, bilhassa Kur'an-ı Kerim'i ezberleyen hafızlara son derece hürmet edermiş.

İnsanlar arasında ayırım yapmaz; çobanı da, padişahı da bir tutarmış.

'Muhabbet gözüyle bakan, noksan görmez...' diyerek, toplumsal barışı ve hoşgörüyü temel alan düşünceleri binlerce insan tarafından benimsenip sevilen sayılan, hürmet edilen biri olmuş.

En saygı duyduğu hocası Mustafa Haki Efendi'nin, Tokatlı olması sebebiyle her gördüğü Tokatlıya ayrı bir hürmet eder:

*Tokat bir dağ içinde,
Gölü bardağ içinde.
Tokat'tan yâr sevenin,
Yüreği yağ içinde...*

dizelerini söyleyerek onların gönlünü hoş edermiş...

Şimdilik bu kadar yeter oğlum...

Hem az kaldı Darend'e varmaya.

Sonra istersen yine konuşuruz..." diyerek son verdi sözlerine.

Bahçenin giriş kapısında karşıladı Fatıma Hanım yolunu gözlediği misafirlerini.

Kocasının yüzünde mutluluk, oğlunun gözlerinde heyecan

ifadesi görünce, Fatıma Hanım'ın da gller açmıştı yüzünde.

Ellerini semaya kaldırıp:

“Allah'ım, evimizden, ocağımızdan bu mutluluğu eksik etme...” duasıyla misafirlerini buyur etti huzur evine...

Artık mektep için gerekli bütün malzemelerini tedarik etmiş, mektebe gitmeye hazırdı Osman Hulûsi.

Okumak için aldığı kitaplar ise cabası...

Sivas'tan döndükleri o gece, geç saatlere kadar uyuyamadı yine.

Uyumak istemiyordu Osman Hulûsi.

Yeni kitaplarıyla, kalem ve defterleriyle meşgul oldu gece boyunca.

Mektep kitaplarını bir yana koydu, okumak için aldığı kitapları bir yana...

Yarın gündüz gözüyle okumaya başlayacağı kitabı seçmeye çalıştı tam yedi kitap arasından.

Hangisine karar vereceğini bilemedi Osman Hulûsi.

Kitapların içinde kaybolup gitti yine.

İnsanın kendisine ait kitaplarınının olması ne kadar da güzeldi böyle.

Okuyacağı kitaba bir türlü karar veremeyince de, mektep kitaplarını önüne alıp onları karıştırdı sayfa sayfa.

“Mektep” ve “kitap”...

Bu iki sözcük nasıl da yakışıyordu birbirine.

Mekteple kitap, bilgi demektir...

Mekteple kitap, ufuk demektir...

Mekteple kitap bakış demektir...

Mekteple kitap, hayat demektir...

Mekteple kitap, her şey demektir Osman Hulûsi'ye göre.

Kitap, ilmin tohumlarını saklardı içinde.

Mektep, o tohumların kök salıp filizleneceği yerdirdi işte.

Büyüyüp gelişecek, gökyüzüne kadar tırmanacak ağacın meyvesini ise, kim yerse yesindi.

Ağaç meyvesiz kalmasın yeterdi...

Osman Hulûsi kitapsız kalmasın yeterdi...

Yolların Kestirmesi: Yâr Yolu

Yıllardır hemen her gece hayaline süs yaptığı Dutluk Sıbyan Mektebi'ne nihayet başlamıştı Osman Hulûsi.

Hocaları Necip Bey'den öğrenecekti mekteple ilgili her şeyi.

Osman Hulûsi için hoca, çok ama çok önemliydi.

Öğrenmesi gereken, öğrenip hayatına uygulaması gereken her şeyi ondan öğrenecekti.

Necip Bey için de, Osman Hulûsi önemliydi tabi.

Kur'an-ı Kerim'i hatmetmiş bir öğrenciye sahip olmak onun için değer biçilmez bir şeydi.

İlk gün tanışıp kaynaşmayla geçti mektep.

Oysa mektepteki herkesi zaten tanıyordu Osman Hulûsi.

Hocası Necip Bey'i bile biliyordu mahallesinden.

Bir an önce derslere başlamak, ileride kuracağı ilim kalesinin temelini atmak istiyordu bir an önce.

Ertesi gün dersler başlamış, Osman Hulûsi'nin keyfine

diyecek kalmamıştı.

Öğrendiği her yeni şeyin tarifsiz hazzını yaşıyordu yüreğinde.

Meğer ne çok şey varmış bilmediği...

Osman Hulûsi her şeyi öğrenecek; faydalı, verimli, örnek bir insan olacaktı vatana ve millete.

Mektebe başlayalı henüz birkaç hafta olmuştu ki, dersten çıkmış, evine doğru yürüyordu aceleyle.

Biraz daha ilerleyince, nur yüzlü yabancı birine rastladı yolunun üzerinde.

İlk defa gördüğü bu kişi ne kadar da güzel birisiydi...

Şimdiye kadar Darende’de hiç görmediği nur yüzlü yanına gelince:

“Selamünaleyküm...

Yabancısınız galiba... Kimi aradınız?” dedi yavaşça.

Küçük bir çocuğun gösterdiği ilgiye memnun olan yabancının güller açmıştı gül yüzünde.

Osman Hulûsi’yi tepeden tırnağa süzdükten sonra:

“Aleykümselâm evladım. Nasıl da bildin yabancı olduğumu...”

dedi, tebessüm eden yüzüyle ve Osman Hulûsi’yi süzmeye devam etti.

Osman Hulûsi:

“Benim adım Osman Hulûsi.

Ben sana yardım edeyim bilebildiğimce...” dediğinde, nur

yzl kişinin yüzündeki tebessüm artmıştı iyice.

“Evladım...

Sivaslıyım ama Malatya’dan gelirim Darende’ye.

Hacı Mustafa Efendi’nin evini ararım ben.

Onun evini biliyor musun?” deyince:

“Biliyorum tabi efendim...

Hem Hacı Mustafa Efendi’nin evini kim bilmez ki Darende’de...” diyerek cevap verdi Osman Hulûsi.

Yüzündeki tebessüm, gülümsemeye dnşverdi nur yzl kişinin.

Elini Osman Hulûsi’nin saçlarında gezdirerek:

“Beni onun evine götürür msn peki...” der demez, eliyle işaret ederek yol gösterdi Osman Hulûsi:

“Buyurun efendim...

Sizi Hacı Mustafa Efendi’nin evine götüreyim bir an önce.” diyerek düşüverdi nur yzl yabancının önüne.

En kısa yolu tercih eden Osman Hulûsi, bahçelerin içinden yürümeye başlamıştı ki, onu takip eden misafir:

“Nereye gidiyorsun bahçelerin içinden evladım...” deyince, olduğu yerde durdu Osman Hulûsi.

Çocukça bir tebessümle:

“Efendim...

Sizi Hacı Mustafa Efendi’nin evine ‘yâr yolundan’ götürüyorum...” deyip bekledi öylece. Küçücük bir çocuktan aldığı cevapla şaşkına dönmüştü yabancı.

Şaşkınlığı da yüzünden belli oluyordu hani...

Oysa küçücük bir mektep çocuydu Osman Hulûsi.

Ama bir çocuk böylesine büyük sözler edemezdi ki.

Bütün şaşkınlığıyla Osman Hulûsi'ye dönüp:

“Yâr yolu da ne demektir evladım...” diye sordu merakla.

Yine tebessüm ederek cevap verdi Osman Hulûsi:

“Efendim...

Yâr yolu, yâre giden en kestirme yoldur...” dediğinde şaşkınlığı bir kat daha artmıştı yabancıнын.

Bu yaştaki bir çocuktan böylesine büyük bir cevap beklenmesi mümkün değildi kuşkusuz.

Bu çocuk da kimdi, neyin nesiydi böyle...

Bahçelerin içinde durup şaşkınlık ve hayranlıkla birbirlerini izlediler bir süre.

Daha fazla dayanamayan nur yzly yabancı:

“Evladım...

Sen benim kim olduğumu biliyor musun?” sorusuna yine tebessüm etti Osman Hulûsi.

“Hayır efendim.” dedi yavaşça ve yürümeye devam ettiler.

Bir süre daha bahçelerin arasında yürümeye devam edip Hacı Mustafa Efendi'nin kapısının önüne geldiklerinde:

“Ben Sivaslı İhramcızade İsmail Hakkı Efendi...” dediğinde küçük dilini yutacak gibi oldu Osman Hulûsi.

Babasıyla Sivas'a gittiklerinde ismini duyduğu İhramcızade İsmail Hakkı Efendi'yle karşı karşıya olmaktan son derece

mutlu, bir o kadar da şaşkındı şimdi.

Demek Sivas'ın en büyük evliyasından birine yol göstermeyi Allah nasip etmişti.

Ama bilmeyerek de olsa onun karşısında hata etmiş olabileceğini düşünüp üzüldü kendi kendine.

Mahcubiyetinden başını yere eğmiş, ne diyeceğini bilmiyordu ki, yanına yaklaşan ve saçlarını okşayan İhramcızade İsmail Hakkı Efendi'ye yüreği kaymıştı Osman Hulûsi'nin.

Cebinden çıkardığı bir miktar parayı uzatıp:

“Al evladım ş parayı...”

dediyse de, elini uzatmadı Osman Hulûsi.

Başı yerde olduğu halde:

“İstemem efendim...” diyebildi sadece.

Israr etti İhramcızade...

Lakin ne kadar ısrar ettiyse de söz geçiremedi Osman Hulûsi'ye.

“Para istemem efendim...”

Ben 'himmet' isterim sadece...” dedi başka bir şey demedi çocuk haliyle.

Küçücük bir çocuğa himmet verildiği mi görülmüştü bu âlemde.

“Evladım parayı da al, himmeti de...” diyerek gönlünü etti.

Unutma ki, ocuk da olsan, küçük de olsan himmet üzeresin bundan böyle...” diyerek, hem parayı, hem himmeti

verip yolcu etti Osman Hulûsi'yi.

İhramcızade İsmail Hakk Efendi'nin, Şimdiye kadar dilinden düŐürmediđi:

“Himmetin de bir zaman vardır...” sözünün zaman gelmişti demek...

Allah'ın hikmeti işte...

Kcck bir ocuk, sabah çıktığı mektepten himmetle dönüyordu evine.

Madde âleminden, mana âlemine... Bu ne tadına erilmez bir duyguydu böyle...

Elde ettiği bu himmete yıllar sonra Şu dizelerle teşekkür edip “minnet” edecekti İhramcızade İsmail Hakk Efendi'ye:

*Cn alc gözlerinin aldı beni bir nazarı,
Onmayc derd  gama saldı beni bir nazarı.
Gamze-i gaddr okuna, Őve-i reŐtr okuna,
Hoş leb-i gŐtr okuna, ald beni bir nazarı.
Dağlad dağlandı gönül, zlŐne bağlandı gönül,
Anszn avlandı gönül, buldu beni bir nazarı.
ZlŐn boynuma takp cnm derdine yakp,
Krpiğini szd bakıp deldi beni bir nazarı.
Kkl  ebrsu ile dde-i hsu ile
Gamze-i cdsu ile dildi beni bir nazarı.
Gnlm meŐtn-Őfat didemi Ceyhn-Őfat
Hulûsi Mecnn-Őfat, kld beni bir nazarı.*

Bu gün yaşadığı olaydan babasına bahsetmedi bir kelime bile.

Hiçbir şey yokmuş gibi mektebine gidip ilim öğrendi,
evine gelip kitap okudu, marangoza gidip zanaat öğrendi.

Onun hali, başka bir haldi bundan böyle.

Madde âleminden, mana âlemine...

Görünenden, görünmeyene...

Bilinenden, bilinmeyene...

Sohbetten, muhabbete...

Çocuk olmasına rağmen, “himmet”e; oradan da, “aşk”
çilesi çekmeye...

Nefisle Güreş Meşki

Yıllar süren mektebini başarıyla bitirdi Osman Hulûsi...

Malum Birinci Cihan Harbi Osmanlı Devleti'nin yer aldığı İttifak Devletleri'nin yenilgisiyle sonuçlanmıştı.

Saray'ın Mondros Ateşkes Anlaşması'nı imza etmesiyle silahlar susmuş, aradan zaman geçmemişti ki, milletçe el ele vererek Kurtuluş Savaşı başlamıştı bu sefer de.

Memleketin içinde bulunduğu durum, sıbyan mektebinden sonra başka bir okula gitmeye fırsat vermemişti Osman Hulûsi'ye.

Bu duruma çok üzüyor, içerliyordu.

Ama kararlıydı Osman Hulûsi...

Bundan sonra başka bir okula gidemese de boş durmayacak, kitaplarına sırtını dayayıp ilim öğrenmeye devam edecekti Allah ömür verdikçe.

Sıbyan mektebindeyken bile ilmin inceliklerini kavrayan Osman Hulûsi'yi kimse tutamazdı bundan böyle.

Sadece ilim değildi öğrendikleri ve öğrenecekleri...

Mektepten arta kalan zamanlarda Zeynel Efendi'nin hediye ettiği malzemelerle babasının eski kitaplarını ciltliyordu maharetli elleriyle.

Kitaplarla baş başa kaldığı zamanlarda eline kalemi alıp kâğıtla arkadaşlık ediyor, yaşına göre ileri seviyede kasideler, ilahiler yazıyordu gizliden gizliye.

Kimseye belli etmeden yazıyordu lakin oğlunun neler yaptığını çok iyi biliyordu Hasan Feyzi Efendi.

O bir babaydı ve çocuklarının neler yaptığını en iyi bilendi.

Osman Hulûsi'nin zamanlı zamansız odaya kapanıp ilahî yazdığını da biliyordu, kaside yazdığını da...

Bu işler, bu yaşta bir çocuğun yapacağı işler değildi oysa.

Demek çocuk da olsa, ilmin kaynağının tarifsiz tadına ermişti artık Osman Hulûsi.

Hasan Feyzi Efendi ve Fatıma Hanım, ne kadar gurur duysalar azdı çocuklarıyla.

Evde yazdıklarını ortaya çıkarmasa da, mektepte hocasının isteğiyle yazdığı ilahî ve kasideleri bir iki dize okuyunca gözleri dolu dolu oluyordu Hasan Feyzi Efendi'nin.

Çırac olarak başladığı marangoz atölyesinde ağaç işlerini ve ağaç oymacılığını oğreniyordu ki, ustası başta olmak üzere her göreni hayran bırakıyordu işçiliğine.

Yorgun argın atölyeden dönerken, hemen her akşamüstü mahalle meydanında bir araya gelen büyüklerin isteğiyle

mahalle arkadaşlarıyla greşe tutuşuyordu içinden gelmese de.

Tuttuğu herkesin sırtını yere vuruyordu evikliğiyle.

Ama biliyordu ki Osman Hulûsi, gerçek pehlivan, greşte galip gelen değildi.

Yendiği arkadaşlarına:

“Arkadaşlar...

Biliniz ki, gerçek pehlivan greşte rakibini yenen kişi değildir.

Gerçek pehlivan, nefsinin ve heveslerini yenebilendir.

Sizlerden isteğim şudur ki, herkes kendi nefsinin pehlivanı olsun.

Ancak o zaman gerçek pehlivan olabilirsiniz...” diyerek oğt verir, onların gönüllerini alırdı her greşte.

Bütün bu meziyetlerinin yanında; bıkmadan, usanmadan ilim merdivenlerini bir bir tırmandı Osman Hulûsi.

Sıbyan mektebi bittikten sonra, bin bir meşakkatle kurulup, 1923 yılında da eğitim-öğretime başlayan Cumhuriyet İlkokulu’na dokuz yaşındayken kaydolup on beş yaşlarında bu okuldan mezun oldu.

Başka bir okula gitmesi mümkün değildi Osman Hulûsi’nin.

Zira memleket Cihan Harbi ve Kurtuluş Harbi’nin derin yaralarını henüz sarmış değildi.

Lakin o asla yılmayacak, okul olmasa da okuyacak,

babasının da yardımlarıyla ilmine ara vermeden devam edip:

“Okul olmadan da başarılabileceğinin...” öncülerinden olacaktır.

Madem okul yoktu bundan sonraki hayatında, kitaplarına sarılacak, zorda kaldığı zamanlarda da, babasının önünde diz kırıp ilmin derinliklerine inecekti kendi başına.

Ne olursa olsun başaracaktı Osman Hulûsi Efendi...

20. Asrın Filozofu

Yıllar su gibi gelip geçmiş, Osman Hulûsi çocuk olmaktan çıkmış, “Osman Hulûsi Efendi” olmuştu şimdi.

Derin ilmi, sağlam kişiliği ve güzel ahlâkıyla kemale eren Osman Hulûsi Efendi...

İlim dünyasında edindiği yüksek mertebeye övünme yerine, ilim edebince edeplenen, ilim deryasında büyüdükçe küçülmesini bilen, büyükle büyük, küçükle küçük olmayı erdem kabul eden Osman Hulûsi Efendi...

Zaten yıllar öncesinden de sözü vardı babası Hasan Feyzi Efendi'ye.

İlmî birikimi deryalara dönüşse de değil atalarıyla, kendiyle bile övünmeyi aklına getirmeyecek, ilmî birikimini insanlarla paylaşmaktan, insanlara en iyi olanı tavsiye etmekten geri durmayacaktı.

İlim yolu edep yolu demekti ona göre.

Ne kadar yükseklere erişse de insan ilim yolunda, boş heveslere sırt çevirmeyi bilmeliydi elden geldiğince.

Büyürken klmek, böyle bir Şeydi işte...

O, ilim yolunda daha da ilerleyecek, atalarına ve milletine layık biri olacak, bu uğurda yapması gerek neyse elinden gelenin ok daha ötesine geerek, ne olursa olsun mutlaka başaracaktı Osman Hulûsi Efendi.

Onun inancında başarisızlığa asla yer yoktu nk.

Madem bu yola girmiş, madem Allah'ın verdiği irfan mektebinde ilmin derinliklerine ermişti, bundan sonra yolundan katiyen geri dönmeyecekti.

İlim, irfan ile ilgili ne kadar eser, ne kadar kitap varsa onlarla kütüphanesini kuracak ilim sahibi olmanın gereği neyse, Allah'ın bahşettiği lde yerine getirecekti asli görev bilinciyle.

Hem azimli, hem kararlıydı Osman Hulûsi Efendi...

Bu günden sonra babasının imamı bulunduğu camiiinin bir köşesini kendine mekn edecek, gece gündüz demeden ilim ve irfan ile meşgul olacak, ilmin bütün sırlarına vakıf olacaktı.

Kendini kendine kapatıp kitaplara aıldı Osman Hulûsi Efendi.

Arada bir Őüpheye düştüğü konularda babasına danışıyor, onun fikrini aldıktan sonra kendine yeni yeni ilim ufukları aıyordu.

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi ile gönül dostluğu gün getike ilerliyor, İhramcızade'nin manevî yörüngesinde yol alıp gidiyordu.

Aralarındaki manevî bağ o kadar kuvvetliydi ki, ‘‘Soyadı Kanunu’’ gereği soyadlarını değiştirecekleri zaman manevî bir haberleşmeyle karara varmışlardı aralarında.

Sivaslı İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’nin ‘‘Toprak’’ soyadını, Grnl Sırrı Efendi’nin ‘‘Su’’ soyadını alması karşısında, soyadını ‘‘Ateş’’ yapıp manevî derinliğe derinlik katıp ‘‘Anasır-ı Erbaa (toprak – su – ateş - hava)’’ dörtlüsüne, ‘‘le’’ cevap vermişlerdi  birlikte.

Bu lnn içinde en ge olanı da oydu elbette.

Osman Hulûsi Efendi yirmi yaşında...

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi ise elli beş yaşlarında...

Aradan yıllar geçtikçe Osman Hulûsi Efendi ilim yolunda olgunlaşıyor, bu günü dnden çok daha verimli ve başarlı geçiyordu.

Yirmi beş yaşlarına geldiğinde, Darende’nin en gözde ve temiz yürekli kızlarından biri olan Naciye Hanım’la izdivaç edip yuvasını kurmuştu Osman Hulûsi Efendi.

Daha sonraki yıllarda ‘‘Hacı Hamın’’ diye hitap edeceği hanımından beşi kız, beşi erkek tam on tane çocukları dünyaya gelmişti.

ocuklarının zerine titrerdi Naciye Hanım.

Onların edepli ve görgülü birer evlat olmaları için elinden ne gelmişse ardına koymamış, sadece kendi çocuklarını değil, Darende’de sevgiye, yardıma, merhamete ihtiyaı olan bütün çocukları kendi çocuğu gibi saymıştı temiz yüreğiyle.

Bütün Darende'nin gl yzly "Naciye Annesi"ydi o, sefkatiyle.

İki çocukları henüz bebek iken rahmete gitmiş, diğer sekiz çocuğunu dizinin dibinde vatana, millete, ilme, irfana yakışır bir şekilde yetiştirmeyi başarmıştı Naciye Hanım.

Böylesine az bulunur, ender hanımlardan biri ile evli olmak, son derece mutlu ediyordu Osman Hulûsi Efendi'yi.

Zaten insan, huzurlu bir aileden başka ne dileyebilirdi ki Rabbinden.

Hemen her sabah seher vakti yatağından kalkar, evinin bitişiğindeki sedire oturur Rabbiyle buluşurdu sessizliğin içinde. Yürüdüğü yolda, seher vaktinin çok ayrı bir önemi vardı Osman Hulûsi Efendi için.

Sanki mr tazelenir, yeniden dünyaya gelmiş gibi olurdu her seher vaktinde.

Böylesine bereketli ve gizemli bir zamanı boşa geçirmez, ellerini semaya açıp dualar mırıldanırdı oturduğu sedirde.

Her seher vaktinde, Naciye Hanım gibi bir eşe sahip olduğu için şükretmeyi ihmal etmezdi Osman Hulûsi Efendi.

Seher vaktine olan sevgisini:

Ol demde eşcar u nebat tazē bulurlar hep hayat,

Ol demde cümle mmkinat feryad eder vakt-i seher.

Hulûsi, aşıksan eğer dur yatma gel vakt-i seher,

Bak gör ki, âlem ser-te-ser feryad eder vakt-i seher...

diyerek dile getirmişti dizelerinde.

1940'lı yılların yoksulluğu, ilesi ortada dururken Hacı

Naciye Hanım, mahallede aç olan herkese kıt sofrasını açar, bereketiyle insanları doyumaktan memnun olurdu ziyadesiyle.

Bu akşam karnını doyurduğu fakire:

“Yarın yine gel...” diyebilen birisiydi o...

Bütün çevrede, kitaplara dşknlgyle nam salan Osman Hulûsi Efendi, bazı eski ve değerli kitapları satın alabilmek için, evdeki eşyalarından bazılarını satılığa çıkarırdı arada.

Eşinin bu tutumuna tebessümle cevap verir, sesini bile çıkarmazdı Naciye Hanım.

Onun kitaplara ne derece tutkun olduğunu bilir, kitap uğruna ahırdaki hayvanların bile satılmasına karşı durmazdı kadın haliyle.

Bereketin Allah’tan geldiğine inanır, eşinin yaptığı her şeyde onun arkasında durur, onu her haliyle desteklerdi.

Hani halk arasında derlerdi ya:

“Her başarılı erkeğin ardında bir kadın vardır...” diye.

İşte aynen yleydi Naciye Hanım, Osman Hulûsi Efendi’ye.

Bir seferinde evden çıkıp çarşıda dolaşırken, esnaftan bir leblebicinin çok eski bir kitabın sayfalarını külah yapıp leblebi sattığını görünce dayanamamış:

“Şu sayfaları leblebi külahı yapmaktan vazgeçsen de, bu kitabı bana satsan çok daha fazla para kazanırsın...” dediğinde, altın oluverdi kitap, leblebicinin gözünde.

O kadar çok para istemişti ki kitap için, şaşırıp kalmıştı

Osman Hulûsi Efendi.

Hem şaşırımış, hem üzülmüştü...

Ne üstünde vardı o kadar parası, ne de evinde...

Leblebiciye:

“Bu kitabı senden satın alacağım.

Lakin eve gidip gelmem lazım.

Sakın sayfaları külah yapıp içine leblebi doldurmaya devam etme.

Dur ve beni bekle...

Az sonra burada olacağım istediğin kadar para ile.” demiş, koşar adım yürüyüp gitmişti evine.

Hanımı Hacı Naciye Hanım’ın tebessüm dolu bakışlarının eşliğinde evden bir eşya seçip pazarda satıvermiş, o kıymetli kitabı bırakmamıştı leblebicinin eline.

Akşama da kitabın başına oturup bir güzel ciltlemiş, kitaplığına bir kitap daha kazandırmanın mutluluğu yansı mıştı güler yüzüne.

Böyleydi işte Osman Hulûsi Efendi...

Onun sevdası, kitaplaraydı...

Kitap deyince akan sular dururdu onun yüreğinde.

Yine bir gün pazara çıktığında denk geldiği değerli bir kitabı satın almak istemiş, parası yetmeyince de, marangozhanesindeki el matkabını satılığa çıkar mıştı arşı tellalı ile.

“El matkabı...

Alan yok mu el matkabını...” diye ığıran tellal, müşteri anyordu ki, arşı esnafından Tüfekçi Kadir Ağa:

“Hele şu matkabı bir göreyim...” diyerek tellalı çağırdı dkknına.

Zeki adamdı Kadir Ağa...

Matkabı görür görmez Osman Hulûsi Efendi’ye ait olduğunu hemen anlamış, parasını eline sayıp matkabı elinden almış, tellalı göndermişti yoluna.

Sadece zeki değildi Tüfekçi Kadir Ağa...

Aynı zamanda hayırsever, kıymet bilir biriydi de.

Dkkndaki ıracların şaşkın bakışları arasında, kendi elleriyle el matkabını güzelce paket yapmıştı Kadir Ağa.

Sonra da ıraclarından biriyle, Osman Hulûsi Efendi’nin evine göndermişti gerisin geriye.

Ustasının tarif ettiği adrese varan ırac:

“Bu paketi ustam Tüfekçi Kadir Ağa gönderdi size...” dediğinde, iki damla yaş düşürdü önüne Osman Hulûsi Efendi.

“Kadir Ağa’nın vefasına bak...” diye mırıldanıp ona selam gönderdi ırağıyla.

Kitaplara o kadar düşkündü işte...

Gnl akar giderdi kitap deyince.

Herkes onun bu halini bilir, nerede bir kitap grseler alır götürürlerdi Osman Hulûsi Efendi’nin kütüphanesine.

Neler yoktu ki kitaplığının içinde...

Çeşit çeşit ansiklopedilerden lgatlere, atlaslardan tefsir, hadis, fıkıh kitaplarına...

Dıvnlardan antolojilere, denemelerden fikir kitaplarına, hatta fen bilimlerine kadar on bin civarında kitap birikmişti kütüphanesinde.

Ayrıca Darendeli Bakai'nin "Kerbel Olayları"nı anlattığı el yazması, paha biçilmez bir kitabı; Muhyiddin-i Arabi'nin çok değerli, el yazması eserleri ve daha niceleri...

Gazetelere bile "20. asrın filozofu" diye haber olan Osman Hulûsi Efendi'nin kitaplığından, yıllardan bu yana ilim adamlarının yanında akademisyenler de yararlanmış, araştırmalar yapıp hizmet etmişlerdi bütün insanlığa.

"Hacı Hulûsi Ateş Şeyhzadeoğlu zel Kitaplığı" ismini verdiği kitaplığı sadece kendisine değer, bütün insanlığın menfaatine kullanıldığı sürece görevini yerine getirmiş sayardı kendini.

Sadece bir insan, bütün insanlık için ancak böylesine büyük bir hizmet yapabilirdi kısacık bir mrde.

Bütün bunları yaparken tek başına değerdi Osman Hulûsi Efendi.

Tam elli iki yılını birlikte geçireceği Naciye Hanım, çok şey katmıştı güzel hayatına.

Sadece Osman Hulûsi Efendi'ye ve çocuklarına değer, bütün Darende'yeydi Naciye Hanım'ın iyiliği.

1945'li yıllara gelindiğinde Osman Hulûsi neredeyse otuz yaşını bulmuş, ilmi kemale ermiş, yüzünde nur belirmişti

iyice.

Önce annesi Fatıma Hanım, bütün Darende’yi kasıp kavuran “tifo” salgınında rahatsızlanmış, rahatsızlığı günden güne ilerlemiş ve nihayet kıbleye karşı diz çökmüş halde:

“Allah... Allah...” diyerek, Hakk’ın rahmetine kavuşmuştu.

İlminin temelini maya olan annesi Fatıma Hanım yoktu artık hayatında.

Üzgündü Osman Hulûsi Efendi. Hayattaki en büyük dayanağından biri olan annesini öbür dünyaya yolcu etmek onun için en zor şeylerden biriydi.

Ama hayat böyle bir şeydi işte...

Her nefsin tadacağı şeyi tatmıştı biricik annesi.

İçini yakıp kavuran annesizliğini şu beyitlerle ifade edip ebedileştirdi Osman Hulûsi:

*Ey derd ü mihnete yâr olan anam,
Rûz u şeb her demi zâr olan anam.
Mihnete sabreyle mert olup etme âh,
Hem dem-i gamla bî-karâr olan anam.
Çek derd ü belâyı kadrin yücedir,
Ey yüce baht-ı pür- i'tibâr olan anam.
Hulûs-ı kalb ile hüsni niyetle,
Hârilere yâr-i gâr olan anam.*

Bu gece ilk kez annesiz bir gece geçirecekti Osman Hulûsi Efendi.

Sol yanı boşalıp gitmişti sanki...

Aradan sadece bir gün geçmişti ki, tifo hastalığı, babası Hasan Feyzi Efendi'yi de rahat bırakmamıştı.

Hanımının ardından, sadece bir gün sonra o da çekip gitmişti ebedi istirahatgâhına.

Hayattaki ikinci dayanağı olan babasını öbür dünyaya yolcu etmek, dünyanın en zor şeyi geliyordu Osman Hulûsi Efendi'ye.

Lakin Allah neylerse güzel eylerdi ya...

Hani her fani, ölümü tadacaktı ya...

Babası da her fani gibi bu dünyadan göçüp gitmiş, Osman Hulûsi Efendi teslim olmuştu Allah'ın takdirine.

Yıllarca imamlığını yaptığı Şeyh Hamid-i Velî Camii'nin haziresine defnedildi Hasan Feyzi Efendi.

İlminin temelini harç olan babası Hasan Feyzi Efendi yoktu artık hayatında.

İçini yakıp kavuran babasızlığı da, şu beyitlerle ifade edip ebedileştirdi Osman Hulûsi:

Ey veliyy-i ni'metim, ey canım Baba.

Ey bakâ-yı devlet-i sâním Baba.

Hep sâyende geçti bu âna degin.

Âzâde hep dem-i devrânım Baba...

Bu gece, ilk kez babasız bir gece geçirecekti Osman Hulûsi Efendi.

Daha dün sol yanı boşalıp gitmişti ya...

Bu gün de sağ yanını acıyordu alabildiğine.

Ardı ardına gelen ölümleri:

“*Her nefis, bir gün ölümü tadacaktır...*” ayetiyle buluşup teselli buldu kendine.

Allah’ın değişmez takdirini inancıyla göğüslemiş, babasının yıllarca imamlığını yaptığı Şeyh Hamid-i Velî (Somuncu Baba) Camii’nin imamlığına geçmişti babasının yerine.

Görev yeri Somuncu Baba Cami’ydi bundan böyle.

Tasavvuf yolu ise, İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’de...

Yedi yaşlarında iken, İhramcızade ile tanışıp ondan “himmet” alarak yürümeye başladığı tasavvuf yolu, yolların en güzeliydi Osman Hulûsi Efendi’ye.

Arada bir:

Henüz tıfl iken o yâr avlamıştı gönliümü

Kaplamadan başka var kaplamıştı gönliümü.

dizeleriyle, onunla yola çıkışını ifade eder, sevinç ışığı belirirdi yüzünde.

Müridin, mürşidi ile hemhal olması esastı ya tasavvuf yolunda...

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’yle hemhal olacaklar, tasavvufun sevgi teknesinde su gibi, un gibi karışıp hamur olacaklar, birbirlerine benzeyecekler, birbirlerinde kaybolacaklardı tek bedende.

Aralarındaki bu sevgi öyle bir hal almıştı ki zamanla, İhramcızade İsmail Hakkı Efendi, Osman Hulûsi Efendi için:

“Ha Hulûsi İhram...”

Ha İhram Hulûsi...” der, Osman Hulûsi Efendi’yi onurlandırırđı ziyadesiyle.

Aralarındaki sevgi gün geçtikçe derinleşmişti ki, birbirlerini düşünmeden bir gece bile geirmezlerdi düşlerinde.

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’nin kalbinde, gönlünde kaybolup gitmişti Osman Hulûsi Efendi.

Ya da kaybolup gitmemiş, yeniden gelmişti âleme.

İkisinden biri...

Bunu ancak ve ancak tasavvuf yolunu bilenler bilebilirdi sadece.

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi, Osman Hulûsi Efendi’de kaybolmuş muydu bilinmez.

Zira tasavvuf yoluydu bu yol...

Kâbe Yollarında

Takvimler 1967 yılını gösterirken hac mevsimi yaklaşmış, nasibi olup çağrılanlar hacca gitmek için tatlı bir telaşın içine girmişlerdi Darende’de.

Cemaatinden birkaç kişinin hacca hazırlandığını gören Osman Hulûsi Efendi, akşam namazını kıldırdıktan sonra evine geldiğinde:

“Naciye Hanım...

Gel bu hac mevsiminde, biz de yüz sürelim Kâbe’ye ...”
deyince, çok sevinmişti Naciye Hanım.

Hemen o gece başlamıştı hazırlıklara.

Ne güzel bir tevafuktu ki aynı yıl, İhramcızade İsmail Hakkı Efendi de kendini hazırlıyordu Kâbe ziyaretine.

Osman Hulûsi Efendi görevli bulunduğu Şeyh Hamid-i Velî Camii’ni ehil bir kişiye bırakmış, Naciye Hanım’la birlikte nerdeyse bütün Darende’yi dolaşıp helallik almışlardı yola çıkmak üzere.

Malum yolculuktu adı...

Gidişu olur, dönüşü olmazdı bazı kere...

Günlerden Cuma olduğu için, Şeyh Hamid-i Velî Camii'nde Cuma namazını kıldırarak, sonra çıkacaktı yola.

Geride bırakacağı Darende insanına kardeşliği anlatacaktı hutbesiyle.

Ağır adımlarla çıktı minbere.

İnsanların yüzlerinde gözlerini gezdirdi bir süre.

Onları çok ama çok özleyecekti Mekke'ye gidince.

Başladı hutbesini irat etmeye:

“Muhterem Cemaat-i Müslimin...

Mademki Cenab-ı Hakk:

“Mü'minler birbirinin kardeşidir...” buyuruyor, öyle ise birbirimize daima kardeş muamelesi yapmamız lâzımdır.

İki sevgili kardeş birbirine nasıl iyi muamele ederse, biz de birbirimize iyi muamele edeceğiz.

Aziz Müslümanlar...

Bizlerde bugün bu anlayış, tam aksine devam ediyor.

İnsaf et Müslüman kardeş...

Kendi varlığını kendin söndürmeye çalışma.

Her Müslüman'ın malı, kanı, ırzı ve namusu diğer Müslümanlara haramdır.

Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir.

Müslüman, kardeşinin meşru haklarına hürmete riayet etmeye mecburdur.

Yüce Allah'ın Peygambere emri budur.

Yüce dinimizin gösterdiği yol da budur.

Artık elini göğsünün üzerine koy ve iyi düşün...

Bütün davranışlarını dinî emirlere uygun olarak yapmaya çalış.

Herhangi bir canlının sebepsiz yere incinmesine rıza gösterme.

Vatandaşlık ve komşuluk hukukuna riayet et.

Bütün insanlara ve yaratılmışlara karşı, Allah için hürmet et ve yaratılmışı, yaratandan ötürü hoş gör.

Lisanını gıybetten, gönlünü suizandan muhafaza et.

Kimsenin aleyhine söz söyleme.

Daima yapıcı bir zihniyete sahip ol.

Yıkıcı ve kırıncı sözlerden sakın.

Memleketin ve milletin hayrına ve menfaatine olan hususlarda, aklını ve iradeni doğru yönde kullan.

Kötülüklerden vazgeç.

Ne kimseyi incit, ne de kimseden incin.

Kötülüklerin, daima iyilikle ve güzellikle halledilmesine çalış, kötülüğe kötülükle cevap verme.

İnsanların diyanet ve fazilet dairesinde yaşamaları için, elinden geleni yap.

Kimseyi hor görme, kimseye kin besleme ve buğz edip ihanette bulunma. Aile efradına özen göstermek, her Müslüman'ın dinî ve içtimaî borcudur.

Onların iyi yetişmesinde, beşeriyetin hayırlı bir uzvu olabilmelerinde yegâne amil, vereceğimiz terbiyeye bağlıdır.

Çocuklarımızı cemiyetin unsuru olarak yetiştirmedeğimiz zaman, mesuliyet yine bize döner.

Bir hadis-i şerifte:

“İnsanların hayırlısı, insanlara faydalı olanıdır. Bilakis insanların şerlisi de insanlara zararlı olanıdır...” buyrulmuştur.

Varlığımızın bekasını temsil edecek olan eserlerimiz ve nesillerimizdir.

Evlatlarımızı muzır bir mikrop olarak hayata hazırlarsak, içinde bulunduğumuz topluma, ihanet etmiş oluruz.

Allah muhafaza...

Evlatlarımızı faydalı bir insan olarak yetiştirirsek, bir arada yaşadığımız cemiyetin yücelmesine, huzuruna büyük katkıda bulunduğumuz gibi, dünyevi ve uhrevi saadeti de elde etmiş oluruz.

Aziz Müslümanlar...

“Müslüman’ız ve Allah'tan korkarız...” diyoruz...

Bu ne biçim Allah'tan korkmadır?

Bu ne biçim Müslümanlıktır?

Sözümüz zmze, işimiz işimize uymadıkça, muamelemiz dosdoğru Kitabullah’a ve Sünnet-i Rasûlullah’a uygun olmadıkça sözlerimize itibar edilmez.

Kuru söz, iki âlemde de bizi mahcup etmekten başka bir Şeye yaramaz.

Aziz Kardeşlerim...

İçine düştüğümüz tehlikeyi ve ne halde olduğumuzu hepimiz biliyoruz.

Allah korusun, bir birimizi yiyecek hale geldik.

Peygamberimiz:

“Haksız yere bir damla kan dökülürse, arş-ı âlâ titrer...”
buyuruyor.

Birbirimizin evini, ocağını söndürmeye çalışıyoruz.

Buna ne Allah, ne de vicdan razı olur.

Artık uyanalım...

Aziz milletimizin ve cennet vatanımızın, rahat ve huzur içinde yaşamasına, birlik ve beraberlikle çalışalım.

Hiç bir kötü hareketimizle, insanları rencide edecek halde bulunmayalım.

Artık kötülöklere son verelim...

Muhteris münafıkların, kötü niyetlilerin sözüne ve tahrikine kulak asmayalım.

Muhakkak bilelim ki, bu gibi insanların istediği İslâmiyet’i bozmaktır.

Velhasıl gayemiz daima memleketin zararına değil, yararına olmalıdır.

Yüce Allah, cümlemize hayırlar ve saadetler buyursun.

İbadetlerimiz de kabul olsun inşallah...

Âmin...”

Minberden inip Cuma namazını kıldırılmış, sonra da,

Darendeli hacı adayları ile birlikte yola koyulmuşlardı Mekke'ye.

“Yolunuz açık olsun...” dedi Darendeliler Osman Hulûsi Efendi'lerine...

Yolun açık olsun Hulûsi Efendi...

İsmail'in Kâbe'si...

Uzun ve meşakkatli bir yolculuğun sonunda Mekke'ye varmışlardı.

Mekke denilen bu şehrin ayrı bir yeri vardı her Müslüman'ın gönlünde.

Mekke ki, Osman Hulûsi Efendi'yi alıp götürmüştü taa geçmişe.

Bir süre kalacakları yerde dinlendikten sonra zezem suyu düştü Osman Hulûsi'nin gönlüne.

Eline yanında getirdiği su kabını alarak:

“Kalk hanım...

Epeyce dinlendik.

Zezem kuyusuna gidelim önce...” diyerek, başladılar yürümeye.

Osman Hulûsi Efendi önde...

Naciye Hanım peşinde...

Sıcak bastırınca insanların uğrak yeri olan zezem kuyusunun başına doğru akan insan selini takip ederek

yürüdüler birlikte.

Kuyunun yanına kadar yaklaştıklarında, kalabalığın etrafını sardığı suya daha fazla yaklaştık, kalabalığın içine girmek istemedi ikisi de.

Bir kenara çekilerek kumların üzerine oturdular.

Kalabalığın su ihtiyaını giderme telaşını izledi Naciye Hanım heyecanla.

Kızgın lde suyun, insanları nasıl da mutlu ettiğini görüyordu yüzlerde.

Beklemekten hiç sıkılmadılar nedense.

“Demek zezem suyu olmasa, ne bu insanlar, ne de bu şehir olmayacaktı bu kutsal beldede...” diye geçirdi içinden.

Sadece içinden geçirdiğini sanıyordu ama:

“Evet ya...”

Olmayacaktı...

Bu kurak vadide zezem suyu olmasaydı, bu güzel Mekke Şehri de olmayacaktı.” diye cevap veren Osman Hulûsi Efendi’nin yüzüne baktı Naciye Hanım şaşkın bir halde.

Naciye Hanım’ın şaşkınlığını gözlerinden anlayan Osman Hulûsi Efendi:

“İstersen anlatayım sana bu kuyunun hikâyesini hanım...

Sonra da Mekke’yi tabi...” dediğinde, gözlerinin içi parlamıştı Naciye Hanım’ın.

“Anlatırsanız dinlerim bey...” diye cevap vererek, kocasını

dinlemeye hazırladı kendini.

Osman Hulûsi Efendi, sıcağın altında sık sık yer değiştiren, titrekle ufuklarda gezdirdi gözlerini bir süre.

Sonra derin bir nefes çekti içine:

“Babil kralı Nemrut, bir gece kendisini dehşete düşüren bir rüya görmüş.

Sabah olur olmaz, ne kadar kâhinleri, bilgeleri varsa sarayına toplamış.

Onlara rüyasını anlatıp yorumlamalarını istemiş.

Neredeyse akşama kadar süren tartışmaların sonunda kâhin başı rüyanın yorumunu Nemrud’a bildirmiş.

Pek yakında dünyaya gelecek bir erkek çocuğın Babil tahtına oturacağını, bununla da yetinmeyip yeni bir din getireceğini ve insanları etrafında toplayacağını duyunca deliye dönmüş Nemrud.

Komutanlarını toplayarak, bütün ülkede, bu günden itibaren doğan her erkek çocuğın öldürülmesi emrini vermiş.

Böylelikle kısa zaman içinde Babil ülkesinde tam yüz bin erkek çocuğu kılıçtan geçirilmiş.

Emile isminde hamile bir kadın, karnı çok fazla büyümediği için kendini ve çocuğunu bu tehlikeden saklayabilmiş ve doğum zamanı gelince de, şehrin dışında bir mağaraya çekilerek, dünyalar güzeli, nur yüzlü bir erkek çocuk dünyaya getirmiş.

Eve geri döndüğünde de, aslında ikinci kocası olan Azer’e, çocuğu doğurduğunu ancak hemen öldüğünü söylemiş.

Sık sık, kocasına bile belli etmeden gizli gizli mağaraya giderek çocuğunu doyurmaya çalışmış Emile.

On yedi yaşına kadar mağarada beslediği ve ismini de “İbrahim” koyduğu genç, artık mağaradan çıkmış ve Babil’de, öncelikle Keldanilere yeni dinini anlatmaya başlamış.

Hatta daha ileri gidip Keldanilerin tapındıkları putları kırıp parçalamış.

İbrahim’i hemen yakalayıp Nemrud’un karşısına çıkarmışlar.

Nemrud’un huzuruna kim çıkarsa çıksın, ona secde etmek zorundaymış.

İbrahim kendisine secde etmeyince de çok öfkelenmiş.

‘Sen kendini ne sanırsın ki, karşımda secdeye kapanmazsın?’ diyerek azarlamış İbrahim’i.

İbrahim de:

‘Ben ancak beni yaratana secde ederim.’ deyince küplere binmiş Nemrud.

Hz. İbrahim’in bir peygamber olduğuna aldırmadan, etrafındakilere emirler yağdırarak, şehrin meydanına (Ayn-i Zelika-Harran Ovası-Şanlı Urfa) haftalarca odun yığdırıp büyük bir ateş yaktırmış.

Bu fikri de ona ‘Henun’ isimli, kötülüğu ile ün yapan biri vermiş.

Babil halkının gözleri önünde Hz. İbrahim’i mancınıkla ateşe atmışlar ama ona bir türlü zarar vermeyi başaramamışlar.

Hız. İbrahim'in, o büyük ateşte saçının teli bile yanmamış.

Nemrud ne kadar uğraştıysa da Hız. İbrahim'e zarar verememiş.

Bu olaydan sonra Hız. İbrahim Babil'i terk etme kararı almış.

Çok sevdiği, dünyalar güzeli karısı Sare'yi ve yeğeni Lut'u yanına alarak Suriye'ye gitmiş.

Bir müddet orada kaldıktan sonra, Filistin'e geçmek zorunda kalmış.

Filistin'de yaşanan büyük kıtlığın ardından da Mısır'a göç etmiş.

Mısır'da da fazla duramayan Hız. İbrahim, karısı Sare ve kendilerine hediye edilen köleleri Hacer ile birlikte, Mısır ülkesini terk edip Filistin'deki Sebu Kasabası'na yerleşmiş.

Sare, Hız. İbrahim'e bir çocuk verememiş olmanın ezikliğiyle yaşarken, bir gün kocasını karşısına alarak kölesi Hacer ile evlenmesini istemiş.

Hız. İbrahim, karısı Sare'yi bu fikrinden vazgeçirmeye çok uğraşmış ancak bunu başaramamış.

Sonunda Hız. İbrahim, Hacer ile evlenmiş.

Kısa süre sonra da, Hacer çok güzel bir erkek çocuğu dünyaya getirmiş, adını da İsmail koymuşlar.

Aradan iki yıl kadar zaman geçmiş geçmemiş Sare, Hacer'i ve onun oğlu İsmail'i deliler gibi kıskanmaya başlamış.

Eski mutlu günleri çok geride kalmış.

Karısı Sare'nin isteğini yerine getiren Hz. İbrahim, Hacer Anamız ve iki yaşındaki oğlu Hz. İsmail'i yanına alarak kızgın çölde uzun zaman yol aldıktan sonra, çölün ortasında, تنها bir vadinin (Bi'r-i Şiye) içinde, çok büyük bir ağacın (devha) altında, karısının bütün yalvarmalarına aldırmadan çocuğuyla birlikte bırakarak geri dönmüş.

zgn bir şekilde yoluna devam eden Hz. İbrahim'e Allah seslenmiş, yaptığının doğru olduğunu söylemiş.

Hz. İbrahim hızla geri dönerek, bu yaptığının Allah'ın emri olduğunu Hacer Anamıza söyleyince, Hacer Anamız Allah'a sığınıp kaderine boyun eğmiş.

Bir müddet sonra yanlarında bulunan su ve yiyecek tükenmiş.

Açlığı pek umursamasa da, kızgın güneşin altında susuzluktan ne yapacağını şaşırmış Hacer Anamız.

Bebek İsmail'in ağlamaya bile gücü kalmamış artık.

Çocuğunun ölüm anını görmek istemeyen Hacer Anamız, onun yanından uzaklaşarak, bulamayacağını bildiği halde ortalıkta bir yudum su aramaya başlamış.

İsmail çocuk ölümle burun buruna, annesi Hacer Anamız ise koşuşturmaktan soluk soluğa...

Hacer Anamıza, tam karşıdaki Safa Dağı'nın eteğinde şırl şırl akan bir ırmak görünmüş.

Koşup oraya vardıda ise, gördüğünün bir ırmak değil, serap olduğunu anlamış ve büyük bir hayal kırıklığına uğramış.

Ama yılmamış...

Safa Dağı'nın doruklarına kadar tırmanmış.

Bir su görme umuduyla etrafına bakınmaya başlamış.

Bu sefer tam karşısında, bulunan Merve Dağı'nın eteklerinde dalgalanan berrak bir su görmüş.

Büyük bir heyecanla aşağı inerek, Merve Dağı'na doğru koşmuş. Meğer orada da su yokmuş.

Irmak olarak gördüğü serapmış yine.

Yine yılmamış...

Bu sefer, Merve Dağı'nın doruklarına tırmanmış.

şimdi de, Safa Dağı'nda az önce gördüğü suyu tekrar görmüş.

Böylece tam yedi kez Safa Dağı ve Merve Dağı arasında gidip gelen Hacer Anamız, bir damla su bulamamışlığın aresizliğiyle, sesi soluğu kesilmiş olan çocuğunun yanına doğru ağır adımlarla yürümeye başlamış bitkin haliyle.

Bir anda gördükleri karşısında hayrete düşmüş.

İsmail bebeğin ayaklarının dibinden grl grl su fışkırıyormuş.

Hacer Anamız hiç vakit geçirmeden nerden geldiğini bilemediği suyun başına koşmuş.

Avularıyla İsmail bebeğin çatlak dudaklarına su vermiş sevinçle.

Ancak akıp giden suyun da ziyan olmasına gnl elvermediği için, suyu tutmaya çalışmış.

Bunu yaparken de, akıp giden suya “dur, dur.” anlamına gelen “zem zem” diyerek onun ziyan olmasını engellemeye uğraşmış.

İşte o zenzem suyu, şimdi kabımızı doldurmak için başında beklediğimiz bu su işte...” dediğinde çok şaşırılmış ve yüzü gülmüştü Naciye Hanım’ın.

Demek ki, yüzyıllar önce, susuzluktan ölmek üzere olan İsmail çocuk, bu suyun başında dönmüştü hayata.

Tebessüm etti Naciye Hanım...

İsmail bebeğın kurtulması mutlu etmişti onu.

Onun tebessümüne tebessümle cevap verdi Osman Hulûsi Efendi.

Osman Hulûsi Efendi’ye göre konu bitmişti belki ama Naciye Hanım’a göre bitmiş sayılmazdı.

Hacer Anamızı ve İsmail bebeğı düşündü...

Sadece su yeter miydi hayatta kalabilmek için?

Merakı son bulmamış, büyük bir hevesle:

“Ee. Sonra İsmail bebek ile Hacer Anamız’a ne olmuş?” diye sormaktan kendini alamamıştı.

Anlatmaya devam etti Osman Hulûsi Efendi:

“Hacer Anamızla İsmail bebek, zenzem suyunun olduğu yerı yurt edinip yerleşmişler o günden sonra.

Kısa bir süre sonra Yemen tarafından gelip, oradan geçen Cürhümi Kabilesi’ne mensup bir grup tüccar çölün ortasında susuz kalmışlar günün birinde.

Tam umutsuzluğa düşükleri bir sırada, gökyüzünde bir grup kuşun süzüldüğünü görmüşler, oralarda bir yerde su olduğundan şüphe ederek, hiç vakit geçirmeden bir iki adamlarını yollamışlar o bölgeye.

Adamlar bakmışlar ki, şrl şrl kaynayan bir su ve başında bir bebekle bir kadın...

Hemen geri dönüp, diğerlerine haber vermişler, az sonra bütün Crhmiler kuyunun başına doluşmuşlar.

Hacer'den su içmek için müsaade istemişler, Hacer Anamız da, zemzem suyunda bir hak iddia etmemeleri şartıyla onlara izin vermiş.

Suya doyan Crhmiler Hacer Anamıza bir teklifte daha bulunmuşlar.

Burada kalmalarına izin verilirse ev bark yapıp bu suyun etrafında yaşamak istediklerini söylemişler.

O da onlara müsaade etmiş ve bugünkü Mekke şehri'ni ilk yerleşimi işte o zaman başlamış.

Sadece İbranice bilen Hz. İsmail, kısa sürede Crhmiler'den Arapçayı ğrenmiş.

Güçlü kuvvetli gencecik bir delikanlı olunca da, önce Crhmiler'den Mudad'ın kızı Seyyide, sonra da, Amr'ın kızı Ra'le ile evlenmiş ve onlardan on iki tane çocuğu dünyaya gelmiş.

Hz. İsmail'in babası Hz. İbrahim ise, arada bir Filistin'den buraya gelir, karısını ve çocuğunu ziyaret ederek geri dönermiş.

Üçüncü gelişinde, aldığı ilahî bir emir doğrultusunda, Kâbe'yi inşa etmeye başlamışlar.

Kâbe'yi taşlarla örüp bitirdikten sonra, Hz. İbrahim oğluna, güzel bir taş getirmesini, inşaata bir işaret olarak koymak istediğini söylemiş.

Hz. İsmail'in ilk getirdiği taşı beğenmemiş ve geri göndermiş.

Ancak doğu yönündeki Ebu Kubeys Dağı'ndan getirdiği dünyalar güzeli taşı çok beğenmiş.

Bu taşın ismine de, "Hacer-ül Esved" demişler.

Hz. İbrahim işini bitirdikten sonra tekrar Filistin'e dönmüş.

Orada vefat edince, Hebrun Kasabası'ndaki bir mağaraya gömülmüş. (Bu gün İsrail'in Hebron dediği, İbrahim Camii'nin altında bir mağara.)

İşte bu güzel ve gizemli Mekke Şehri'nin geçmişteki hikâyesi böyle..." diyerek, yerinden kalktı Osman Hulûsi Efendi.

Su kabını eline alarak kuyunun başına gitti...

Az da olsa azalan kalabalığın arasından kuyuya ulaşmış, kabını zemzem suyuyla doldurmuştu şimdi.

Bundan böyle ne zaman zemzem kuyusunun başına gelse, Hacer Anamız ile Hz. İsmail'i, bir de o yaşlı adamı hatırlayacaktı Naciye Hanım.

Hacer Anamızın suyu, Hz. İbrahim ile Hz. İsmail'in Kâbe'si...

Kutsal Belde, Kutsal Görev

Sivaslı İhramcızade İsmail Hakkı Efendi de hacdaydı ya...

İki eski gönül dostu birbirlerinden hiç ayrılmıyorlar, nerdeyse ibadetlerinin tamamını birlikte yapıyorlardı “Kutsal Belde”de.

İbadetlerden arta kalan zamanda da derin sohbetlere dalıp gidiyorlardı saatlerce.

Mürşidi ile hac yapıp gece gündüz birlikte olmak ayrı bir lezzet veriyordu Osman Hulûsi Efendi’ye.

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi de bu işten memnundu ziyadesiyle.

Mekke’de bir başka oluyordu sohbet...

Hem de tasavvuf üstüne...

Bir gün baktı ki Osman Hulûsi Efendi, İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’nin etrafını kalabalık bir insan topluluğu sarmış çepeçevre.

Onun sohbetinden bereketlenmek, nasip olmazdı öyle herkese...

Kendine zar zor bir yer bulup o da dâhil oldu sohbet zincirine.

Bu günkü sohbet mevzuu “Mürşit-Mürit” ilişkisi idi ki, en hassas konulardan biriydi Osman Hulûsi Efendi’ye göre.

Böylesine derin bir sohbeti rastgele insanlarla yapmazdı oysa İhramcızade...

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’yle göz göze gelip tebessüm etti Osman Hulûsi Efendi.

“Böyle uygun gördüyse vardır bir sebebi elbette...” diye düşünüp dinlemeye koyuldu herkesle birlikte.

Bu gün İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’de başka bir hal vardı ya, bunun ne olduğunu ne kadar merak etse de çözemedi gitti.

Sohbetin bir tarafında durup Osman Hulûsi Efendi’nin yüzüne, o anlamı bilinmeyen tebessümü ile bakarak:

“Oğlum Hulûsi...

Bu gün, asıl sende bir hal vardır ki, henüz çözemedim sebebini...” demesiyle yüzü kızarmıştı Osman Hulûsi Efendi’nin.

Yoksa şeyhinin yanlış anlayacağı bir kusur mu etmişti...

İçten içe bu gün, şeyhinde bir hal olduğunu düşünüp dururken, kendisinde bir hal sezen şeyhinden utandı utanabildiğince.

Yüzü kızardı, kaşları çatıldı, terlemeye başladı İhramcızade’nin karşısında...

Çok fazla beklemedi İhramcızade İsmail Hakkı Efendi:

“Senin ecdadın bizim sertacımızdır...”

Bundan böyle üzerine çok büyük görevler düşmektedir senin.

İhvana sahip çık evladım...

Zira bu yola hizmet etmiş olursun böylelikle...”

Bu sözlere karşılık Osman Hulûsi Efendi sadece:

“Esağfırullah Efendim...” diyebildi.

Çevresini saran cemaate döndü İhramcızade:

“Gardaşlarım...”

Dediklerimi iyi belleyip unutmayın ve dahi sahip çıkın...

Görürüm ki Osman Hulûsi evladım tevazu gösterir, yüzü kızarır.

Lakin bu iş de ancak ona düşer...

Darende, bizim ihvanımızın feyz membaıdır...

Darende, bizim tarikatımızın hizmet kapısıdır...

Osman Hulûsi, çok küçük yaşta iken bize hizmet etti.

Osman Hulûsi istedi...

“Vermeyiz...” dediysek de kâr etmedi.

İstedi ha istedi...

Sonunda verdik istediğini...” diyerek, mürşidi olduğu bu aydınlık yolun, Osman Hulûsi Efendi ile devam etmesini istediğinin işaretini vermişti.

Böylesine ağır ve büyük görevin kendisine verilmesi karşısında şaşkın, bir o kadar da derin düşüncelere dalıp

gitmişti Osman Hulûsi Efendi.

O günden sonra peşini bir türlü bırakmayan, kendisine sayısız iltifatlar eden sohbet ehline kendi yazdığı bir şiirle cevap verdi Osman Hulûsi Efendi:

Ayaklar altında çiğnendik kaldık.

Bişe yol demez de ya ne söylerler.

Her emrine yrin itaat kaldık.

Bişe kul demez de ya ne söylerler.

B-re bir şık nm u şnımız.

Göklere yükseldi gök dumanımız.

Yanmış harap olmuş hnumnımız.

Bişe yol demez de ya ne söylerler.

Artık zamanları dolmuştu Mekke’de. Mekke’deki görevlerini tamamladıktan sonra hep birlikte Medine’ye geçtiler.

Eşi Hacı Naciye Hanım ile birlikte hac görevini bitirip Darende’ye döndü Osman Hulûsi Efendi. İhramcızade İsmail Hakkı Efendi de Sivas’a... Çok zlemişlerdi Darende’yi... “Memleketim...” diyerek, içine çektiler bütün Darende’yi.

Tohma Irmağı’nın su sesini, bahçelerin yeşilliğini, dağların göge yükselişini, imamlığını yaptığı şeyh Hamid-i Velî Camii’nin cemaatini, evinin huzur ve bereketini özlemişti Osman Hulûsi Efendi. Eşiyle birlikte hacı olmuşlar, kendisi camideki görevinin başına; hanımı ise, bütün ihvanın “Hacı Anne”liğine.

Hacı olmuştu ya, Osman Hulûsi Efendi...

Kişi Sevdiğiyle Beraberdir

Bir sohbetlerinde:

“Evlatlarım...

Hepiniz bilirsiniz ki, kalpte küçücük, siyah bir nokta vardır.

Bazılarının kabul ettiğine göre, onun ismi “Süveyda” dır.

O süveyda ki, sevginin filizlenip yeşerdiği yer...

O siyah nokta ki, Kâbe-i Muazzama'nın aslı, ta kendisidir.

Yeryüzündeki Kâbe-i Muazzama ise, onun aksi, gölgesidir.

Nasıl ki, hacılar Kâbe'nin etrafında dönerek tavaf ederler, ihvan da dersini ifa ederken, kalpteki o siyah noktanın etrafında tavaf eder aslında.

Kâbe'nin aslına böyle ulaşılır ki, onun ismi sevgidir yalnızca.

Tıpkı bu misal gibi, sizler de dersinizi yaparken, her “Allah” dediğinizde gönlünüzde, sadece “Allah” olsun.

Ancak, “ Allah” dediğinizde, gönlünüzdeki süveydanın içinde başka şeyler olursa, o başka şeyleri zikretmiş olursunuz ki, bu da çok tehlikelidir.” demiş, nasihatini

bitirmişti ki, ihvanlardan biri, boynunu eğmiş halde:

“Efendimiz...

Ahirette de böyle beraber olup, sohbetinizde bulunacak mıyız?” deyince tebessüm etti Osman Hulûsi Efendi.

Elini tekrar sakallarına getirerek birkaç kez sıvazlamış, biraz düşündükten sonra da, şöyle bir misal ile cevap verdi:

“Bir gün Hz. Peygamberimiz, ashabıyla sohbet ederlerken, içlerinden biri, Allah’ın Rasûlü’ne buna benzer bir soru sorduğunda Hz. Peygamberimiz gülümseyerek:

“*Kişi ancak sevdiğiyle beraberdir.*” dememiş miydi?

Madem öyledir biz de beraber oluruz inşallah.

Yeter ki, az önce dediğim gibi herkes, gönlünün içinde saklı olan süveyda ile buluşsun...

O süveyda ki, sevginin oluştuğu yerdir...

Sevginin oluştuğu yerde ne dedikodu olur, ne de kötü şeyler.

Siz, dedikodu ve koğuculuğun ne olduğunu bilir misiniz gençler?

Bilirsiniz elbet...

Lakin bir kez daha anlatayım size.

Anlatayım ki kulaklarınıza olsun küpe:

Peygamber Efendimiz, koğuculuk yapanların cehenneme gireceklerini bildirmiştir.

Koğuculuk ve gammazlık ne demek bilir misiniz?

Ara bozmak, bir şeyleri alıp diğeriine götürmek, gizli

şeyleri ortaya dökmektir.

Onlara:

“*Yeryüzünde fesat çıkarmayın...*” denildiği zaman:

“*Biş ancak ıslah edicileriz...*” derler.

Şunu bilin ki, onlar bozguncuların ta kendileridir de, bunu anlamazlar.

Bilmiş olunuz ki, Müslümanlığın en büyük gayesi, insanlar arasında ksknlğ, geçimsizliği kaldırmak ve onları kardeş yapmaktır.

Kardeşliğe yakışmayan, dirlik ve düzenlik bağlarını koparacak mahiyette olan her şey Müslümanlıkta yasaktır, haramdır.

Bundan ötürüdür ki Müslümanlık, koğuculuğu yasak etmiş, bunun insanlığa yakışmayan pek çirkin bir meziyet olduğunu bildirmiştir.

Peygamber Efendimiz, koğucuların kesinlikle cehenneme gireceklerini bildirmiştir.

Bir insan hakkında konuşulan ve söylenmemesi icap eden sözleri, hemen ona ulaştırmak, senin hakkında şöyle dediler, böyle söylediler demek ne kadar fena, ne kadar ahlâksız bir iştir.

Müslüman’ın vazifesi fesad değil, birbirine ısındırmak, kardeşlik, rabıtasını kuvvetlendirmektir.

Birinden laf alıp diğerine götürmek, ondan alıp berikine getirmek ne Müslümanlığa yakışır, ne de insanlığa.

Böyle şeyler ara bozmaktan başıka bir şeye yaramaz.

İyi bir Müslüman böyle kötü Şeylere tenezzül bile etmez.

Bunlar insanları birbirine düşüren kardeşi kardeşten, babayı evlattan ayıran, cemaatleri dağıtan, kocayı karısından soğutan, ahabları birbirine düşman eden, büyük fitnelere ve hatta cinayetlere sebep olan en fena ahlksızlıktır.

Peygamberimiz (s.a.v.) Efendimiz buyuruyor ki:

“Allah'ın en kötü kulları, koğuculukla gezen ve dostların arasını ačan kimselerdir. Kıyamet gününde Allah'ın en sevmedikleri onun yanında en kötü olanlar, birine bir türlü, diğerine başka türlü görünen, her birine başka başka söyleyen ikiyzllerdir.”

Koğuculukla gezenler cennete giremezler.

Kabir azabının en çoğu, koğuculuktan olacaktır.

Öyle ise dargınları barıştırmak, insanları birbirlerine ısındırmak için var kuvvetinizle çalışın.

Bir insandan laf alarak diğerine götürmeyin.

İki adamı birbirine koğulamayın.

Birine bir türlü, diğerine başka türlü söyleyerek iki adamın arasını açmayın.

İkiyüzlü olmayın...

Grndğnz gibi olun, olduğunuz gibi görünün.

İşte Müslümanlık, işte insanlık...

Varmı hangisini sececekseniz siz seçin...

Cenab-ı Hak cümlemizi fena ahlklarımızı terk eden ahlâklı olmaya çalışan kullarından eyleye...

İşte böyle...

Dedikoduyu ne yapasınız, ne de yaptırasınız bundan böyle.

Dedikodu denen şey toplumu şrtp yok eder günden güne.

Siz siz olun dikkat edin bundan böyle...

Dikkat etmeyenin vay haline...

İki yakası bir araya gelmez ne dünyada, ne ahirette..."

Âlem Göçer Âlim İle

Aradan birkaç ay geçmiş, geçmemişti...

Mekke’de iken İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’nin söyledikleri bir an bile aklından çıkmıyor, böylesine büyük bir sorumluluğun altından kalkabilmenin endişesini yaşıyordu içinde.

Keşke onu bir kez daha görebilme fırsatı olsa, içini kemiren şeyleri bir kez daha konuşabilseydi.

“Neredesin Şeyhim...” diye iç geçirirken, ihvanlardan birinin:

“Geliyor...”

Sivaslı İhramcızade İsmail Hakkı Efendi Darende’ye geliyor...” diyerek verdiği müjdeyi duyunca derin bir:

“Ohhh...” çekti Osman Hulûsi Efendi.

Hele İhramcızade’nin, Somuncu Baba Camii’ne doğru yol aldığını duyunca dünyalar onun olmuştu ki, kendini dışarı attı aceleyle.

Sokağın başında görünmüştü işte İhramcızade...

Yryşndeki ihtişm bile bylyyordu Osman Hulûsi Efendi'yi.

Öyle ya...

Gelen, İhramcızade İsmail Hakk Efendi'ydi...

Kalabalık bir gurupla camiye doğru yürüyen İhramcızade İsmail Hakk Efendi de caminin önünde kendisini bekleyen Osman Hulûsi Efendi'yi görünce mutluluğu yansmşt nur yüzüne.

Mrşdin, müridinin yüreğinde yok olup erimesi böyle bir şeydi işt.

Müridin de mrşdin yüreğinde...

Az sonra iki beden birleşmiş, birbirlerini yoğuruyorlard sevgi teknesinde.

Sohbet edip dertleştler bir süre.

İhramcızade İsmail Hakk Efendi'nin kldrdğ, tadına doyum olmayan akşam namazından sonra, Osman Hulûsi Efendi'nin evinin bahçesinde koca bir sofr kurulmuş, İhramcızade'ye yaraşr bir karşılama olmuşt.

Sofradaki yerini almış, insanların sevgi dolu bakşları arasında, bu ylki hac anlarndan birkaç hatıra anlatmşt ki, söz dönüp dolaşp yine Osman Hulûsi Efendi'ye gelmişt.

Yine yüzünde beliren, anlamını kimsenin çözemediği gülümsemeyle başladı İhramcızade:

“Darend'ye önceki gelişlerimden birinde ‘Sivaslılar bu mevsimde ‘Darend dutu’nu çok severler.’ diyerek bana bir tutam dut ikram etmişt Osman Hulûsi.

Bir dut, o kadar tatlı ve leziz olabilirdi ancak.

Altı üstü bir avuç kuru dut...

Lakin bir avuç da olsa, bizim gönlümüzü fethetti gitti işte.

Hem dutun lezzeti, hem Osman Hulûsi'nin güler yüzü...

İkisi birlikte olunca lezzete diyecek olmazdı tabii.

Ne kadar desem de, dilim o lezzeti tarif edemez vesselâm.

Biz Darende'ye ilk geldiğimiz günde de memnun ayrıldık, sonraki gelişlerimizde de...

Hele ilk gelişim aklımdan çıkmaz bir an bile...

Darende'de, küçücük bir çocuk yol gösterdi bize.

Para verdik yol gösterdi diye, almadı ne hikmetse.

Hizmetine parayı yakıştırmadı gitti kendine.

Israr ettiysek de nafile...

'Himmet' dedi başka bir şey demedi çocuk haliyle.

Olmaz dedik, parayı uzattık.

Ama olmadı dostlar...

Himmet paranın içinde, hadi al dedikse de olmadı işte.

'Himmet' istedi paranın yerine.

Biz de dayanamadık...

Himmet verdik kendisine...

Siz bilir misiniz ki, o günün çocuğu, bu günün Osman Hulûsi'si olup çıkmıştır dergâhımızda.

Görüyorsunuz değil mi gardaşlar...

Nereden, nereye...

Ŗimdi ‘Biz’ Hulûsi olduk, Hulûsi ‘Biz’ oldu.

Demem o ki, Darende’nin kıymetini iyi bilin bundan böyle.

Ben ki, Darende’nin suyundan bir avuç su, Darende’nin havasından bir derin nefes, Darende’nin toprağından bir avuç toprak olsam, o Ŗeref bana yeter gider.

Dilerim ki sizlere de yetsin...

Gardaşlarım...

Bir Ŗey daha söylemek isterim size...

Siz siz olun, evinizde bir köşede bir Kur’an-ı Kerim, bir ilmihal bir de Evrad-ı Ŗerif bulundurun...”

Kıtapları anlamışlardı anlamasına da, birçok insan onun ne demeye çalıştığını anlamadı ağzının içine baksa da...

Lakin Osman Hulûsi Efendi çok iyi anlamıştı bu sözlerinin ardında gizli olan manayı.

Bu geliş, son gelişti Darende’ye...

Aradan yaklaşık birkaç yıl geçmişti ki, Sivas’ta 1969 senesinin 2 Ağustos Cumartesi günü saatler dokuzu gösterirken, arkasında eski, tek katlı ahşap bir ev, üzerinden çıkan kırk altı lira para ve gözyaşlarına boğulan binlerce ihvanı bırakarak, tam doksan yaşında vefat ettiğinde yüreği sızlamıştı Osman Hulûsi’ Efendi’nin.

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’nin rahmete erdiğini haber vermeye gelen muhibbanlardan biri sabaha karşı Osman Hulûsi Efendi’ye haber vermeye koşmuştu heyecanla.

Daha İhramcızade'nin vefat ettiğini söylemeye fırsat kalmadan:

Bir aşına aradım ki, yar olam yâr edem.

Bir dem anınla ab u zâr olam zâr edem.

Bildim ki bu fani evinde karâr yok.

Ol aşına-yı munisi canı bî-karâr edem...

dizleriyle kendisine koşan muhibbana İhramcızade İsmail Hakkı Efendi'nin Hakk'ın rahmetine kavuştuğu malumatını vermişti Osman Hulûsi Efendi.

Bir araya gelip bütün Darende, akıp gitti Sivas'a, İhramcızade'ye...

Sivas Paşa Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra, ihvanlarının omuzlarında:

“Beni buraya gmn...” diye vasiyet ettiği Sivas Ulu Camii'ne getirildi İhramcızade İsmail Hakkı Efendi.

Ulu Camii'nin avlusuna girince çocukluğuna geri döndü Osman Hulûsi Efendi.

Yıllar önce küçücük bir ocuk iken, mektebe başlayacağı sırada, babasıyla birlikte alış veriş yapmaya geldiği kitapçı dükkânı geldi gözlerinin önüne.

Sonra da babası ile birlikte Cuma namazı kıldıkları Ulu Camii ve imamın o gün okuduğu hutbe...

Geçmişle gelecek nasıl da benziyordu birbirine.

Her Şey nasıl da kendiyle aynıydı aradan yıllar geçtiği halde. Bu gün çocukluğunu yaşayacaktı Osman Hulûsi Efendi zgrce.

Bu gün çocuk olmak ne güzeldi böyle...

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi'nin Ulu Camii'nin bahçesine (hazire) defnedilmesinden sonra dostlarıyla beraber, bir dostu kaybetmişliğin hüznüyle Darende'ye döndü Osman Hulûsi Efendi.

Geri dönerken de dilinden düşürmediği İhramcızade İsmail Hakkı Efendi'ye sadakatının beyitleri...

Cân mürgünüñ ezkârı dîdâr-ı Karîbu'llâh

Her demdeki efkârı dîdâr-ı Karîbu'llâh

Almış ezelî varın kalmış ana ikrârın

Görmüş gül-i ruhsârın dîdâr-ı Karîbu'llâh

Akvâl-i şerâat hep ef'âl-i tarîkat hep

Ahvâl-i hakâkat hep esrâr-ı Karîbu'llâh

Ol ârif-i dânyâ bul menzîl-i a'lâyı

Tutmuş iki dünyâyı boş şân-ı Karîbu'llâh

....

Allâh'a emânet ol her kârı kerâmet ol

Hep varı selâmet ol ol yâr-ı Karîbu'llâh

Âsâr-ı muhabbetdir esrâr-ı muhabbetdir

Envâr-ı muhabbetdir dîdâr-ı Karîbu'llâh

Bu bende Hulûsî'nin efgende Hulûsî'nin

Dil-bende Hulûsî'nin dîdâr-ı Karîbu'llâh."

Topraktan Ateşe Çıkarmış Yollar

Sivas'tan Darende'ye gelince de, üç beş gün sonra okuyacağı hutbeyi düşündü minberde.

Çocukluğunu yaşamıştı ya İhramcızada İsmail Hakkı Efendi'nin cenazesinde, çocukluğundan bir şeyler anlatacaktı Cuma günkü hutbede.

Çocukluğunda, yeşil bir dalı kesemediği günleri düşündü kendi kendine.

Hani babası Hasan Feyzi Efendi ile anlaşmıştı küçüklüğünde.

Arada olmayacaktı hiç kimse...

Mübarek Cuma geldiğinde de, diyeceklerinin hepsi hazırды zihninde.

Ezanlar okununca minbere yöneldi hevesle. Ve insanlara dönüp:

“Ey Müslümanlar...

Peygamber Efendimiz Hazretleri, imanı bir ağaca benzetiyorlar.

Ağacın dalları, budakları olduğu gibi, imanın da dalları, budakları vardır.

Ağacın dallarının bazıları aşağıda, bazıları da yukarıda olduğu gibi, imanın da bazı sıfatları aşağıda, bazı sıfatları da yukarıdadır.

Ağacın, ilk dikildiğinde üzerinde bulunan dalları, ağacın büyümesiyle yükselen dallara yetişmediği gibi, imanın da aşağı derecede olan dalları ve sıfatları, yukarı derecedeki dallara ve sıfatlara yetişmez.

Bunların aralarında derece farkları vardır.

Bununla beraber, bir dal ne kadar aşağıda olsa da ağaçtan sayıldığı gibi, imanın en aşağı derecede bulunan şubeleri yine imandan sayılır.

Hadis-i şeriften de anlaşıldığı veçhile iman ağacının, yetişmiş bu kadar dalı ve kolu var imiş ki, bu dalların ve kolların en yükseği:

‘Lâ ilahe illallah’ kelime-i şerifesi imiş.

O kelime-i şerifenin manası ki:

‘Yoktur tapacak Allah’tan (başka) ancak...’tır.

İmanın en yüksek noktası ve en esaslı kökü, bu mübarek kelimeyi dilimizle söylemek ve işimizin en derin noktasıyla tasdik eylemektir.

Bu mübarek kelime, hadis-i şerifte bildirildiği veçhile, gerek Peygamberimiz ve gerek Peygamberimizden önce gelip geēen peygamberlerin mübarek ağızlarından ıkmiş olan sözlerin en güzeli ve en efdalidir.

Bu kelime-i mübareke, insanı bir nefeste cehennemden cennete, karanlıktan aydınlığa çıkarır.

Cennetin anahtarı bu mübarek kelimedir.

Bu mübarek kelime mü'mine safa, kalbe cila verir.

Sizler de bu mübarek lafzı sık sık tekrar edin ki, kurtuluşa eresiniz.

Bir gün sahabe-i kiramdan Muaz, Peygamberimizin binmiş olduğu hayvana beraber binmiş ve Peygamberimiz kendisini terkisine almış gidiyorlarmış.

Peygamberimiz:

'Ya Muaz bin Cebel...' diye arkalarında bulunan bu zata seslenmiş.

Muaz:

'Buyur Ya Rasûlullah...' demiş.

Peygamberimiz yine:

'Ya Muaz bin Cebel...' deyip bu zata seslenmiş.

Muaz yine:

'Buyur Ya Rasûlullah...' demiş.

Üçüncü defa yine Peygamberimiz:

'Ya Muaz bin Cebel...' dediğinde Muaz yine:

'Buyur Ya Rasûlullah...' diyerek, şaşkınlık içinde cevap verince, devam etmiş Peygamberimiz:

'Allah'tan başka tapacak başka bir İlah olmadığına ve Mubammed'in, Allah'ın Rasûli bulunduğuna candan ve gönülden tanıklık getiren hiçbir kimseyi Allah, cehennem ateşinde yakmayacağını müjdelemişlerdir.'

İşte o mübarek müjde, Kelime-i Tevhid'de saklıdır.

Bununla daima iman tazelenir ve yarın mizanımızda günahımız ne kadar çok da olsa, gönlümüzden koparak:

‘Lâ ilahe illallah...’ diye söylediğimiz bu mübarek kelimenin ağırlığı bütün günahlarımızın ağırlığından ziyade gelecek ve mizanımızın hayır ve sevap tarafı, Őer ve günah tarafına üstün gelecektir.

İnşallah yle olur...

Bu hadis-i Őerife göre, iman ağacının dallarının en aŐađıda bulunanı dahi, yollarda gelen geçenlere zahmet veren ve her ne suretle olursa olsun eza veren her Şeyi yollardan kaldırmak ve gidermek olduğu bildirilmektedir.

Demek ki iman, yalnız insanın kendi nefesine faydası olan ve başka kimselere zarar vermeyen sıfat ve hikmetlerden ibaret olmayıp böyle fayda ve menfaati başka kimselere de dokunan içtimai özelliğe de sahiptir.

Din limlerinin bildirdikleri veçhile imanın yetmiş bu kadar Şubelerinden biri de ilim öğretmek ve öğrendikten sonra, ilmi neŐretmektir ki, ilmin içtimai hayatta önemli olduğu meydandadır.

Başka kimselerin mallarına el uzatmamak dahi imanın Şubelerinden bir Őubedir ki, bunda haksız yere bir kimsenin malını yememek ve alıŐ veriŐte terazi ile tartarken ve kile ile ölçerken kimsenin velev bir dirhem, bir habbe malını yememek bile çok önemlidir.

Nitekim Kur’an-ı Kerim'de Yüce Allah:

‘Doğru terazi ile tartın... Ölçü ile ölçerken eksik ölçü ile ölçenlere yazıklar olsun...’ buyrulmuştur.

Selam veren mü’minin selamını güzelce almak ve hastaları yoklamak ve ölmüş olan mü’minlerin namazlarını kılmak, herkese hoşgörölü olmak ve küçüklere şefkat, büyüklere hürmet etmek ve kendi nefsi için istediğini mü’min kardeşine de istemek ne güzel şey.

Herkese kendi gibi bakmak dahi imanın şubelerinden ve iman ağacının dallarındandır ki, ağaç dalsız olmayacağı gibi, iman dahi bu güzel sıfat ve hasletler olmadan olmaz.

Cenab-ı Hak cümlemizi kâmil mü’minler zümresine ilhak ile dünya ve ahiret saadetine ermişlerden eylesin.

Âmin...”

Osman Hulûsi Efendi, Sivaslı İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’nin Allah’ın rahmetine kavuşmasından sonra, irşat görevini üstlenmişti.

Bu görevi üstlendiğini:

O yâr mihmanımız oldu,

Gelin dostlar bize gelin.

Gönlümüz şevk ile doldu,

Gelin dostlar bize gelin...

dizeleriyle ifşa etmiş lakin İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’nin yerine geçtiğini edeben hiç kimseye söylememiştir.

İhramcızade İsmail Hakkı Efendi’nin torunu Necati Toprak tarafından:

“Kalplerimiz beraberdir...”

Hazretlerinden (İhramcızade İsmail Hakkı Efendi) sonra, biat etmek gerekirse, biliniz ki büyüğümüz sizsiniz...” diyerek yazılan mektuptan da kimseye söz etmedi.

Üstlendiği görev, tevazuu gerektirirdi diline.

Hem diline, hem yüreğine...

Zaten tevazu da Osman Hulûsi Efendi'nin işiydi.

1969 yılından, 1983 yılına kadar bu önemli vazifenin kendisine ait olduğunu belli etmemişti çoğu kimseye. Fakat gören gözler görüyor, bilmek isteyen öğreniyordu.

Ta ki, 1983 yılında silsileye ismini koyunca anlaşıldı ki, Darendeli Osman Hulûsi Efendi, Sivashlı İhramcızade İsmail Hakkı Efendi'nin varisi...

İhramcızade Osman Hulûsi oldu.

Osman Hulûsi de, İhramcızade olmuştu 1969'da...

Her şey nasıl da akıp gidiyordu seyrinde...

Osman Hulûsi İhramcızade'ye...

İhramcızade Osman Hulûsi'ye...

Aşkı da yaşamıştı İhramcızade'de, sevgiyi de...

Alevi de yaşamıştı, ateşini de...

Çileyi de tatmıştı, marifeti de...

Tasavvuf denilen şey buydu işte...

Üç tane sacayağı saklardı içinde...

Yani üç kapı vardı insanın önünde.

O üç kapı ki, insana insan olduğunu öğretip dâhil ederdi insanlığın içine.

Hak dediğimiz, tarikat kapısından girilir önce...

Yaratıcıyla buluşulurdu bu ışığın sayesinde.

Yaratıcıyı aydınlıkta aramak, çok daha kolaydır karanlığa göre.

Bu yola girilince, artık iş kolaydır ne aradığını bilene.

Hak kapısını geçince, tarikat kapısına varılır diz kırıp edep öğrenmeye.

Tam teslim olmaktır tarikat...

Yol bellemdir Allah'a giden yolu...

Yoğrulup şekil bulur insan tarikat teknesinde.

Tarikattan sonra, da hakikat kapısı başlar sırra erene...

Hakikat kapısı ki, Yaratıcının kudretini bulur insan her gördüğü şeyde.

Görüp düşündüğü her şey, Yaratıcının gölgesidir sadece.

Yaratan da, yaratılan da kaynaşvermiştir birbirine.

“Bir” de ayındır, “Bin” de ayındır bundan böyle...

Artık insan, incecik bir yol ile bağlıdır Hakk'ın cemaline.

Bu yol, Yunus Emre'ye de böyleydi, Şeyh Galib'e de...

“Şeriat, tarikat, hakikat vardır tasavvufun özünde...

Şeriat ki, tıp ilmini öğrenmeye benzer...

Tarikat, tıbbın bilgisine göre perhiz etmek, ilaç içmektir.

Hakikat ise, ebedi olarak sağlık ve esenlik bulmaktır...”

diyerek tarif yapan Mevlâna Celaleddin Rumi'ye göre de...

Osman Hulûsi Efendi'ye göre de böyleydi ki, önce

şeriatla, ahlâkî güzelliklere vakıf olmuştu en güzeliyle.

Sonra da bu güzel hasletlerle hem kendi hayatına, hem de içinde bulunduğu toplum hayatına yön vermiş örnek olmuştu kişiliğiyle.

Davranış ve sözleriyle yediden yetmiş herkesin yıllardır takdirini kazanmıştı Osman Hulûsi Efendi.

Böylelikle de, toplumda birlik ve beraberliğin sağlanmasına büyük katkıda bulunmuştu yaşadığı süreçte.

“Devlet ve milletin devamı ve toplumların huzuru, ancak ve ancak toplumsal birlik ve beraberlikte saklıdır...” diyerek, hassasiyetlerini dile getiren, Osman Hulûsi Efendi, insanları bu yönde etkilemeyi başarmıştı.

Birliğin ve beraberliğin timsali olmuştu bütün çevrede.

Tevazuu baş tacı eden tasavvuf temeliyle herkes tarafından sevilip sayılan Osman Hulûsi Efendi, zaman içinde de bilge kişi olup çıkmıştı bütün Darende’de.

Arif kişiyi, on asır öncesinden:

“Arif kişi odur ki... Yer gibi olacak...

İnsanların iyisi de, kötüsü de onu çiğneyecek de çiğneyecek...

Bulut gibi olacak...

İyiye de, kötüye de gölge olacak...

Yağmur gibi olacak...

Sevdiğini de, sevmediğini de sulayacak, bereket olacak...

Hava gibi olacak...

Herkes onu teneffüs edecek...” sözleriyle haykırıp tarif eden, Cüneyd-i Bağdadi’ye:

*Âlemi sen kendinin kölesi, kulu sanma,
Sen Hakk için âlemin kölesi ol, kulu ol.
Nefsin hevâsı için mağrur olup aldanma,
Yüzüne bassın kadem her ayağın yolu ol.
Garazsız hem ivazsız bizmet et her canlıya,
Kimsesizsin, düşküniün ayağı ol, eli ol.
Güneş gibi şefkatli, yer gibi tevazu’lu,
Su gibi sehavetli merhametle dolu ol...*

diyerek “selam-ı hürmet” gönderen Osman Hulûsi Efendi, günümüz insanına da örnek oldu şiirleriyle.

*Her şey sebebsiz hüsnüne bir âşk-ı şeyda senin,
Âlem cemalin şem’ine zerre-i na-peyda senin...*

dizelerinden de anlaşılacağı gibi, bir çiçeği bile dalından koparmaya kıyamayan, çiçeği dalında seven Osman Hulûsi Efendi:

*Her dâdeden gören O, her yüzden görünen O.
Ey göz am görmesen de görür seni sevdiğin.
Sanma ansız bir dem var, her demdir o sana yâr.
Sen yâr olmasan dahi, yârdır sana sevdiğin.
Hulûsi yârdır gören, baktığın ve gördüğün
Sen erdim deme ona, ermiş sana erdiğin.
Cânını alan odur, yoluna cân verdiğin.
Sen yâr olmasan dahi, yârdır sana sevdiğin.*

dizeleriyle birlikte neler vermedi ki Darende’ye.

Bütün Türkiye Osman Hulûsi Efendi ile Osman Hulûsi Efendi Türkiye ile gurur duyacaktır ebediyete.

Böyleydi işte Darendede ve Türkiye...

Bambaşka bir tarih yazılmıştı Osman Hulûsi Efendi'yle...

Aşk ile Dönerdi Dünya

“Her nefis ölümü tadacaktır...” ayetinin hükmüne göre...

Ömür biter, ölüme gelirdi ya sıra...

Bir trafik kazasında iki evladı, bir torunu ve kızının kayınvalidesini kaybetmiş olmak derin bir teessüre sokmuştu Osman Hulûsi Efendi’yi.

Kaza haberini duyduğunda:

*Boyun vere her zâhmete katlana,
Sabır ede her acıya tatlana,
Mihnet çeke yaya iken atlana,
Hakikat gülleri derem der ise...*

ilahîsini, etrafındaki insanlara tam üç kez okutarak gösterdi metanetini.

Hanımıyla birlikte hacca giderken, kumlara saplanan bir arabaya omuz verdiği günden beri belinin sancısı hiç dinmemişti.

Kim bilir...

Hastalık, şifaydı belki de beşere...

Yokluk ise, varlık demekti başka bir âlemde...

Yokluk ile varlığın mukayesesini yaptı kendince...

Yoklukla neticelenen bu sonda var olabilmek, dostun gönlünde var olmaktan geçerdii ancak.

Hayattayken, Hakk'a vuslat özlemiyle yanıp tutuşan, bir ömrü aşka feda edenlerin ne mutluydu hallerine.

Ne mutluydu Osman Hulûsi Efendi'ye...

Bu mutluluğunu da Dîvân'ında:

Kim daldı vahdet bahrine, ere hakikat şehrine.

Yârin muhabbet bezmine, cânını kurbân eyledi.

ile,

Kendini deryâ-yı vahdete sal,

Âsâr-ı kudreti temâsâyâ dal...

dizeleriyle ifade etmişti varlık ve yokluk arasındaki ince çizgiyi.

Ne Allah aşkı, ne millet aşkı, ne insan aşkı, ne varlık aşkı, ne de hizmet aşkı bir an bile sönmemişti yüreğinde.

Yüreğinde taşıdığı aşk, yıllar geçtikçe küllenmek yerine aksine gün geçtikçe alevleniyor, Osman Hulûsi Efendi aşk ateşi içinde aşkın hazzına eriyordu.

Osman Hulûsi Efendi böyleydi işte...

Her halde ask leyl ü nebâr, her faslı bahar eder.

Her dil nagme-i hezâr, her bârı gül-izâr eder.

Aşktır padişah iken geda, geda iken şah eden.

Aşktır nesi var ise âşıkın tarumâr eder.

*Aşktır şem' oduna yandıran pervâneyi,
Aşktır gül için bunca zâr zâr eder.
Aşktır Mecnun'a kâh u sabrâyı geçdiren,
Aşktır Leylâ'ya hüsnüne itibâr eder.
Aşktır Hulûsi her ne ki var âlemde,
Aşktır bîgâne gönlünü mahrem-i visâl-i yâr eder.*

dizelerinde de ifade ettiği gibi Osman Hulûsi Efendi, öyle biriydi işte...

Halka hizmeti Hakk'a hizmet bilip halkın içinde Hakk ile birlikte olan mana erenlerinin ölümlerinden sonra da bıraktıkları izler silinmezdi ki.

“Osman Hulûsi Efendi” ismi de ebediyete kadar silinmeyecekti.

Ne kadar hasta, ne kadar bitkin de olsa, boş durmak yakışmazdı Osman Hulûsi Efendi'ye.

Yapımı süren İmam Hatip Okulu ve Yurdu, İlahiyat Fakültesi binası ile Kudret Havuzu'na gidip oradaki çalışmaları yerinde görmeden olur muydu?

Hacı Naciye Hanım'ın:

“Gitme bey...

Bu hasta halinle nasıl varırsın Kudret Havuzu'na...” dediyse de o hasta haliyle düştü yola.

İnşaatlar ne haldeydi görmeliydi gözleriyle.

Birileri alın teri dökerken, boş durabilir miydi Osman Hulûsi Efendi?

İnşaatları bir bir gezip çalışan insanlara selam verdi, inşaatların son durumlarıyla ilgili bilgiler aldı.

Zaman geçtikçe daha önce incitmiş olduğu belindeki rahatsızlığı daha da ilerlemiş, hatta birkaç kez İstanbul'a bile tedavi için gitmişti.

Yapılan tedaviler yeterli olmayınca hastaneye yatmak zorunda kalmıştı istemeye istemeye...

Hiç de ona göre değildi yatmak.

Hele bir hastanede, hele Darende'den uzaklarda...

İçten içe sıkıntılanıyordu ama kimseye belli etmemeye çalışıyordu halini.

O, sağlıklı olduğu günlerde gösterdiği tevazu, saygı, sevgi ve hoşgörüyü hastalığı boyunca da göstermişti.

Hastalığının vermiş olduğu acı içinde dahi gerek yanındaki refakatçilere, gerek doktorlara, gerekse ziyarete gelenlere nezaketini, sevgisini, gösterdi elden geldiğince.

Dost yolunda âşuksın sıdkına oldu delil

Derdine sabr eyleye etmeye çün u çerâ...

beyitinden de anlaşılacağı gibi, hastalığının en acı ve ızdırap veren anlarında bile sıkıntısını çevresindekilere hissettirmemeye gayret gösterdi büyük bir metanetle.

“Sevdiğine” sadık olmak, sabretmekle eşti onun inancına göre.

Sabır da, erdem demekti Osman Hulûsi Efendi'ye göre.

Vefatından iki gün önce yanında bulunanlara tebessüm ederek:

“lm vakti geldi çattı dostlarım...

Vuslata erme zamanı gelmiştir Hulûsi’ye...

Sevdiklerimizizin çoğu da bizleri orada bekler zaten...” demiş, bu sözleriyle vuslata ereceği günün bekleyişi içinde olduğunu dile getirmişti.

Artık kendini lme hazırlıyordu Osman Hulûsi Efendi.

Fani âlemden, ebedi âleme...

Yokluktan, varlığa...

Sahteden, gerçeğe...

1945 senesinde babası Hasan Feyzi Efendi’nin vefatıyla boşalan şeyh Hamidi Velî (Somuncu Baba) Camii’nin imamlığını 1987’ye kadar tam 42 sene süreyle, alnının akıyla yürüten Osman Hulûsi Efendi, Hakk’ın huzuruna yürüyordu şimdi.

14 Haziran 1990 senesinin Perşembe gününde İstanbul’da yattığı hastanede sabaha karşı saatler dört kırkı gösterdiği sırada, 76 yaşındayken g edip gitmişti öbür âleme.

O hayatı boyunca iki âlem arasında gidip gelmişti zaten.

Bu hiç de beklenmedik değildi Osman Hulûsi Efendi için.

Hani her fani ölümü tadacaktı ya Allah’ın ayetine göre, herkes gibi o da uydu Allah’ın sünnetine.

Uçakla nce Kayseri’ye getirildi Osman Hulûsi Efendi.

Oradan da çok sevdiği Darende’ye...

Darende çok ama çok önemli günlerinden birini yaşıyordu bu gün.

Bu gün, Osman Hulûsi Efendi'nin düğün günüydü.

O lm düğün etmişti kendine.

Tıpkı Mevlâna gibi...

Osman Hulûsi Efendi, yapımına vesile olduğu ilim ve irfan yuvası İmam Hatip Lisesi'nin bahçesinde on binlerce seveni tarafından kılınan cenaze namazının ardından 42 yıl bilfiil görev yaptığı Şeyh Hamid-i Velî (Somuncu Baba) Camii Haziresi'ne defnedildi.

Meknınız cennet olsun Osman Hulûsi Efendi...

min...

Allah İçin Hizmet Et

Tasavvuf yolunda hizmet ederken, babasına verdiği sözlerden zerrece sapmadı Osman Hulûsi Efendi.

Eğitici, ilmi özendirici, nasihat slubunda, Kur’an-sünnet-insan ilişkisi, sağlığın önemi, yardımlaşma, kardeşlik konularının dizelerinde anlam bulduğu “Dîvân”ını hediye etti beşeriyete.

“Hacca gitmeden evvel dünya sevgisi olarak kabul ettiği, hac dönüşünde ise, daha geri sıralara yerleştirdiği “Hulûsi Ateş Őeyhzadeođlu zel Kitaplığı” ile temel oldu eğitim hizmetine.

Sadece Dîvân’ıyla, kitaplığıyla değil, eliyle de, diliyle de, bedeniyle de insanların hizmetinde oldu hep...

Sokakta hangi çocuğu görse selam verir, hal hatır eder, onların başını Őefkatle okşardı Osman Hulûsi Efendi.

*Garazsış hem ivaşsış hizmet et her canlıya,
Kimsesiz’in düşkünün ayağı ol, eli ol...*

dizeleriyle kimseyi kimseden ayırmayıp kardeşliğin hamuru oldu Darende’de.

Ksknn, dargının barış elçisi olup onların arasını düzeltti hüsnüniyetle.

Kan davalarına son verip yörede, herkesi kardeş yaptı birbiriyle.

Çarşıda pazarda yeni iş kurmaya çalışanlara:

“Her zaman ilkleri siz yapın...”

Kimsenin yapamayacağı, cesaret bile edemeyeceği şeyleri yapın...” diyerek, bir şeyler yapmaya niyetlenen müteşebbislere yürek oldu sözleriyle.

Bir iş kurmaya kalkışan herkese:

“Bereketin bol olsun...” diyerek “bereket parası” verirdi Osman Hulûsi Efendi.

“El kadar bir taş parçası geçse elime, onu memleketim için kullanmaya can atarım...” diyerek vatanseverliğini haykırırdı tasavvufun zirvesinde.

Bir iş yapılmaya başlandı mı Darende’de, atına biner, köy köy dolaşır, katkı isterdi en fakir köylüden bile.

Darendeli iş adamlarının önüne düşüp 1970’li yıllarda Almanya’ya bile gitti Osman Hulûsi Efendi.

Böylesine başarılı görev ve üstün hizmeti karşılığında, zamanın Diyanet İşleri Başkanı Süleyman Ateş tarafından takdirnameyle taltif olunan Osman Hulûsi Efendi doymuyordu hizmete.

Neye el atsa bereketleniyor, hangi işe başlasa kaşla göz arasında bitiveriyor, Darende Osman Hulûsi Efendi’nin bereketiyle bereketleniyordu gün geçtikçe.

Nelere nc olmadı ki Darende’de...

İmam Hatip Lisesi’nden, İlahiyat Fakültesi’ne, Endüstri Meslek Lisesi’ne birçok okulun yapımına n ayak olduğu gibi, Darende’ye ss olan ‘‘Kudret Hamamı (Havuzu)’’ inşaatında bizzat bedenen çalışmış, sağlık birimlerine ambulans bile temin etmişti hasta haliyle...

Darende’ye hizmet edebilme sevdasıyla yandı tutuştu Osman Hulûsi Efendi.

şeyh Hamid-i Velî Camii’ni ihya etti önce.

Çocukluğunda öğrendiği, zamanla içinde de geliştirdiği marangozluk becerisiyle camiinin çatısını kendi elleriyle tamir etti.

Sıradışı planıyla Mimarlık Fakültelerinde rnek mimari yapı olarak gösterilen Abdurrahman-ı Erzincan Camii ve Külliyesi’nin yapımını sağladı

Giriştiği işlerin hiç birinde gönül dostları onu yalnız bırakmıyor, hangi işe karar verilirse birlikte, omuz omuza vererek yapıyorlardı büyük bir şevkle.

Kudret Hamamı’na giden yolun açılması ve köprü inşasını yapmışlar, ardından da, Tacettin-i Velî Külliyesi’ni elden geirmışlerdi.

Endüstri Meslek Lisesi Binası’nın yapımından, Zaimoğlu arşı Camii’nin yapımına kadar, Sadrazam Mehmet Paşa Kütüphanesi’nin yeni binasına kavuşmasına kadar sayısız hizmetlerde bedenen bile çalıştı büyük bir özveriyle.

Zaviye Mahallesi’nin suyolu tesisi, elektrik hatlarının

yapımı, Hacı Hakkı Tunç Camii'nin inşası, hep birlikte yapıp bitirdikleri işlerden bir kaçıydı sadece.

Osman Hulûsi Efendi'nin yapmak istediği, yapılmasını arzu ettiği birçok iş daha vardı geride.

Onun arzuladığı şeyler, vefat edip gittikten sonra da hiç durmadan devam etti el birliği ile.

Osman Hulûsi Efendi'nin mayası, yöre iş adamlarının gayreti oldukça çok daha hızlı gelişecekti Darende.

200 yataklı Darende Hulûsi Efendi Hastanesi yapımı, Yusuf Pasa Bedesteni düzenlemesi, Somuncu Baba Külliyesi setli bahçeleri ve çevre düzenlemesi, Somuncu Baba Meydanı, Kütüphane ve Kültür Merkezi tanzimi hep onun düşünceleriydi.

Darende'deki eski şehir mevkiindeki tarihî yapıların onarılması ve çevre tanzim çalışmaları, Dâna Bey, Hacı Müşrif, Hüseyin Paşa, Sadrazam Mehmet Paşa Camii minarelerinin yenilenmesi, Ulu Camii ve minaresinin elden geçirilmesi, Hasan Gazi Türbesi'nin yapımı, yine Osman Hulûsi Efendi'nin yapılmasını istediği işlerdendi.

Kudret Hamamı ve çevre düzenlemesi, Aişe Sıddıka Hanım Yüksek Öğrenim Kız Öğrenci Yurdu, Medişeyh Türbesi ve çevre düzenlemesi yapıldı Osman Hulûsi Efendi'nin ardından.

1986 yılında kendi elleriyle kurmuş olduğu “Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı” kendisinin vefatından sonra oğlu ve manevî vârisi Hamid Hamideddin Ateş Efendi'nin başkanlığında eğitim, sağlık, sosyal, ekonomik ve kültürel

sahadaki faaliyetlerini günden güne artırarak devam ettirmesi gösteriyor ki, Osman Hulûsi Efendi'nin arzu ettiği bütün hizmetler yerine getirilmektedir.

Güzel Ahlâk Timsali

Tasavvuf erbabı mümtaz şahsiyetlerin en belirgin özelliği, “Yaratılan her şeyi, Yaratan’dan ötürü sevmeleri”dir.

Halka mal olmuş bu şahsiyetler, gönüllerinde yeşerttikleri ilahî aşkla, Allah’ın ruhundan üflediği insanoğluna, hiçbir ayırım gözetmeden hizmet etmeyi kendilerine meslek edinmişlerdir.

Onların “aşk” dairesinde sadece insan yoktur.

Evrende bulunan her şey, sevilmeye değerdir.

Çiçek de olsa öyledir, diken de olsa öyledir.

Zaten bu anlayıştır onları farklı kılan.

Bu anlayıştır onları sürekli kılan.

Bu anlayıştır onları günümüze kadar taşıyan.

Ve bu anlayıştır onları toplumun önderi yapan.

Bu anlayış ki, onları “aşk” ateşinde yakan...

Yüzyıllar öncesinden Yunus Emre’nin, haykırdığı “Yaratılanı severim Yaratan’dan ötürü.” anlayışının, çağımız

mutasavvıflarından Osman Hulûsi Efendi'nin dizelerine aksedişini ne kadar da anlamlıdır.

Onun dizelerinden, yaratılan her şeye duyulan sevginin ifadesini okuyalım birlikte:

*Âlemi sen kendinin kölesi, kulu sanma,
Sen Hak için âlemin kölesi ol, kulu ol.*

*Nefsin bevası ile mağrur olup aldanma,
Yüzüne bassın kadem; her ayağın yolu ol.*

*Garazsız hem ivazsız bizmet et her canlıya,
Kimsesizsin, düşkünlüğün ayağı ol, eli ol.*

*Allah için herkese hürmet et de sev, sevil,
Her göze diken olma; sümbülü ol, gülü ol.*

*İncitme sen kimseyi, kimseye incinme hem,
Güler yüzlü tath dil, her ağzın balı ol.*

*Nefsine yan çıkıp da Kâbe'yi yıksan dahi,
İncitme gönül yıkma; ger uslu, ger deli ol.*

*Güneş gibi şefkatli, yer gibi tevazu'lu,
Su gibi sabaveti, merhametle dolu ol.*

*Gökçek gerek dervişin şanı yoksula baya,
Suçluların suçundan geçip boş görülü ol.*

*Varlığından boşal kim yokluğa erişesin,
Sözünü söyle, gerçek Hulûsi'nin dili ol.*

Osman Hulûsi Efendi, "Dîvân"ında yer alan bütün şiirlerini; şiir yazmış olmak için değil, insanlara faydalı olmak ve Allah rızasını kazanmak için yazmıştır.

Ona göre şiir, halkın ve öğrencilerin eğitimi için bir

araçtır.

Ona göre şiir, manevî bir tedavi yöntemidir.

Bu nedenle şiirlerinde “öğreticilik” ön plana çıkmıştır.

Osman Hulûsi Efendi’nin aşığıdaki dizelerinde bu özelliğı açıkça görebiliriz:

*Seni seyreyleyen mabbûbu seyret gayrı hûb arama,
Odur sana matlûb-ı hûb başkaca bir matlûb arama.*

*Basîret aynını aç gör ki âlemdir sana mensûb,
Bu nisbetden nasîb al nasîb-i mensûb arama.*

*İki âlemde yokluktan daha ön bir ilim olmaz,
Bu varlık perdesin çâk eyle gel mabbûb arama.*

*Sana ayb olmuş iken gayrının aybın görmeklik,
Gör ayb-ı nefsin gayra bakıp ma'yûb arama.*

*Hulûsî nefsin râm eyle nefsin râmî olmazdan,
Anı bas pehlivân ol başka bir mağlûb arama.*

Osman Hulûsi Efendi ki, sevdalısı bulunduğu Allah Rasûlü Peygamberimiz Hz. Muhammed’in (s.a.v.):

“Hepiniz çobansınız, güttüğünüzden mesulsünüz...” hadisini öyle güzel taşımış ki dizelerine...

Halkın içinde yönetici olmanın mesuliyetlerini öyle bir yüklemiş ki omuzlara...

Buldukları makamın, mevkîinin gereklerini yerine getirmeyen sorumluları öyle bir ikaz etmiş ki, sormayın gitsin.

Hz. Ali de yöneticileri, her zaman dikkatli olmaları

hususunda:

“Yetkiyi eline aldığında, adaletle hükmet. Yakın olsun, uzak olsun, herkesin hakkını teslim et.

Karşında akrabaları ve yakınların bile olsa adaletten ayrılmama...” diyerek uyardığı ortada dururken, insanların dertlerine sırt çeviren yöneticilerin vay haline...

Bakın o dizeleri ne kadar da güzel sıralamış Allah dostu Osman Hulûsi Efendi, her bir “çobanın” kulağına küpe olsun diye:

*Buyurur işte bir hadisinde büyük rehberimiz,
Bizi ikaz ederek şöylece Peygamberimiz,
Hepiniz güttüğünüzden olacaksınız mes’ul,
Sen de raisin oğul eyle bu abkâmı kabul.*

Hayatı boyunca tek bir kişiyi bile incitmedi Osman Hulûsi Efendi.

Yüzünden tebessümü hiç eksik etmedi.

Yolda, sokakta karşılaştığı küçük çocuklara selam verip hal hatır etti, onların başlarını okşayıp değerli olduklarını hatırlattı.

İnsanları ve yaratılan her şeyi o kadar sevmiştiki ki, onların kendi kendilerine kötü davranmalarına, heba olup gitmelerine, günah işleyip azaba uğramalarına gönlü razı olamazdı.

Kimseyi kimseden ayrı görmedi. Yüreğinden sevgi hiç eksik olmayan Osman Hulûsi Efendi, bir şiirinde bu insani duygusunu şu dizelerle dile getirdi:

*Sakın nefisine uyup bir can incitmeyesin,
 Hüsnü edebi koyup bir can incitmeyesin.
 El ile döğseler de dil ile söğseler de,
 Bin kez incitseler de bir can incitmeyesin.
 Hepsî kardeşlerindir, yolda yoldaşlarındır,
 Halde baldaşlarındır bir can incitmeyesin.
 Beybude canın sıkıp, insanlığından çıkıp,
 Dil Ka'be'sini yıkıp bir can incitmeyesin.*

Tıpkı Mevlâna gibi, tıpkı Yunus Emre gibi, tıpkı Ahmet Yesevî gibi, tıpkı daha birçokları gibi Osman Hulûsi Efendi de, tasavvufun sırlarına ermiş biri idi.

Dalından bir çiçeği bile koparıp alamayacak kadar yürekli; bu bir ot bile olsa, bir cana kıyamayacak kadar merhametli; bir çiçeği, Allah'ı zikretmekten alıkoymayacak kadar tasavvufî idi. O, tabiattaki canlı, cansız bütün varlıklara gönülden sevdalı idi. Onun bu hasletlerini, Dîvân'ına aldığı şu güzel şiirden kolayca anlayabiliriz:

*Her şey sebebsiz hüsnüne bir âşk-ı şeydâ senin,
 Âlem cemâlin şem'ine zerre-i nâ-peydâ senin.
 Kimse cemâlin nûrunu ayn-ı ayânla görmedi,
 Tâ yok olup da olmadan ol gördüğü bînâ senin.
 Varım diyene varlığın yok olduğunu bildirip,
 Ma'dûm olup gördüğü ol her var-ı bî-pervâ senin.
 Hâdî-i râh ettin şebâ zülf-i semendini sana,
 Kim tutdu oldu âşinâ ol ârif-i dânâ senin.
 Sen Hâdî olmasan ana kimdir ki yol bula sana,*

Sensin bu Hâdî-i hüdü her fi'l ü her ehvâ senin.

Kim olsa bula rif'atin ger olmasa inâyetin,

Muhtâc-ı lutf u devletin Hulûsî-i ednâ senin.

Aile mefhumuna çok değer verirdi Osman Hulûsi Efendi.

Aile denince akan sular dururdu onun nazarında.

Çocuk çocuğun, ancak mesut bir aile ortamında sağlıklı yetişebileceğini ve ancak böyle olunca vatana, millete faydalı, hayırlı evlatlar olabileceğini çok iyi biliyordu.

Bu yüzden çevresindeki insanları, ailelerine sahip çıkmaları konusunda sürekli ikaz ederdi.

Hanımların çocuk yetiştirmedeki rolünü çok iyi bildiği için, onların erkekleri tarafından incitilmesine rıza göstermezdi.

“*Cennet anaların ayakları altındadır...*” hadisini hiç unutmadı.

Her yiğidin arkasında ve onun başarısında bir kadının olduğunu bilir ve kadınlara öyle davranılması gerektiğini tavsiye ederdi.

Bir gün, aşırı geçimsizlik yüzünden, hanımından ayrılmak üzere olan bir müridine şöyle bir nasihatte bulundu dizeleriyle:

Yazıktır böyle bir masum nigârı eylemek itlak,

Vukuundan bu hâlin arş-ı Rahman ihtizâz eyler.

Talak ikâma bir emr-i ruhsat olsa da gerçi,

Buna meşru sebep yok çünkü insan ihtizâz eyler.

Osman Hulûsi Efendi işte...

Daha çocuk denecek yaştayken bile, babasının isteğine rağmen bir ağacın dalını kesemeyecek kadar tasavvufî derinlik içindeydi zaten.

O, tasavvufun en derinini severdi.

Darende'ye bereket taşıyan Tohma Irmağı'nın su şırlıtlısını zikirten sayardı Osman Hulûsi Efendi.

Rüzgârın esintisini de, rüzgâra kapılan yaprakların kıpırdayışını da zikirten sayardı kendi âleminde.

Üzerinde çay demlenen semaverin fokurdayışını bile zikirle eş gören Osman Hulûsi Efendi, semaverin zikrini şu dizelerle taşıymıştı şiiirlerine:

Semaver derd ile inler,

Hulûsi derd ile dinler.

Başka bir şiiirinde ise aynı olayı:

Vızıla ey dil-i pür-şâr-ı semaver vızıla,

Sızıla ey gül-i gülşâr-ı semaver sızıla.

Bezmine vâsıl olan yâr-ı vefa-kârâna,

Derdini zâbir idüp azıla azıla.

Tasavvuf yolunda, halk arasına karışarak, halkla birlikte manevî olgunluğa erişmek zor iştir.

Zor işi başardı Osman Hulûsi Efendi...

Halkın içinde, halkla beraber kürek elinde inşaatlarda, keser elinde çatılarda bedenen çalışmayı erdem saydı kendine.

Darende'de yapılan hizmetlerde katkılarının olması niyetiyle, at üstünde köyleri dolaştı üşenmeden.

Halkla içi ie olup manevî olgunluğuyla örnek, beşerî ilişkilerde nder oldu çevresine.

Onun güzel ahlâkı ise, dilden dile dolaşırdı bütün illerde.

“Ben, ahlâkî fażiletleri tamamlamak izere gönderildim.” diyen Hz. Peygamberimize en güzel bir ahlâkla bađlanmıřtı Osman Hulûsi Efendi.

O biliyordu ki toplumlar, ancak ve ancak güzel ahlâkları sayesinde ayakta kalabilirlerdi.

Madem yleydi, gelecek kuşakların iyi yetiştirilmesi gerekiyordu.

Bu yüzden, kendinden sonraki kuşaklara ahlâklı olmanın önemini dizeleriyle anlattı Osman Hulûsi Efendi:

alış tefeyyüz eyle yücel temeyyüz eyle,

Fażillette sebâda örnek insan ol rnek.

Doğruluk kârın olsun vefâ şîârın olsun,

Sadâkatte vefâda örnek insan ol rnek.

Ş’ol müselsel turrene bendeylemiş tâ ezel,

Tarîk-i Mustafâ’da örnek insan ol rnek.

Neylesün yok kurtuluş gönlüm dvâne olmuş,

Hakk’a hamd  senâda örnek insan ol rnek.

İhlâs ile amel kıl hâlini mükemmel kıl,

Keremde ve atâda örnek insan ol rnek.

Allah’a itaat kıl her veğbile tâat kıl,

Tevekklde rızada örnek insan ol örnek.

evresindeki bütün insanlara “zan”ın kötülüğünden bahsederdi yeri geldikçe.

Zan belasından insanların kendini kurtarabildiği ölçüde insan olabileceğini düşünürdü Osman Hulûsi Efendi.

Zan denilen melanet, toplumsal birliği ve beraberliği bozar giderdi önü alınmaz ise. Sadece toplumları değil, ikili ilişkileri de oldukça zedeleyen zan belasını insanların iyi tanınması gerekirdi.

Her sohbetinde bu olay üzerinde durur, halk arasında oldukça yaygın olan bu kötü alışkanlıkla mücadele ederdi.

Çoğu zaman da insanların neyin zan olduğunu bilmeden hareket ettiğini görür, onun nasıl bir tehlikeli bela olduğunu her fırsatta izah ederdi çevresindekilere.

Toplumun dinamiklerinin bozulmasını istemediği için, şiir dizelerine yansıttı kalıcı olsun diye.

*Hüsn-i zann âşık-ı yezdan eyler,
Ehlîni kâmil-i ihsan eyler.*

*Hüsn-i zann arifi bi'llah eyler,
Hâs idüþ vâsıl-ı dergâh eyler.*

*Sana tavsiyyem odur kim dâim,
Sû-i zann üstüne olma kâim.*

Hayatı boyunca ayetlerin ve hadislerin verdiği ilhamla amel etti.

O ayet ve hadisler ki, insanın manevî açlığını ancak doyurabilir, insanı bu dünyada ve öbür dünyada bahtiyar edebilirdi.

Yaptığı bütün işlerde önce ayetlerin ne buyurduğuna dikkat etti.

Ayetlerden sonra da başvurduğu en önemli kaynak hadislerdi ki, hiçbir hadis, Kur’an ayetlerinden farklı bir şey söylemezdi.

Ayet ve hadisler onun hayatında insan sevgisini, hizmet hevesini ve gönül huzurunu temin eden en önemli değerlerdi.

şiirlerinin en önemli özelliklerinden biri de, bir konuyu dizelerine taşırken ayet, hadis ve menkıbelerden yararlanıp şiirine tat katmasıdır.

Bir rnek olarak, Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendev’de geçen bir dörtlükte Zümer Suresinin “*Allah’ın rahmetinden midinizi kesmeyiniz.*” 53. ayeti lafzıyla verilmekle birlikte, aynı dörtlük içerisinde meâli de beyan edilmiştir.

“Lâ taknet” sırrından

Kesmez md Hulûsî

Âsler grbunu

Rahmetin kurtaracak

“*Günahından tevbe eden hiç günah işlememiş gibidir...*” hadis-i şerifini içinde bulduğumuz şu beytleri de çok manidardır.

Âslere mağfret evrkını sundular

“Ve gafert” hitbıyla afv oldu bu isynım

Allah sevgisini yüreğinin derinliklerinde o derece hissediyordu ki, O’ndan başka her şeyden yüz çevirmişti Osman Hulûsi Efendi.

O’nu sevdim demenin de sadece dil ile söylemek değil, bütün hücrelerine kadar hissetmekle olurdu.

Adeta O'nunla bütünleşmek ya da parçalanmak, O'nun içinde kaybolup gitmek...

Tasavvuf zaten "kaal" ilmi değil, "hâl" ilminin ta kendisiydi.

Hâl ilmi ki, bizatihi yaşanarak öğrenilirdi.

Hâl ilmi ki, Yüce Allah'ı bilmekten geçirdi.

Bir kişi ateşin insanı yaktığını ve bu yanmanın insana çok acı ve ıstırap verdiğini ne kadar iyi bilirse bilsin, bir organı yanmadan ateşin gerçek anlamını bilemezdi.

İnsan bir gerçeği ancak ve ancak bizzat yaşayarak öğrenebilirdi.

Hâl ilmiyle insan, maddî ve manevî gerçeği aynı anda kavrayabilirdi ancak.

Ve bu kavrayışla insan, kalp doygunluğuna ererdi.

İşte Osman Hulûsi Efendi, içinde bulunduğu bu "hâl" ilmini şu dizelerle ifade etti şiirinde:

Her halde aşk leyl ü nebâr, her faslı bahar eder.

Her dil nağme-i bezâr, her hârı gül-i zâr eder.

Aşktır padişah iken geda, geda iken şah eden.

Aşktır nesi var ise âşıkın tarumâr eder.

Aşktır şem' oduna yandıran pervâneyi,

Aşktır gül için bunca zâr zâr eder.

Aşktır Mecnun'a kâh u sabrâyı geçdiren,

Aşktır Leylâ'ya hüsnüne itibâr eder.

Aşktır, Ferhat'a tâsesin basa urduran,

Aşktır, Şirin lebinden Kenser nîsâr eder.

Aşktır deryaya salan nehr eyleyip katreyi,

Aşktır deryayı cûşa getirip buhar eder.

Aşktır Hulûsi her ne ki var âlemde,

Aşktır bîgâne gönlünü mahrem-i visâl-i yâr eder.

Hayatı boyunca sabrı erdem bildi, ilmi de ibadet...

Karşı karşıya kaldığı hiçbir engel karşısında karamsarlığa düşmedi Osman Hulûsi Efendi.

Allah'tan gelen her bir şeyi baş tacı etti tevekkülle.

Veren Allah'tı madem, yüreğine haz veren şeyler de, acı veren şeyler de aynıydı onun nazarında.

Hem sabır, yüce dinimiz İslâm'ın övdüğü bir hal değil miydi?

Ne olsa da, başına ne kadar imtihanlar gelse de, sabrı erdem bilip Allah'a tevekkül edecekti Osman Hulûsi Efendi.

Sığınacağı tek liman da buydu zaten...

Hem sabır insanın sınıdığı en önemli şeylerden biriydi zaten.

Allah'a teslim olmanın adıydı sabretmek.

Belalara ve sıkıntılara sabredenlerin mutlaka felaha ereceği bilinciyle şu dizeleri sıraladı defterine:

Yağarsa başa dosttan her belâ lutf u saâdet bil,

Safâ-yı hâtır eyle, bahtı bârân-ı muhabbet bil.

Gülü'n vaslın dilersen hâr-ı nâdândan keder çekme.

Muhabbet geşt ü zârında anı cânına rabat bil.

Gaziantep'te askerlik vazifesini yapan çok sevdiği bir arkadaşına yazdığı mektubunda kaleme aldığı şiir, askerlik hizmetine göstermiş olduğu sadakat ve ehemmiyeti seriyor gözler önüne.

O şiirinde şöyle demişti Osman Hulûsi Efendi:

*Bir özge hayâtdı üç yıl askerlik,
Hak için çekilen bir yüce dirlik.
O kutsî vazîfe ugrunda şeksiz,
Bir sâat geçmedi bergiz emeksiz.
Sıdkıla o yolda eyledik hizmet,
Bilirsin her hâle şâhitsin elbet.*

Büyük bir mutluluk ve huzur içinde yaşamını sürdürdüğü Darende'nin Zaviye Mahallesi için şöyle diyordu Osman Hulûsi Efendi:

*Perde-i gayb-ı bilenler söylemiş;
İlim, hikmet membaıdır Zâviyem.
Bunda huzur, bunda sürûr, bunda nûr.
Her güzeller oymağıdır, Zâviyem.*

Ölümün bir yok oluş olmadığını, her şeyin Hakk'ın varlığında kendini bulduğunu çok iyi biliyordu Osman Hulûsi Efendi.

Ölüm asla bir yok oluş değil, onun tam zıddı var oluş demektir onun inancına göre.

Ölüm sadece bir hayattan başka bir hayata geçiş idi.

Tıpkı bir çocuğun anne karnından doğduğu gibi...

Tıpkı Mevlâna'nın:

“Ölüm günüm doğum günümdür...” dediği gibi...

İşte Osman Hulûsi Efendi de ölümü doğumu, düğünü, bayramı etmiştir vuslat özlemiyle.

Bir şiirinde şöyle dile getirir bu duygusunu:

*Kâr üzre bir kâr isteme, her demde kârın yâr ise,
Göz yum kamu yüzden yana, her baktığın dîdâr ise.*

*Her var u yok, her az u çok, teşvîşini dilden gider,
Maksûd-ı mutlak bildiğın, ol Kâdir-i Cebbâr ise.*

*Bakmaz fenânın varına, sol devlet-i fakrı bulan,
Sedd-i reh olmuş ol dile mabbûbu olmuş var ise.*

*Ey menzîl-i maksûduma ersem diyen sâlik sana,
Ko gayrının matlûbunu matlûb eger dildâr ise.*

*Yokluk yolunda varlığın hîçdir Hulûsi kıymeti,
Yok ol ki Hak'ın varlığı zâhir ola, her var ise.*

Osman Hulûsi Efendi'nin Hutbelerinden Örnekler

Osman Hulûsi Efendi, adalette Hz. Ömer'i model aldı kendine.

O biliyordu ki adalet olmadan huzurdan eser kalmazdı dünyanın hiçbir yerinde.

İşte adaletin ne olduğunu anlattığı hutbelerinden bir örnek...

“Ey Cemaat-ı Müslimin...

Bilmiş olunuz ki, dünyada her şeyin devam ve bekası ancak adaletle ve her şeyi yerli yerinde yapmakla olur.

Bütün mevcudat böyledir.

İnsanın hayatı adalet ve itidal ile kaim, evren (ecram-ı semaviye)in muntazaman seyr ü hareketi aralarındaki mutedil nispetle daimdir.

Bunun içindir ki Yüce Allah, bize adaletle emrediyor, daima adalet üzere yürüyünüz diye.

Zulümden, zalim olmaktan sakınınız diyor...

Zulüm denilen şeyin insanlar için dünya ve ahirette birçok felâketler, musibetler, türlü türlü belalar doğuracağını Kur'an-ı Kerim açıkça haber veriyor.

Allah bizlere, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman, adaletle hükmetmenizi emrediyor.

Doğrusu Allah, bununla size ne güzel bir öğüt veriyor...

Şüphesiz ki Allah hakkıyla işitendir...

Ve hakkıyla görendir...

Ey Cemaat-i Müslimin...

Bilmiş olunuz ki, dünyada her şeyin devam ve bekası ancak adaletle ve her şeyi yerli yerinde yapmaktır.

Bütün mevcudat böyledir.

Tekrar diyeyim ki insanın hayatı, adalet ve itidal ile kaim, gök kubbenin muntazaman seyr ü hareketi aralarındaki mutedil nispetle daimdir.

Zulümden, zalim olmaktan sakınınız.

Zulüm denilen şey, insanlar için de milletler için de âmil-i felâket ve izmihlâldir.

Milletler de insanlar gibi adalet ile yaşar.

Zulüm ile yıkılır gider...

Cemaat-i Müslimin...

Zulmün türlüğü vardır.

Biliniz ki, adaletin zıddı olan her şey zulümdür.

Bir şeyi mahallinin gayriyle koymak zulümdür.

Hak sahibini hakkından mahrum etmek zulümdür.

Birinin hakkını elinden almak zulümdür.

Borçlu olduğu vazifeleri yapmamak işi ehline vermemek, emanete hıyanet etmek zulümdür.

Kendine, ailesine ve çocuklarına karşı vazifelerini tam olarak yapmamak zulümdür.

Bunlar ister sözle, ister işle, ne suretle olursa olsun zulümdür.

Millet malına tecavüz etmek, efrâd-ı milletin dışından, tınağından artırıp vermiş olduğu vergileri korumamak zulümdür.

O paralardan çalmak en büyük bir zulümdür.

Haklıyı haksız çıkarmak da, bile bile yanlış hüküm vermek de zulmün en büyüklerindedir.

Unutmayın ki, Yüce Allah Âdil-i mutlaktır.

Bütün bu yaptıklarınızı görüyor ve biliyor...

Zalimin yaptığı zulümleri hiç cezasız bırakır mı?

Peygamberimiz Efendimiz (s.a.v.) bakınız ne buyuruyorlar:

“Zulümden sakının. Çünkü dünyadaki zulüm kıyamette sahibini karanlıklar içinde bırakır, selâmet ışığından mahrum eder. Kâfir dahi olsa, mazlumun bedduasından, ab etmesinden sakının. Çünkü onun duası, bir ateş şeraresi gibi göklere kadar yükselir. Onun önünde bir perde yoktur. Onun duası Allah katında makbuldür...”

Efendimiz, diğer hadis-i şeriflerinde şöyle buyuruyorlar:

“Hakiki müflis şunlardır ki, kıyamet gününde namazlarıyla oruçlarıyla zekatlarıyla ve her türlü ibadetleriyle gelirler. Bunlar dünyada iken her türlü ibadetlerini yapmışlardır. Fakat diğer taraftan ötekine svmşler, berikine iftira etmişler. Haksız olarak filanın malını yemişler, birini dövmüşler, başka birinin kanına girmişler. İşte bu hak sahipleri onun elindeki her şeyi alacak, haklı olarak haklarını isteyecekler. Yaptığı ibadetler, hayr u hasenat bunlara taksim edilecek; fakat yine yetişmeyecek. Bu defa onun günahları da buna ykletilerek ve cenneme atılacak. İşte asıl müflis budur.”

Gördünüz mü ey cemaat?

Müflis kime derler imiş... Hakikat böyledir.

Asıl iflas, işte budur.

Öyle ise bu iflastan sakıyalım.

Dünyada iken, en ufak bir zulümden, en küçük bir haksızlıktan sakıyalım. Her hak sahibine, hakkını verelim. Vazifelerimizi yerli yerinde yapalım. Zalimlerin uğrayacakları elim akıbetleri asla unutmayalım.

İşte hutbemizin başında okuduğumuz hadis-i şerifte Aleyhisselatü Vesselm Efendimiz bakınız ne buyuruyorlar:

“Mü’minlerin imanca en kâmil ve olgun olanları ablken en iyi olanlarıdır. Bir kul ablkını gzelleştirmedikçe, öfkesini yenmedikçe, kendi nefsi için sevip istediğini, başkaları için de arz etmedikçe, olgun imanlulardan olmaz. Bir kulun kalbi doğru olmadıkça imanı doğru ve kâmil olamaz. Dili doğru ve temiz olmadıkça, kalbi doğru olamaz. Ktlgnden komşuları emin olmayanlar, asla cennete giremezler.”

Âmin...”

Yardımlaşmayı kendisi de çok sevdiği gibi diğer insanlarında öyle olmasını ister, onlara yardımlaşmanın önemini anlatır dururdu her fırsat bulduğunda.

Toplumda yardımlaşma fikri gelişmeden hiçbir iş yapılamayacağını düşünüyordu Osman Hulûsi Efendi.

İşte insanları, yardımlaşma hususunda birbirleriyle yarış haline sokacak olan önemli hutbelerinden bir örnek...

“Ey Müslümanlar...

Cenab-ı Hak, Kur’an-ı Kerim’inde ihsan ile muavenet ile emrediyor.

Peygamber Efendimiz de:

“Kendiniz için sevdiğinizi başkaları için de sevin.

Kendiniz için sevmediğinizi başkaları için de sevmeyiniz.” buyuruyor.

Muhterem Cemaat...

“İyilikte ve takvada birbirinizle yarışın. Düşmanlıkta ve kötülükte birbirinizle yarış yapmayın...” diyen Cenab-ı Hak, Kur’an-ı Kerim’inde ihsan ile muavenet ile emrediyor.

Bizler nedense, başkalarının yardımından hoşlanırsınız.

Öyle ise yeri gelince bizim de başkalarına yardımda bulunmamız içtimai bir borçtur.

Müslümanlık nazarında başkalarına iyilik ve yardımda, mecburi vazifeler kadar mühim bir vazife yoktur.

Binaenaleyh, kendisi için iyi gördüğü her şeyi, din kardeşi için de arzulamak gerektir.

Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Kardeşlik bağlarıyla birbirine bağlıdır.

Hali vakti yerinde olan bir Müslüman'ın yoksulluk içinde bunalan bir Müslüman kardeşinin halini sormak, mahzun gönülleri neşelendirmek hep birer yardımdır.

“Onlar başkalarını kendi nefislerine tercih ederler. Velew ki, kendileri fakır u ihtiyaç içinde bulunsunlar.” ayet-i kerimesi de bunu teyit eder.

Ahlâk-ı İslâmiye'miz, aklî esasları ihtiva etmekle beraber nezih ihtisasları da pek güzel bir tarzda ifade eder.

Nazar-ı İslâm'da sahavet, şehamet, şefkat, muhabbet ve fazilet gibi hasletler, kalpten beslenen ihtisasların en güzidelerindedir.

İnsan kalbi, bu gibi âli duyguların bir kürsi-i tecellisi olduğu içindir ki, bir hadis-i şerifte:

“Müftüler sana fetva verseler dahi kalbine danış. Vicdanına muhalif gelen şeyi yapma. Velew ki o hususta ruhsat bulunsun.” buyrulmuştur.

Din-i İslâm mü'minlerin istihsanını, incizabını temin edecek şeylere de büyük bir kıymet vermektedir.

İbn-i Mes'ûd Hazretleri'nden rivayet olunan bir hadis-i şerif de şu mealdedir:

“Müslümanların güzel gördükleri şey, İnd-i İlâhîde de güzeldir. Bilakis Müslümanların çirkin gördükleri şey, Nezd-i Bari'de de çirkindir.”

Binaenaleyh bir Müslüman, din kardeşlerinin tahsinini celb edecek surette hareket etmek ister.

Din kardeşlerinin tahsinine mazhar olan bir insan ise, elbette onların tecazübünü temin etmiş olur.

Din-i İslâm, şefkat ve muhabbet duygularını da pek ziyade takdir etmektedir.

Yine bir hadis-i nebevîde:

“Sizden biri, kendi nefsi için istediğini kardeşi için de istemedikçe, iman etmiş olamaz...” buyrulmaktadır.

Diğer bir hadis-i şerifte de:

“Allahu Teâlâ’ya imandan sonra amellerin efdali insanlara muhabbettir...” buyrulmuştur.

Müslümanlıkta, Allah'ın emrine tazim, mahlûkuna şefkat en büyük bir düsturdur.

Demek oluyor ki, insanların imanı tam ise, kendi refah ve saadetlerini temine çalıştıkları gibi başkalarının refah ve saadetlerine de mümkün olduğu kadar yardım ederler.

İslâmiyet'in âli devrelerinde yaşamış olan Müslümanlarda bu ruhi halet, bu tarz-ı hareket pek ziyade inkişaf etmiş idi.

Yine bir hadis-i nebevîlerinde Cenab-ı Peygamber Efendimiz buyuruyorlar ki:

“İki kimse Allah'ın rahmetinden uzaktır. Birincisi, yoksul akrabalarının halini düşünmeden vaktini zevk ve safa ile geçirenler. İkincisi, komşularının ve tanıdıklarının iyi huylarını gizleyerek, onların fena huylarını halk arasında yayanlar.”

Bir gün biri Hazret-i Ali'nin kapısına gelerek, dört yüz dirhem borcundan dolayı muavenete lüzum gördüğünü söylemiş.

Hazret-i Ali, dostuna bu meblağı tamamen verdikten sonra hanesine ağlayarak dönmüş.

Muhterem refikası niçin ağladığını sorunca demiş ki:

“Şunun için ağlıyorum ki dostumun halini ben araştırıp sormadım da kendisi bizim kapıya kadar gelmeye muhtaç oldu...”

İşte büyük Müslümanların güzel ahlâkı...

Rica ederim Müslüman kardeşlerim...

Hangimiz böyle bir ahlâk-ı hasenede bulunduk.

Haline muttali olduğumuz bir Müslüman kardeşimize, gözyaşlarıyla yardımda bulunduk.

Hulâsa, insanlar için İslâm'dan daha nezih, daha mükemmel bir müessese bulmak asla mümkün değildir.

İnsanlar ne zaman ki İslâmiyet dairesinde yaşar, İslâm ahlâkına ittiba eder, insaniyet âlemi de o zaman kemale erer.

İnsanlar ancak o zaman hakiki surette mesut olur.

Cenab-ı Hak, cümlemizi Ahlâk-ı İslâmiyye ve Ahlâk-ı İnsaniyyeye muvafık amellerde bulunup kendi Rıza-yı İlâhîsine mahzar buyursun.

Âmin...”

Ramazan aylarında bir başka olurdu ya Darende...

Osman Hulûsi Efendi'nin bir başka olurdu hutbeleri...

İşte o hutbelerinden bir tanesi...

“Ey Müslümanlar...

Server-i Enbiya, Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz

Hazretleri, bir hadis-i şeriflerinde buyuruyorlar ki:

“Ramazan ayında benim ümmetime Allahü Teâlâ'nın beş lütf u keremi vardır. Benden önce gelip geçen hiçbir Peygamberin ümmeti, bu lutf u kereme nail olmamıştır.

Bu lütf u keremi İlâhî'nin birincisi:

Ramazan Ayının ilk gecesinde, Allahü Teâlâ'nın Ümmet-i Muhammed'e merhamet nazarıyla bakmasıdır ki Allah, kendilerine merhamet nazarıyla baktığı kimselere elbette azab yüzü göstermez.

İkincisi: Ümmet-i Muhammed'in oruçlu ağızlarının akşama doğru hâsıl ettiği kokunun, Yüce Allah'ın katında miskten daha iyi ve daha güzel olmasıdır.

Üçüncüsü: Ramazan ayının her gününde ve her gecesinde meleklerin, Ümmet-i Muhammed'in günahlarının afv ve mağfiret olunmasını Allah'tan niyaz etmeleridir.

Dördüncüsü: Allahü Teâlâ'nın Ümmet-i Muhammed'in türlü türlü nimetler içinde safa sürmeleri için, cennete hazır olmasını emreyledesidir.

Beşincisi: Ramazan-ı Şerif'in son gecesini olunca, Ümmet-i Muhammed'in cümlesini afv ve mağfiret buyurmasıdır.”

Selman-ı Farisî rivayet ediyor ki:

Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri, Şaban-ı Şerif'in son gününde irad buyurmuş oldukları bir hutbelerinde şöyle buyurmuşlardır:

“Ey Nâs...

Büyük ve mübarek bir ayın gölgesi üzerimize geldi.

Öyle bir ay ki, onun içindeki gecelerden biri Kadir Gecesi'dir.

O gece ki, bin aydan daha hayırlıdır.

Allahu Teâlâ, o mübarek ayın gündüzleri siyamını farıza ve geceleri kıyamını gönüllü olarak yapılan tatavvulardan kaldı.

Bu ayda, küçük büyük bir hayır yapmak, başka aylarda yapılan farızlar kadar sevaba nail olmağa sebep olur. Bu ayda bir farzı ifâ etme, başka aylarda yapılan yetmiş farıza yerine geçer.

Bu ay, sabır ayıdır. Allah için açlık ve susuzluğun taat ve ibadetin meşakkatlerine sabır ve tahammül edilir. Sabrın ise mukabilinde verilecek mükâfat, cennettir.

Bu ay, mü'minlerin birbirlerine yardım ettikleri ve birbirlerini görüp gözettikleri aydır. Bu ayda bir oruçlu mü'mine evinde yemek yediren kimsenin, bütün günahları afv edilir. Ve kendisi cehennemden azad olur. Ve aynı zamanda, o oruçlu mü'minin sevabı kadar sevaba nail olur.”

Peygamber Efendimize:

“Ya Rasûlallah! Evlerimizde oruçlu bir mü'mine iftar ettirmek, hepimizin kudretimiz dâhilinde değildir...” denilmesi üzerine Peygamberimiz:

“Bir oruçlu mü'mine bir hurma ile iftar ettiren veya bir içim su veren veya bir çomçak süt sunan dahi Allah'ın kereminden bu sevaba nail ve vasil olur.” buyurdular ve hutbelerine şöylece devam ettiler:

“Bu ayın evvelî rahmet, ortası mağfiret, sonu dahi cehennemden azad olmaktır.

Bu ayda dört nesneye devam edin ki onlardan ikisi sizden Allahu Teâlâ'nın razı olmasına sebep olur. Geri kalan ikisi de sizin ahiret

hayatınızı mamur edeceği için, onu istemekten başka areniz yoktur.

Allah’ın sizden razı olmasına sebep olacak olan iki nesnenin biri, kelime-i şehadete devam etmenizdir.

İkincisi de tevbe istiğfar eylemenizdir.

Ahiret hayatı için istemeye mecbur olduğunuz iki nesnenin de birincisi Allah’tan cennet istemeniz, ikincisi cehennemden ona sığınmanızdır.”

Peygamber Efendimiz Hazretlerinin bu hutbe-i şerifelerinde buyurdıkları üzere bu aya Ramazan ayı denildiği gibi, sabır ayı da denilir.

Bu mübarek ayda oruç tutmuş olan ve tutan müminler ne bahtiyardırlar ki, onların uykuları bile ibadettir.

Susmaları tesbih ve duaları mstecab ve günahları mağfurdur.

Bu ayda cennet kapıları açılır ve cehennem kapıları kilitlenir.

Bu ayda Kur’an gökten yere inmiş ve akan gözyaşları dinmiştir.

Eğer yerlerin ve göklerin dilleri olsaydı, Ramazan ayında oruç tutmuş olan müminlerin cennetlik olduklarına şehadet ederlerdi.

Heman Cenab-ı Hak, cümlemizi Ramazan-ı şerif hürmetine cehennemden azad etmiş olduğu kullarından ve gelecek Ramazana kadar gönlünde uyandırmış olduğu nuru sndrmeyen bahtiyarlardan eylesin...

min...”

Güzel ahlkn insan ycelttiğine inanan Osman Hulûsî Efendi, gerek sohbetlerinde, gerekse hutbelerinde güzel ahlkn erdemlerinden bahsederdi insan etkileyen, güzel lisam ile.

O inanıyordu ki, ahlâkî kemale ermeyen insanlar, toplumsal barış ve beraberlik içinde yaşayamazlard.

şte insanlara güzel ahlâkî oğtleyen Osman Hulûsî Efendi'nin bir hutbesi:

“Değerli Müslüman kardeşlerim...

Bilmiş olunuz ki, insan için en büyük gaye, dünyada fazilet sahibi olarak yaşamaktır.

nsanın saadeti ancak bundadır.

Yalnız servet, yalnız makam ve hatta yalnız ilim, insanlar için tam bir saadet temin edemez.

Bunlara malik olmuş birçok insan vardır ki, yine mesut değildirler.

Asıl mesut insanlar fazilet ve ahlâk sahibi olanlardır.

Hakiki saadet, fazilet-i ahlkiyenin bulunduğu yerde görülür.

Fazilet-i ahlkiye sahibi demek, ahlâk kanunlarına riayetkâr olmak; şahs, ailev, millî, insan, ilahî bütün vazifelerini noksansz olarak seve seve yapmak, bunu itiyat haline getirmek demektir.

Ahlkn ehemmiyeti her tasavvurun fevkindedir.

Zira insanyetin kıyam ahlâk ile dir.

Beşeriyetin intizamı, nezahet dairesinde devamı, saadet ve kemale nailiyeti ancak ahlâk sayesinde.

Güzel ahlâk öyle kutsi bir haslettir ki, mütecellî olduğu muhitlere başka bir hayat başka derinlik verir.

Güzel ahlâktan mahrumiyet ise en büyük bir felakettir.

Ahlâktan mahrum sahalarda fazilet güneşi doğmaz.

Saadet seyyareleri parlamaz, ahlâkın yegâne esası, istinatgâhı dini ilahîden başka değildir.

Ahlâk-ı İslâmiye'mizin esası din-i mübin-i İslâm'dır.

Hakiki bir Müslüman'ın gaye-i ahlâkiyesi ne maddî bir lezzet ve menfaattir ve ne de başka bir şeydir.

Bil ki, dinen uhdesine düşen vazifeleri ifa ile manevî bir kemâla ermek rıza-yı Hakk'a nailiyetle ebedi bir saadete nail olmaktır.

Zira Müslüman bilir ki, asıl gaye-i hilkat:

“Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.” ayet-i celilesi mentukunca marifetullah ve bu sayede Hakk'ın rızasına ebedi saadete nailiyettir.

Marifetullah ise; irfan ile mücadele ile nefsi fena hasletlerin zulmetlerinden kurtarıp fazilet nurlarıyla tezyin etmekle kabil olabilir.

Artık böyle bir kanaatte bulunan bir Müslüman, ahlâkî vazifelerini bir aşk ile ruhanî bir neşve ile ifaya çalışıp durmaz mı?

Malumdur ki ahlâk-ı İslâmiye'nin bir kısım âli düsturları vardır.

Bunlardan biri (vazifeni mahza rıza-yı Barî için yap) kaidesidir.

Binaenaleyh Müslümanlar, vazifelerini cennet ümidiyle, cehennem korkusuyla yapmazlar.

Bil ki mücerred rıza-i ilahîyi tahsil için ifa ederler.

Nazar-ı İslâm'da ahlâkın en birinci hedefi, gayesi rıza-i ilahîdir.

Cenab-ı Hakk'ın rızası her şeyin fevkindedir.

Bir ayet-i kerime, “*Allahu Teâlâ'nın rızası onların bepsinden daha büyüktür. Fevzi azim işte odur...*” mealindedir.

İnsanlar için en büyük kemal, rıza-i ilahîye muvaffakiyettir.

Bu muvaffakiyetin en büyük semeresi ise dar-ı bekada Cenab-ı Hakk'ın tecelliyatına müşahade-i cemaline nailiyet saadettir.

Bu öyle saadettir ki, bunun ulviyeti yanında dünya ve ukba olanca varlığıyla, olanca behiştî, münazarıyla beraber hiç mesabesinde kalır.

İnsan alaka ettiği bir zatın nim-i teveccühüne mazhariyetten dolayı takdir-i neşveyab olur.

İnsan o neşveyi dünyanın bütün ezvakına (zevklerine) tercih etmez mi?

Artık mâbud u keriminin mukaddes rızasına mazhar olacak bir insanın duyacağı manevî zevki düşünmeli.

Şimdi bu zevkin yanında bütün dünya ve ukba hiç mesabesinde kalmaz mı?

Onun içindir ki bu beyan edilen her kemalât memduh bir ahlâk sahibi olup mabud-u keriminin iltifatına teyit-i dünya ve ukba rıza-i ilahîsine mazhariyetten ibarettir.

Aziz Cemaat...

Ezcümle insan; lisanını gıybetten, kalbini suizandan muhafaza etmelidir.

İnsan; kibirden, gururdan, başkalarıyla istihzadan, onu bunu hakir görmekten hazer etmelidir.

İnsan yalan söylemekten, hıyanetten, nâs'ı iğfalden, fena bidatlara temayülden müctenip bulunmalıdır.

Hâsılı insan, bütün mahremattan sakınmalı, bütün evamir-i ilahîyeye riayetkâr olmalıdır.

İnsan temiz bir ruh ile nezih bir fıtrat ile dünyaya gelmiştir.

Artık layık mıdır ki insan, kendisine Veditullah olan temiz ruhu, birtakım seyyieler ile leke-dar etsin?

Artık muvaffakiyettir ki insana bir atıyye-i sübhaniye olan bu nezih fıtratı su'i ahlâk ile su'i amal ile telvise çalışsın.

Hiç yakışır mı ki, bir katre sudan yaratılmış olan insan kibir ve gururda bulunsun...

Hiç yakışır mı ki, pençe-i mevtin zebunu olan insan, nâsa karşı tahakküm ve itisafda bulunsun...

İnsan odur ki, kendi haddini bilir.

Halkın nef'ine çalışır, bir kuşçağzın zararına bile sebep vermez.

İnsan odur ki, nezih bir fikir, temiz bir itikada ulvi bir hassasiyete sahip olur.

Gaye-i hayatı rıza-yı Hakk'tan ibaret bulunur.

İnsan odur ki seciyye-i ahlâkiyesini ihlâl edecek şeyler, vasılan temayül göstermez.

Fazilet ve diyanet dairesinde çalışır.

Nafi mesleklerden birine sülük eder; israfattan, neticesi muhataralı şeylerden ictinab eder.

İtidal dairesinde yaşar, hem de ahiretini temine çalışmaktan geri durmaz.

Dünyanın bütün varlığı bütün ezvakı uğrunda bir defalık neşve sermayesini bile feda etmez.

Büyük o kimsedir ki, yeryüzünde öyle bir bulut gölgesi gibi yürür ki, bir karıncanın bile gönlünü incitmez.

Velhasıl insan, güzel bir terbiye-i ahlâk ile ittisafa çalışmalı.

Hüsn-i ahlâk her kemalin esasıdır.

Cenab-ı Hak cümlemizi maddî ve manevî kemaline mazhar buyursun...

Âmin..."

Osman Hulûsi Ateş Efendi'nin Tarikat Silsilesi

Osman Hulûsi Efendi'nin intisap ettiği ve kendisinin de mürşid makamına kadar yükseldiği silsilede yer alan zatların isimleri şunlardır:

- 1- Nebi/Hz. Muhammed (s.a.v.) (ö. 632)
- 2- Sıddık/Hz. Ebu Bekir (r.a.) (ö.634)
- 3- Selmân-ı Fârisî (r.a.) (ö. 655)
- 4- Kasım bin Muhammed (k.s.) (ö. 725)
- 5- İmam-ı Cafer-i Sâdık (k.s.) (ö. 765)
- 6- Beyazıd-ı Bestâmî (k.s.) (ö. 874)
- 7- Hasan Harkanî (k.s.) (ö. 1033)
- 8- Aliyyü'l Farimedî (k.s.) (ö. 1084)
- 9- Yusuf-ı Hemedânî (k.s.) (ö. 139)
- 10- Abdulhâlık-ı Gücdevânî (k.s.) (ö. 1199)
- 11- Ârif-i Rivgerî (k.s.) (ö. 1261)
- 12- Mahmut İncîr Fagnevî (k.s.) (ö. 1317)
- 13- Aliyy-i Ramitenî (k.s.) (ö. 1321)
- 14- Muhammed Baba Semmâsî (k.s.) (ö. 1354)
- 15- Seyyid Emir Külal (k.s.) (ö. 1370)
- 16- Bahaüddin-i Şah-ı Naksibendî (k.s.) (ö. 1318)
- 17- Alâeddin-i Attâr (k.s.) (ö. 1399)

- 18- Yakub-u arh (k.s.) (. 1447)
- 19- Ubeydullh-ı Ahrr (k.s.) (. 1487)
- 20- Muhammed Zhid (k.s.) (. 1529)
- 21- Muhammed Dervif (k.s.) (.1562)
- 22- Hce Emkeneg (k.s.) (. 1598)
- 23- Hce Muhammed Bkbillah (k.s.) (. 1603)
- 24- Mceddid-i Elf-i San İmam-ı Rabban (k.s.) (. 1625)
- 25- Muhammed Ma'sum (k.s.) (. 1669)
- 26- Seyfeddin-i Serhend (k.s.) (. 1686)
- 27- Nur Muhammed Bedvan (k.s.) (. 1722)
- 28- Őemseddin-i Mazhar-ı Cn Cnn (k.s.) (. 1780)
- 29- Şah Abdullh-ı Dehlev (k.s.) (. 1824)
- 30- Mevlna Hlid-i Bağdd (k.s.) (. 1826)
- 31- Abdullh-ı Mekk (k.s.) (.?)
- 32- Seyyid Yahya Dağıstan (k.s.) (. ?)
- 33- orum Mustafa Rm (k.s.) (. 1901)
- 34- Seyyid Halil Hamdi Paşa (k.s.) (. 1896?)
- 35- Seyyid Tokad Mustafa Hk (k.s.) (. 1920)
- 36- Mustafa Tk (k.s.) (. 1925)
- 37- Hacı Ahmet Nksar (k.s.) (. 1935)
- 38- Garibullah-ı İsmail Hakk İhrm (k.s.) (. 1969)
- 39- Es-Seyyid Osman Hulûsi Darendev (k.s.) (. 1990)
- 40- Hamid Hamidettin Efendi (d. 1960)

BİYOGRAFİK ROMAN

VADİDEN DOĞAN GÜNEŞ

OSMAN HULÛSİ ATEŞ

Ben de kendimi, hem Somuncu Baba'nın, hem Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'nin, hem de onların yolundan giden gönül erlerinin aynı safında görüyorum ve onlarla beraber olmaktan büyük bir bahtiyarlık duyduğumu bir kez daha ifade etmek istiyorum. Bütün değerlerimizle bir olacağız, iri olacağız, diri olacağız, birlik ve beraberlik anlayışı içinde ortak akılda daima buluşup güzel yarınlara koşarken, Allah rızasını baş tacı edip gönüllere girecek ve mutlaka başaracağız. Osman Hulûsi Efendi'nin doğumunun 100. yılında başta Vakıf Mütevelli Heyet Başkanı Hamid Hamidettin Ateş Efendi ile böylesine güzel bir eser meydana getiren yazar İlhan Akan'ı kutluyor, bana verdiği bu güzel fırsat için teşekkürlerimi sunuyor, daha birçok eserler yazmasını diliyorum, selamlarımı sunuyorum.
(Adnan Yılmaz - Vali)

ISBN: 978-9944-774-34-5

9 789944 774345

facebook.com/nasihatyayinlari

twitter.com/Nasihatyayin

www.nasihatyayinlari.com